

UCHWAŁA NR LIX/362/23
RADY MIEJSKIEJ W SZCZYTNEJ

z dnia 31 sierpnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a w związku z art. 10e ust. 1 oraz art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.) oraz art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1259 z późn.zm.), Uchwały Nr LIII/320/23 Rady Miejskiej w Szczytnej z dnia 24 stycznia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Rada Miejska w Szczytnej uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szczytnej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Szczytnej

Stanisław Czarnik

Miasto i Gmina
SZCZYTNA

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SZCZYTNA NA LATA 2023-2030

CZERWIEC 2023

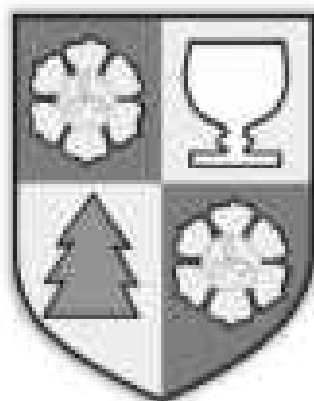
DOKUMENT ZOSTAŁ OPRACOWANY PRZEZ:

„EFFICON SP. Z O.O.” SP.K. Z SIEDZIBĄ WE WROCŁAWIU

NA ZLECENIE:

URZĘDU MIASTA I GMINY W SZCZYTNEJ

Spis treści

Wstęp	4
I. Diagnoza w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....	5
II. Wnioski z diagnozy.....	74
III. Cele strategiczne oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych .	77
IV. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	91
V. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju.....	92
VI. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Szczytna	94
VII. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	96
VIII. Obszary Strategicznej Interwencji.....	115
IX. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	116
X. Ramy finansowe i źródła finansowania	120
XI. Opis przebiegu opiniowania oraz konsultacji społecznych strategii.....	121
XII. Opis procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	123
Spis rysunków	124
Spis tabel	125

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030 jest dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju gminy Szczytna w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej w okresie do 2030 r.

Dokument został opracowany na podstawie:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.),
- Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 z późn. zm.),
- Uchwały Nr LIII/320/23 Rady Miejskiej w Szczytnej z dnia 24 stycznia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Strategia rozwoju gminy Szczytna powstała w modelu ekspercko-partycypacyjnym uwzględniającym zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych.

Dokument uzyskał pozytywną opinię Zarządu Województwa Dolnośląskiego, a uzasadnione uwagi i opinie wynikające z procesu konsultacji zostały uwzględnione w treści dokumentu.

Strategia jest spójna ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030 cele i kierunki działań zostaną zrealizowane wyłącznie przy zaangażowaniu wszystkich interesariuszy sektora publicznego i prywatnego, którzy mają wpływ na procesy rozwojowe zachodzące w gminie w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

I. Diagnoza w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Diagnoza w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym przedstawia opis sytuacji gminy Szczytna, który został przygotowany w ramach procesu tworzenia projektu „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023–2030” (dalej Strategia).

Diagnoza jest spójna z postanowieniami art. 10a Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹.

Intencją autorów diagnozy jest przedstawienie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta i gminy Szczytna w porównaniu do powiatu kłodzkiego i województwa oraz zaprezentowanie zmian jakie nastąpiły w okresie pomiędzy 2014-2021 r.

Z tego powodu oraz w celu zapewnienia rzetelności i porównywalności danych wykorzystano przede wszystkim dane pochodzące ze źródeł publicznych, w szczególności Głównego Urzędu Statystycznego.

Ponadto w dokumencie zaprezentowano informacje pochodzące z Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL). Narzędzie to pozwala na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju w oparciu o szczegółowe dane pozyskane ze źródeł statystyki publicznej i źródeł administracyjnych (m.in. GUS, MF, MEN). Zaprezentowane w diagnozie narzędzie diagnostyczne rekomendowane jest przy tworzeniu strategii i umożliwia analizę potencjału rozwoju gmin oraz przegląd wskaźników z Banku Danych Lokalnych².

Gmina Szczytna w MRL została zakwalifikowana do grupy funkcjonalnej³ gmin G3: „*gmin miejsko-wiejskich o rozwiniętych funkcjach pozarolniczych*”. Głównym punktem odniesienia analizy jest średnia z grupy porównawczej, przyjęta jako wartość charakteryzująca całą grupę jednostek o zbliżonej charakterystyce funkcjonalnej i uwarunkowaniach rozwojowych. Analiza obejmuje lata 2017-2021.

W diagnozie została również zastosowana norma PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia. Norma ta jest częścią serii norm międzynarodowych opracowywanych przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną na potrzeby zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju. W konsekwencji tego, w analizie zostały uwzględnione ustandaryzowane wskaźniki mierzące efekty zarządzania usługami i jakość życia na przestrzeni lat.

Rozdział stanowi ważny punkt wyjścia do dalszych decyzji planistycznych w Strategii, a informacje w nim zebrane pomogą sformułować cele i kierunki działań.

¹ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 225 z późn. zm.).

² Źródło: <https://monitorrozwoju.pl> [dostęp: 25 stycznia 2022].

³ P. Śleszyński, T. Komornicki, Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego, Polska Akademia Nauk, Przegląd Geograficzny 2016, 88, 4, s. 469-488.

Analiza sfery społecznej

Demografia

Liczba ludności w gminie Szczytna na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się. Według najnowszych danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec grudnia 2021 r. na stałe w gminie Szczytna mieszkało 6985 osób, co stanowiło 4,6% mieszkańców powiatu kłodzkiego. W stosunku do 2014 r. liczba ludności gminy uległa zmniejszeniu o 6,7% (499 osób). Warto podkreślić, że proces depopulacji dotyczy zarówno gminy, jak i powiatu kłodzkiego, który odnotował spadek ludności o 8,0% oraz Dolnego Śląska (spadek o 0,4%). W podziale liczby mieszkańców na wieś i miasto – obszar wiejski w 2021 r. zamieszkiwało 2121 osób. Teren miasta Szczytna dla porównania zamieszkiwało natomiast 4864 osób (o 2743 osoby więcej niż na obszarze wiejskim) co stanowiło 69,6% ogółu mieszkańców gminy.

Tabela 1. Liczba ludności ogółem – stan na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Gmina Szczytna – ogółem	7 484	6 985	93,3
Gmina Szczytna – mężczyźni	3 759	3 379	89,9
Gmina Szczytna – kobiety	3 725	3 606	96,8
Gmina Szczytna – miasto	5 328	4 864	91,3
Gmina Szczytna – obszar wiejski	2 156	2 121	98,4
Powiat kłodzki – ogółem	163 672	150 515	92,0
Dolny Śląsk – ogółem	2 908 457	2 897 737	99,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W strukturze ludności gminy Szczytna zauważalne jest występujące odchylenie od stanu równowagi pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn. W 2021 r. współczynnik feminizacji, który określa liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn kształtował się na poziomie 107. Dla porównania wartość niniejszego współczynnika dla województwa dolnośląskiego w 2021 r. wyniosła 108.

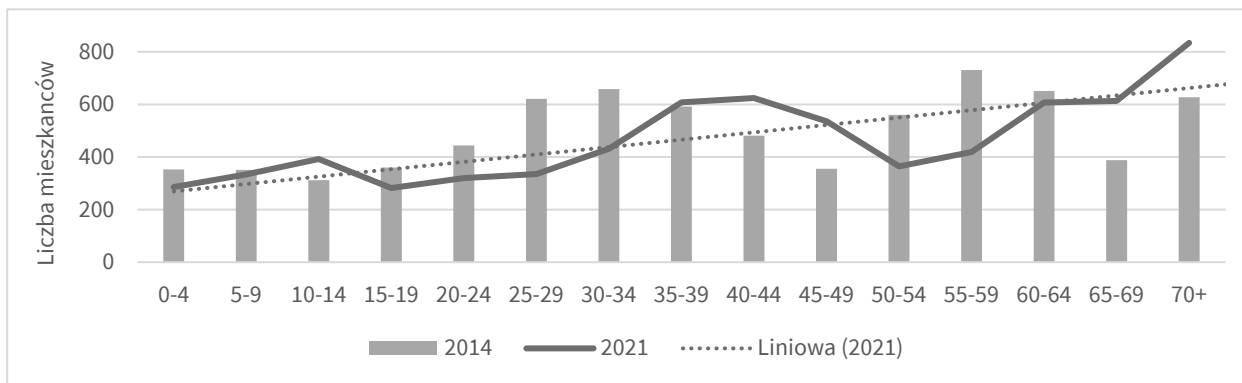
Tabela 2. Struktura wiekowa gminy Szczytna – stan na 31 grudnia

Wiek	2014	2021	2014=100	Różnica
0-4	353	286	81,0	-67
5-9	351	334	95,2	-17
10-14	312	392	125,6	80
15-19	360	282	78,3	-78
20-24	444	320	72,1	-124
25-29	621	335	53,9	-286
30-34	658	431	65,5	-227
35-39	592	608	102,7	16
40-44	481	624	129,7	143
45-49	355	536	151,0	181
50-54	560	364	65,0	-196
55-59	731	419	57,3	-312
60-64	651	607	93,2	-44
65-69	388	613	158,0	225
70 i więcej	627	834	133,0	207

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców miasta posłużono się danymi GUS. Z analizy zmian ludności według roczników wynika, że w latach 2014-2021 wzrosła liczba ludności w wieku: 10-14 lat (o 25,6%), 35-39 lat (2,7%), 40-44 lata (29,7%), 45-49 lat (51,0%), 65-69 lat (58,0%) oraz powyżej 70 lat (33,0%) przy jednoczesnym zmniejszeniu się liczby ludności w pozostałych rocznikach.

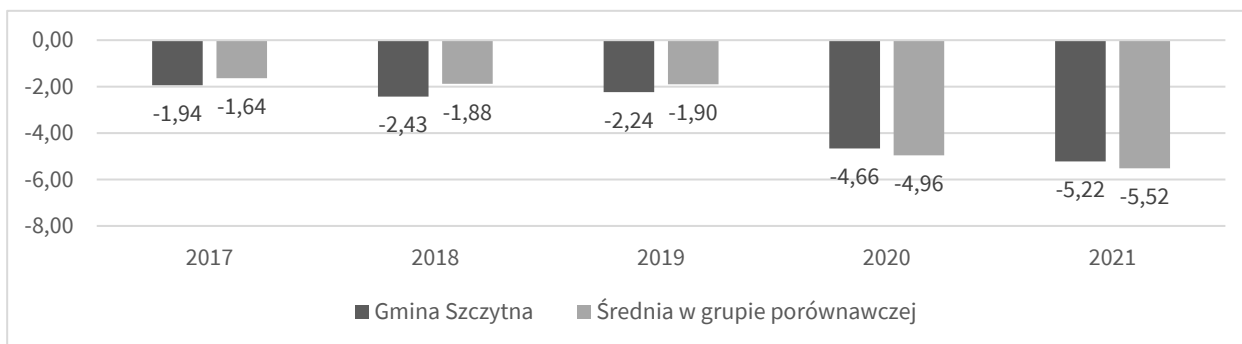
W analizowanym okresie największy wzrost liczby ludności odnotowano w grupie wiekowej 65-69 lat (wzrost o 225 osób) oraz 70 i więcej lat (wzrost o 207 osób). Największy spadek liczby ludności zanotowano w grupie wiekowej 55-59 lat, gdzie zmiana wyniosła (-312) osób oraz 25-29 lat (-286 osób).

Rysunek 1. Struktura wiekowa gminy Szczytna – stan na 31 grudnia

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Według Monitora Rozwoju Lokalnego wartość wskaźnika „zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako procent ludności w roku bazowym” kształtowała się w gminie Szczytna w analizowanym okresie na ujemnym poziomie. Najniższą wartość w gminie Szczytna wskaźnik osiągnął w 2021 r. W latach 2020-2021 pomimo blisko dwukrotnemu wzrostowi wskaźnika względem lat wcześniejszych, pozycja gminy Szczytna stała się korzystniejsza w porównaniu do średniej w grupie porównawczej.

Rysunek 2. Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Poniższa prognoza demograficzna została opracowana dla ludności faktycznie zamieszkałej w gminach województwa dolnośląskiego, tzn. ogółu osób zameldowanych na pobyt stały w danej jednostce i osób przebywających czasowo i zameldowanych w tej jednostce na pobyt czasowy ponad 3 miesiące⁴. Z prognozy wynika, że liczba ludności ogółem w gminie Szczytna nadal będzie się zmniejszać.

Tabela 3. Prognoza demograficzna ludności gminy Szczytna do 2040 r.

Struktura ludności	2025	2030	2035	2040
Ogółem	7 166	7 000	6 812	6 573
Wiek przedprodukcyjny	1 112	949	886	840
Wiek produkcyjny	4 053	3 995	3 845	3 566
– mobilny	2 364	2 121	1 868	1 698
– niemobilny	1 689	1 874	1 977	1 868
Wiek poprodukcyjny	2 001	2 056	2 081	2 167

Źródło: Prognoza demograficzna Dolnego Śląska do 2040 r. (2021)

W strukturze ludności gminy Szczytna według ekonomicznych grup wieku negatywnej zmianie ulegnie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym. Jednocześnie liczba ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym i poprodukcyjnym ulegnie wzrostowi. W rezultacie na terenie gminy postępować będzie proces starzenia się społeczeństwa.

⁴ Prognoza demograficzna dla gmin województwa dolnośląskiego do 2040 r. (2021).

Znaczącymi czynnikami, które wpływają na kształtowanie się bilansu ludnościowego gminy i jej profilu demograficznego są: ruch naturalny określający zmiany w liczbie ludności (urodzenia i zgony) oraz występujące w mieście procesy migracyjne.

W 2021 r. w gminie Szczytna wartość wskaźnika „urodzenia żywe na 1000 osób” wynosiła 5,3 i była jedną z najniższych wartości w całym analizowanym okresie. Jednocześnie w 2021 r. najwyższą wartość osiągnął wskaźnik „zgony na 1000 osób” (15,4). Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy, należy wymienić panującą od marca 2020 r. pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, która miała znaczny wpływ na śmiertelność, szczególnie wśród seniorów. Niestety, przez cały analizowany okres w gminie utrzymywał się ujemny przyrost naturalny. W 2021 r. wartość niniejszego wskaźnika wyniosła (-10,1). Był to jednocześnie najgorszy wynik w analizowanym okresie.

Tabela 4. Ruch naturalny na 1000 osób w gminie Szczytna w latach 2014-2021

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	10,0	8,2	5,1	8,2	7,1	7,8	8,7	5,3
Zgony	10,7	12,0	11,9	11,5	12,1	12,0	14,2	15,4
Przyrost naturalny	-0,7	-3,8	-6,7	-3,4	-5,0	-4,1	-5,5	-10,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Chociaż, jak wcześniej stwierdzono na obszarze gminy Szczytna mamy do czynienia z ujemnym przyrostem demograficznym, to jednak warto podkreślić, że sytuacja gminy na tle innych gmin powiatu kłodzkiego oraz samego powiatu jest relatywnie korzystna.

Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 osób

Jednostka terytorialna	2014	2021	Różnica
Gmina Szczytna	-0,7	-10,1	-9,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	-1,8	-10,1	-8,3
Gmina Duszniki-Zdrój	-4,5	-18,3	-13,7
Miasto Kłodzko	-4,8	-12,9	-8,0
Gmina Kłodzko	-0,3	-7,9	-7,7
Gmina Kudowa-Zdrój	-0,5	-13,2	-12,8
Gmina Lądek-Zdrój	-5,7	-12,8	-7,1
Gmina Lewin Kłodzki	-0,5	-3,0	-2,5
Gmina Międzyzylesie	-4,3	-10,3	-6,0
Miasto Nowa Ruda	-5,8	-14,1	-8,3
Gmina Nowa Ruda	-5,7	-10,8	-5,1
Gmina Polanica-Zdrój	-6,2	-14,8	-8,7
Gmina Radków	-1,9	-11,0	-9,1
Gmina Stronie Śląskie	-3,5	-8,0	-4,5
Powiat kłodzki	-3,5	-11,6	-8,1
Dolny Śląsk	-0,9	-5,5	-4,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. w lepszej sytuacji demograficznej od gminy Szczytna były gminy: Lewin Kłodzki (-3,0), Kłodzko (-7,9) i Stronie Śląskie (-8,0). W powiecie w 2021 r. wskaźnik „przyrost naturalny na 1000 osób” wyniósł (-11,6).

Równolegle w badanym okresie na obszarze gminy Szczytna:

- dominowało ujemne saldo migracji ogółem i saldo migracji wewnętrznych,
- dominowało dodatnie saldo migracji zagranicznych.

W 2021 r. saldo migracji ogółem na 1000 ludności wyniosło 0,9. W stosunku do 2014 r. sytuacja uległa poprawie, wówczas saldo migracji ogółem wynosiło (-1,1). Wpływ na korzystniejszą sytuację gminy miało dodatnie saldo migracji wewnętrznych, wynoszące 0,9.

Tabela 6. Ruch migracyjny na 1000 osób w gminie Szczytna w latach 2014–2021

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo migracji ogółem	-1,1	b.d.	0,9	1,4	-0,5	-0,6	-8,6	0,9
Saldo migracji wewnętrznych	-0,5	-2,6	0,9	1,0	-0,8	-0,5	-8,3	0,9
Saldo migracji zagranicznych	-0,5	b.d.	0,0	0,4	0,3	0,0	-0,3	0,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Należy podkreślić, że ujemne saldo migracji ogółem na 1000 osób w 2021 r. odnotowano w powiecie (-2,7) i w większości gmin wchodzących w jego skład.

Tabela 7. Saldo migracji ogółem na 1000 osób

Jednostka terytorialna	2014	2021	Różnica
Gmina Szczytna	-1,1	0,9	1,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	-1,5	-3,1	-1,6
Gmina Duszniki-Zdrój	-8,0	-4,0	4,0
Miasto Kłodzko	-3,8	-2,8	1,1
Gmina Kłodzko	1,4	0,7	-0,8
Gmina Kudowa-Zdrój	-1,6	-3,8	-2,2
Gmina Lądek-Zdrój	-4,1	-2,7	1,4
Gmina Lewin Kłodzki	-2,6	-5,1	-2,5
Gmina Międzyzylesie	-3,5	-5,4	-1,9
Miasto Nowa Ruda	-4,5	-5,2	-0,7
Gmina Nowa Ruda	-3,1	-1,0	2,1
Gmina Polanica-Zdrój	4,5	-1,5	-6,0
Gmina Radków	-4,9	-0,9	4,0
Gmina Stronie Śląskie	-4,1	-4,7	-0,6
Powiat kłodzki	-2,6	-2,7	0,0
Dolny Śląsk	0,2	1,2	1,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dodatnią wartość przedmiotowego wskaźnika oprócz gminy Szczytna odnotowano jedynie w gminie Kłodzko (0,7). Dodatnim saldem migracji ogółem charakteryzował się także Dolny Śląsk (1,2).

Na potencjał demograficzny wpływa również struktura wiekowa ludności. Niestety obserwowanym na terenie gminy Szczytna zjawiskiem jest starzenie się społeczeństwa. Widoczny jest wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Rośnie również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

W 2014 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało w przybliżeniu 111 osób w wieku poprodukcyjnym, w 2021 r. wskaźnik ten wzrósł do 148. Wzrósł również z 18,6 do 32,0 wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi. W rezultacie w gminie Szczytna w 2021 r. ponad 20% ludności gminy stanowili seniorzy w wieku 65 lat i więcej.

Tabela 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Szczytna

Wskaźnik	2014	2021	2014=100
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	110,9	148,2	133,6
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	18,6	32,0	172,0
Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	13,6	20,7	152,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Proces starzenia się społeczeństwa widoczny jest w całym powiecie. W analizowanym okresie wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi wzrosła w powiecie kłodzkim o 47,3% z 23,7 do 34,9. Z największym natężeniem zjawisko występuje w gminach: Duszniki-Zdrój (45,0), Polanica-Zdrój (44,8) i mieście Kłodzko (38,6). W korzystniejszej sytuacji niż gmina Szczytna znajdują się gminy: Lewin Kłodzki (27,4), Kłodzko (28,0), Nowa Ruda (28,9), Radków (29,9) i Międzyzylesie (31,1).

Tabela 9. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	18,6	32,0	172,0	91,7	105,6
Gmina Bystrzyca Kłodzka	22,8	36,9	161,8	105,7	121,8
Gmina Duszniki-Zdrój	28,3	45,0	159,0	128,9	148,5
Miasto Kłodzko	27,3	38,6	141,4	110,6	127,4
Gmina Kłodzko	18,5	28,0	151,4	80,2	92,4
Gmina Kudowa-Zdrój	25,4	35,1	138,2	100,6	115,8
Gmina Lądek-Zdrój	24,0	38,1	158,8	109,2	125,7
Gmina Lewin Kłodzki	19,9	27,4	137,7	78,5	90,4
Gmina Międzyzylesie	19,6	31,1	158,7	89,1	102,6
Miasto Nowa Ruda	27,3	37,2	136,3	106,6	122,8
Gmina Nowa Ruda	21,2	28,9	136,3	82,8	95,4
Gmina Polanica-Zdrój	31,7	44,8	141,3	128,4	147,9
Gmina Radków	20,3	29,9	147,3	85,7	98,7
Gmina Stronie Śląskie	21,6	33,7	156,0	96,6	111,2
Powiat kłodzki	23,7	34,9	147,3	100,0	115,2
Dolny Śląsk	22,0	30,3	137,7	86,8	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z raportu Kancelarii Senatu RP: „na zjawisko starzenia się ludności wpływa pośrednio szereg czynników, jak np. poziom zamożności społeczeństwa, promowany model rodziny, aktywność zawodowa kobiet, poziom opieki społecznej i ochrony zdrowia, wykształcenie ludności oraz polityka społeczna państwa. Wyrazem tego są zmiany struktury konsumpcji, wzrost zapotrzebowania na niektóre usługi (np. w dziedzinie ochrony zdrowia, opieki społecznej), zmniejszenie aktywności zawodowej, zwiększenie wydatków na utrzymanie rosnącej grupy poprodukcyjnej, zmiana struktury siły roboczej, rodziny i gospodarstw domowych. Wymusza to działania ze strony państwa w zakresie dostosowania infrastruktury i nakładów finansowych na różne dziedziny życia społeczno-gospodarczego”⁵.

Konkludując, zmiany w strukturze wiekowej ludności gminy Szczytna będą w przyszłości wpływać na kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przede wszystkim należy oczekiwać rosnącego popytu na usługi dedykowane seniorom. Należy także wspomnieć o systematycznym wzroście wydatków związanych z opieką zdrowotną.

Rynek pracy

Jak wynika z danych GUS w 2021 r. w gminie Szczytna pracowało łącznie 489 osób, w tym 207 mężczyzn i 282 kobiety. Należy jednak podkreślić, że informacje pochodzące z GUS nie zawierają danych dotyczących zatrudnienia osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz nie zawierają podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Można więc uznać, że liczba osób faktycznie pracujących była wyższa.

Tabela 10. Pracujący ogółem

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Gmina Szczytna – ogółem	560	489	87,3
Gmina Szczytna – mężczyźni	253	207	81,8
Gmina Szczytna – kobiety	307	282	91,9
Powiat kłodzki – ogółem	24 801	25 386	102,4
Dolny Śląsk – ogółem	730 013	808 682	110,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

⁵ A. Dragan, Starzenie się społeczeństwa polskiego i jego skutki, Biuro Analiz i Dokumentacji, Kancelaria Senatu, Warszawa 2011, s. 4.

W latach 2014-2021 wartość wskaźnika pracujący na 1000 ludności zmniejszyła się w gminie Szczytna o 6,7% z 75 do 70. Niestety, wskaźnik ten kształtował się w 2021 r. poniżej średnich dla powiatu (169) jak i Dolnego Śląska (279).

Tabela 11. Pracujący na 1000 ludności

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	75	70	93,3	41,4	25,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	124	143	115,3	84,6	51,3
Gmina Duszniki-Zdrój	172	173	100,6	102,4	62,0
Miasto Kłodzko	304	322	105,9	190,5	115,4
Gmina Kłodzko	72	136	188,9	80,5	48,7
Gmina Kudowa-Zdrój	154	167	108,4	98,8	59,9
Gmina Łądek-Zdrój	126	114	90,5	67,5	40,9
Gmina Lewin Kłodzki	61	64	104,9	37,9	22,9
Gmina Międzylesie	86	64	74,4	37,9	22,9
Miasto Nowa Ruda	137	163	119,0	96,4	58,4
Gmina Nowa Ruda	92	111	120,7	65,7	39,8
Gmina Polanica-Zdrój	243	262	107,8	155,0	93,9
Gmina Radków	117	135	115,4	79,9	48,4
Gmina Stronie Śląskie	122	107	87,7	63,3	38,4
Powiat kłodzki	152	169	111,2	100,0	60,6
Dolny Śląsk	251	279	111,2	165,1	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Poddając analizie sytuację gminy Szczytna na tle innych gmin powiatu kłodzkiego, można stwierdzić, że niższą wartość wskaźnika „pracujący na 1000 ludności” w 2021 r. odnotowano jedynie w gminach: Lewin Kłodzki i Międzylesie (po 64).

Z danych GUS wynika, że na przestrzeni lat 2014-2021 w gminie Szczytna zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych z 658 do 283, przy czym zjawisko bezrobocia z większym natężeniem występowało w przypadku mężczyzn (146 bezrobotnych).

Tabela 12. Bezrobotni ogółem

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Gmina Szczytna – ogółem	628	283	45,1
Gmina Szczytna – mężczyźni	357	146	40,9
Gmina Szczytna – kobiety	271	137	50,6
Powiat kłodzki – ogółem	12 461	5 682	45,6
Dolny Śląsk – ogółem	121 562	58 738	48,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując zjawisko bezrobocia, wykorzystano wskaźnik „Miejska stopa bezrobocia”, rekomendowany w PN-ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia⁶.

W analizowanym okresie wskaźnik bezrobocia rozumiany (zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120) jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się w gminie Szczytna z 12,8% w 2014 r. do 7,0% w 2021 r. Należy podkreślić, że w 2021 r. wartość przedmiotowego wskaźnika była w gminie Szczytna wyższa od średniej dla powiatu kłodzkiego (6,6%) oraz wyższa niż w regionie (3,4%).

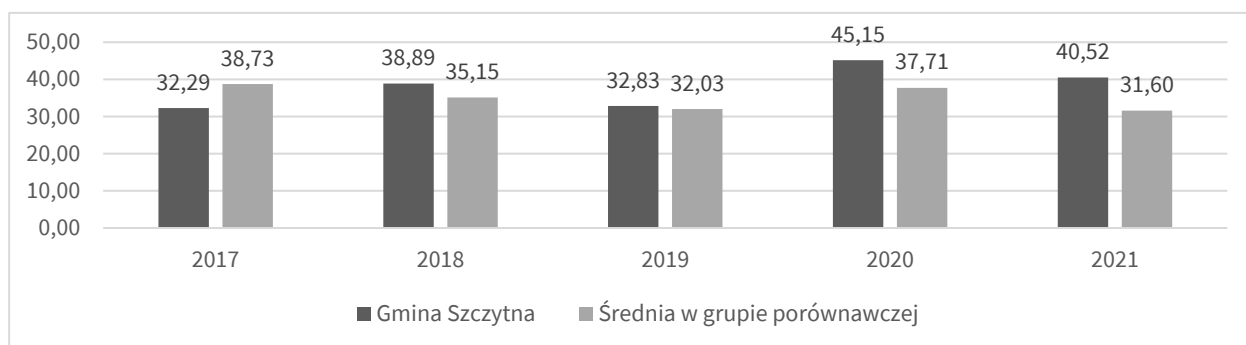
⁶ Autorzy diagnozy wykorzystali ten wskaźnik, ponieważ w ich opinii dobrze oddaje sytuację na rynku pracy zarówno w gminach miejsko-wiejskich i wiejskich, jak i w miejskich.

Tabela 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	12,8	7,0	54,7	106,1	205,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	12,8	7,4	57,8	112,1	217,6
Gmina Duszniki-Zdrój	10,6	5,9	55,7	89,4	173,5
Miasto Kłodzko	11,3	6,2	54,9	93,9	182,4
Gmina Kłodzko	12,5	6,5	52,0	98,5	191,2
Gmina Kudowa-Zdrój	14,9	5,4	36,2	81,8	158,8
Gmina Lądek-Zdrój	10,2	6,8	66,7	103,0	200,0
Gmina Lewin Kłodzki	17,0	6,4	37,6	97,0	188,2
Gmina Międzyzylesie	13,4	8,7	64,9	131,8	255,9
Miasto Nowa Ruda	10,4	5,7	54,8	86,4	167,6
Gmina Nowa Ruda	11,5	7,3	63,5	110,6	214,7
Gmina Polanica-Zdrój	12,1	5,6	46,3	84,8	164,7
Gmina Radków	12,7	6,7	52,8	101,5	197,1
Gmina Stronie Śląskie	12,0	7,4	61,7	112,1	217,6
Powiat kłodzki	12,0	6,6	55,0	100,0	194,1
Dolny Śląsk	6,6	3,4	51,5	51,5	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Według MRL wartości wskaźnika „liczby bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców” w latach 2018-2021 były wyższe w gminie Szczytna w porównaniu do średniej w grupie porównawczej. Najwyższą wartość wskaźnik osiągnął w gminie Szczytna w 2020 r. i wynosił 45,15.

Rysunek 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Podsumowując, sytuacja na rynku pracy w gminie na przestrzeni analizowanych lat uległa poprawie. Pandemia, chociaż wpłynęła na czasowe ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej, to jednak nie doprowadziła do załamania lokalnego rynku pracy.

Pomoc społeczna

Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych jest łatwiejsze dzięki pomocy społecznej. Osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej i zdrowotnej powinno zapewnić się doraźną pomoc. Zadaniem pomocy społecznej jest więc sterowanie działaniami dążącymi do samodzielności mieszkańców gminy i ich rodzin, a także ich integracji ze środowiskiem.

Za pomoc społeczną na terenie gminy Szczytna odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnej.

Z danych GUS wynika, że w 2021 r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 106 gospodarstw domowych (175 osób). W stosunku do 2014 r. zarówno liczba gospodarstw domowych, jak i liczba osób korzystających z pomocy uległy wyraźnemu zmniejszeniu. Wówczas z pomocy społecznej korzystało 150 gospodarstw domowych (392 osoby). Zmniejszyła się również liczba najuboższych gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W 2021 r. było ich 61 (113 osób). W 2014 r. gospodarstw tych było 127 (313 osoby).

Tabela 14. Pomoc społeczna w gminie Szczytna

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100%
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej			
Ogółem	150	106	70,7
Poniżej kryterium dochodowego	127	61	48,0
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej			
Ogółem	392	175	44,6
Poniżej kryterium dochodowego	313	113	36,1
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (%)			
Ogółem	5,2	2,5	48,1
Poniżej kryterium dochodowego	4,2	1,6	38,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2014-2021 zmniejszył się także o ponad połowę odsetek ludności żyjącej w ubóstwie z 4,2% do 1,6%. Przyczyn powyższego stanu upatrywać należy m.in. w korzystnych zmianach zachodzących na rynku pracy oraz w zakresie polityki społecznej (np. program Rodzina 500+).

Analizując pomoc społeczną w gminie Szczytna w podziale na poszczególne gminy powiatu kłodzkiego wykorzystano wskaźnik „beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności”.

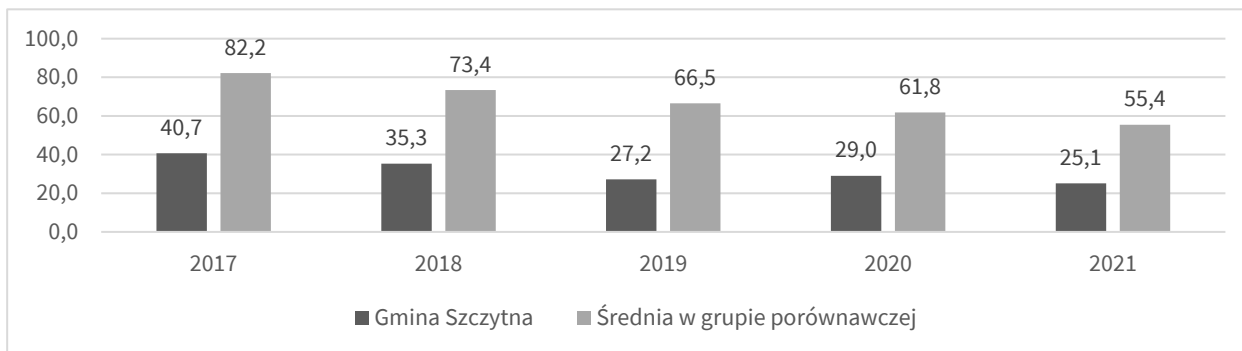
W porównaniu do gmin wchodzących w skład powiatu kłodzkiego, sytuacja w gminie Szczytna kształtuje się korzystnie. W analizowanym okresie wartość wskaźnika „beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności” była najniższa w powiecie oraz niższa od średniej dla regionu.

Tabela 15. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	522	250	47,9	66,7	91,2
Gmina Bystrzyca Kłodzka	981	415	42,3	110,7	151,5
Gmina Duszniki-Zdrój	751	263	35,0	70,1	96,0
Miasto Kłodzko	766	371	48,4	98,9	135,4
Gmina Kłodzko	764	370	48,4	98,7	135,0
Gmina Kudowa-Zdrój	697	332	47,6	88,5	121,2
Gmina Lądek-Zdrój	841	445	52,9	118,7	162,4
Gmina Lewin Kłodzki	1244	859	69,1	229,1	313,5
Gmina Międzyzylesie	827	430	52,0	114,7	156,9
Miasto Nowa Ruda	706	382	54,1	101,9	139,4
Gmina Nowa Ruda	608	310	51,0	82,7	113,1
Gmina Polanica-Zdrój	790	253	32,0	67,5	92,3
Gmina Radków	989	546	55,2	145,6	199,3
Gmina Stronie Śląskie	557	260	46,7	69,3	94,9
Powiat kłodzki	772	375	48,6	100,0	136,9
Dolny Śląsk	576	274	47,6	73,1	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z analizy danych zawartych w MRL wynika, że na tle gmin należących do grupy porównawczej sytuacja w gminie Szczytna w analizowanym okresie kształtuje się relatywnie korzystnie. Wartość wskaźnika „osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców” była w gminie Szczytna zdecydowanie niższa w ostatnich latach w porównaniu do średniej wartości niniejszego wskaźnika w grupie porównawczej. Warto także dodać, że wskaźnik ten w 2021 r. w gminie Szczytna osiągnął najniższą wartość (25,1).

Rysunek 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Jak wynika z danych GUS w 2021 r. na terenie gminy Szczytna nie funkcjonowała żadna placówka stacjonarnej pomocy społecznej. W analizowanym okresie funkcjonował na terenie gminy Szczytna Dom Pomocy Społecznej w Szczytnej zlokalizowany przy ul. Zamkowej 8. Został on zlikwidowany. W dniu rozpoczęcia likwidacji w ośrodku przebywało 110 osób. Wszyscy mieszkańcy zostali rozlokowani w innych domach pomocy społecznej. Proces likwidacji DPS-u został zakończony 27 listopada 2020 r.

Tabela 16. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)

Jednostka terytorialna	Placówki			Miejsca w placówkach		
	2014	2021	2014=100	2014	2021	2014=100
Gmina Szczytna	1	0	-	110	0	-
Gmina Bystrzyca Kłodzka	1	1	100,0	85	83	97,6
Gmina Duszniki-Zdrój	-	-	-	-	-	-
Miasto Kłodzko	-	-	-	-	-	-
Gmina Kłodzko	2	2	100,0	139	137	98,6
Gmina Kudowa-Zdrój	0	1	-	0	31	-
Gmina Łądek-Zdrój	0	1	-	0	30	-
Gmina Lewin Kłodzki	-	-	-	-	-	-
Gmina Międzyzlesie	0	1	-	0	54	-
Miasto Nowa Ruda	1	1	100,0	80	196	245,0
Gmina Nowa Ruda	2	3	150,0	185	215	116,2
Gmina Polanica-Zdrój	2	1	50,0	113	74	65,5
Gmina Radków	2	1	50,0	151	51	33,8
Gmina Stronie Śląskie	-	-	-	-	-	-
Powiat kłodzki	11	12	109,1	863	871	100,9
Dolny Śląsk	110	138	125,5	8 118	9 266	114,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jak wynika z danych przekazanych przez UMiG w Szczytnej, w latach 2014-2021 odnotowano spadek liczby osób korzystających z usług opiekuńczych. Tym samym, na terenie gminy Szczytna w 2021 r. z usług opiekuńczych korzystało 16 osób (17 osób w 2014 r.), ze specjalistycznych usług opiekuńczych korzystały 2 osoby (2 osoby w 2014 r.). w 2021 r. żadna z osób nie korzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2 osoby w 2014 r.).

Istotnym wyzwaniem jest wsparcie osób niepełnosprawnych, w szczególności finansowe. W latach 2014-2021 liczba osób, którym przyznano zasiłek z tytułu niepełnosprawności na obszarze gminy zmniejszyła się o 59,7% w przypadku zasiłków stałych (62 osoby w 2014 r. i 25 osób w 2021 r.) oraz o 37,5% w przypadku zasiłków okresowych (8 osób w 2014 r. i 5 osób w 2021 r.). Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy z tyt. niepełnosprawności w 2021 r. wyniosła 7 (b.d. za 2014 r.). W konsekwencji, liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się w analizowanym okresie w gminie Szczytna o 39,5% (81 rodzin w 2014 r. i 49 rodzin w 2021 r.).

Rodziny, w których przebywają osoby niepełnosprawne nadal stanowią w gminie Szczytna dużą grupę osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. W 2021 r był to drugi najczęściej występujący powód do udzielenia wsparcia. Kolejna grupa to rodziny, w których przebywają osoby długotrwale chore. Na terenie gminy dla takich osób realizowane są usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych w tym: pomoc w czynnościach higienicznych, w ubieraniu się, przygotowaniu posiłków, robieniu zakupów, podaniu leków, załatwianiu spraw urzędowych, kontaktu z lekarzem itp. Specjalistyczne usługi wykonywane są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem i obejmują usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Osobom wymagającym całodobowej opieki, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Na terenie gminy Szczytna funkcjonuje mieszkanie chronione. Jest to forma pomocy dla osoby, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie chronione przygotowane zostało dla 2 osób.

W gminie od września 2020 r. funkcjonuje ośrodek wsparcia dziennego pn. Dzienny Dom „Senior+”. Realizuje on cele i zadania określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej, a w szczególności: zapewnia opiekę i stwarza odpowiednie warunki dla osób, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. W ramach pobytu uczestnicy korzystają z oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej dostosowanej do ich potrzeb. Stałym elementem są warsztaty kulinarne i florystyczne. Uczestnicy Domu Seniora objęci są kompleksową opieką pielęgniarstwa. Korzystają również z terapii indywidualnej i grupowej prowadzonej przez psychologa. Biorą udział w rehabilitacji ruchowej wykonywanej przez fizjoterapeutę.

Osoby niepełnosprawne, ich rodziny korzystają ze świadczeń opiekuńczych z ustawy o świadczeniach rodzinnych w formie zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego.

W gminie realizowana jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, w której jednym z celów strategicznych jest wzmacnianie samodzielności osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnymi (w tym seniorów). Działania w tym zakresie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, zapewnienie aktywnego udziału w życiu społeczno-kulturalnym, poprawę warunków życia oraz współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi ukierunkowanymi na pomoc. Działania obejmują również rozwijanie form wsparcia i pomocy oraz kreowania wobec tych osób właściwych postaw.

W 2021 r. i w 2022 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnej przystąpił do realizacji Ministerialnego Programu „Opieka wytchnieniowa”. Program realizowany był w formie świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Usługa skierowana była do opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z orzecznym znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi. Są to osoby wymagające wysokiego poziomu wsparcia, stale przebywające w domu. Realizacja opieki wytchnieniowej pozwoliła na odciążenie opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach. Dzięki temu osoby zaangażowane na co dzień w opiekę nad niepełnosprawnymi członkami rodzin mogły przeznaczyć ten czas na odpoczynek, regenerację sił lub załatwianie innych ważnych spraw.

Opiekę wytnieniową realizowały osoby zatrudnione na umowę-zlecenie. W 2023 r. Program będzie kontynuowany. Ponadto gmina po raz pierwszy przystąpiła do Programu Ministerialnego „Asystent osoby niepełnosprawnej”.

W 2021 r. w ramach realizowanego Programu „Wspieraj seniora” pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnej realizowali zadania skierowane do osób starszych, które dla bezpieczeństwa zdecydowały się pozostać w domu. Dokonywano zakupów i opłat mieszkaniowych dla seniorów, którzy w związku z pandemią pozostawali w domu. Kontaktowano się telefonicznie z osobami będącymi w kwarantannie lub izolacji i ustalano ich potrzeby oraz dokonywano zakupów. W ramach Solidarnościowego Konwoju Wspierania Seniorów nawiązano współpracę z wiceprezesem Towarzystwa Przyjaciół św. Brata Alberta w Kłodzku. W ramach tej współpracy przekazano 40 paczek żywnościowych dla seniorów, osób bezdomnych oraz matek samotnie wychowujących dzieci.

Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów” do którego gmina przystąpiła w 2022 r. ma na celu zapewnienie wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług mających na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. Adresatami Programu są seniorzy, którzy ze względu na stan zdrowia mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. „Opieka na odległość” jest nowoczesną formą sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W ramach programu, seniorom został zapewniony dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa”, które są połączone z usługą operatora pomocy. W przypadku trudnej sytuacji lub nagłego zagrożenia, wciśnięcie guzika alarmowego znajdującego się na opasce, umożliwi połączenie się z dyspozytorem, który podejmuje decyzję o sposobie udzielenia pomocy. W zależności od sytuacji może on poprosić o interwencję kogoś z najbliższego otoczenia (rodzinę, sąsiadów, opiekunów), poprosić o interwencję pracownika ośrodka pomocy społecznej lub wezwać służby ratunkowe.

W gminie realizowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023. Założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia i pomocy rodzinie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz propozycją możliwych do zrealizowania zadań w zakresie opieki nad dziećmi oraz rodziną w gminie Szczytna.

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin z gminy Szczytna przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Celami szczegółowymi: diagnozowanie i monitoring sytuacji rodzin z dziećmi w tym również monitoring sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem, wzmocnienie roli i funkcji rodziny, zabezpieczenie potrzeb materialno-bytowych rodzin i dzieci, podnoszenie kompetencji kadry instytucji realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny. W 2021 r. 12 rodzin borykało się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i jednocześnie korzystało ze wsparcia OPS w tym zakresie. W porównaniu do 2014 r. jest to blisko o połowę rodzin mniej (23 rodziny w 2014 r.).

Podsumowując na terenie gminy Szczytna zauważalne są pozytywne zmiany, które doprowadziły do zmniejszenia sfery ubóstwa. Sytuacja ta wymaga kontynuacji działań, zwłaszcza że w przyszłości należy spodziewać się wzrostu popytu na usługi związane z opieką nad osobami niesamodzielnymi i seniorami, co może skutkować koniecznością rozwoju odpowiedniej infrastruktury.

Aktywność społeczna i organizacje pozarządowe

Istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego ma aktywność ludności. Wynika ona m.in. z poziomu kapitału społecznego. Wyznacznikiem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Dzięki współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób efektywniej wypełniać nakreślone zadania publiczne.

Do najbardziej aktywnych organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zaliczyć można:

- **Uczniowski Klub Sportowy „Szczytnik”**

Jest stowarzyszeniem zrzeszającym uczniów, nauczycieli, rodziców oraz sympatyków. Organizacja sportowa i kulturalna o zasięgu ogólnokrajowym, reprezentująca swoich członków w sprawach związanych z rozwojem i upowszechnianiem kultury i kultury fizycznej. Posiada dwie sekcje: biathlonu i piłki nożnej. Współdziała w realizacji programów upowszechniania kultury, sztuki, kultury fizycznej, turystyki, sportu i profilaktyki zdrowotnej, wspomaga działania mające na celu tworzenie dogodnych warunków do uprawiania aktywnego wypoczynku.

- **Stowarzyszenie „Klub Golfistów Hrabstwa Kłodzkiego w Szczytniej”**

Uczestniczy w procesie rozwoju kultury, kultury fizycznej, upowszechnianiu rekreacji ruchowej i profilaktyki prozdrowotnej, wypoczynku, turystyki wśród dorosłych, dzieci i młodzieży. Rozwija i organizuje działania prowadzące do utrzymania i podnoszenia sprawności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych (w tym seniorów). Podejmuje różnorodne działania na rzecz rozwoju sportu, w tym golfa i innych dyscyplin sportu dla swoich członków oraz społeczeństwa. Rozwija kontakty i współpracę, w tym integruje środowiska twórcze, kulturalne i sportowe, w tym również zagraniczne. Promuje i organizuje wolontariat w zakresie działalności kulturalnej i sportowej. Podejmuje działania w zakresie krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci, młodzieży i dorosłych. Działa również na rzecz osób niepełnosprawnych. Chroni i promuje zdrowie. Działa na rzecz nauki, edukacji, oświaty i wychowania społeczeństwa. Działa charytatywnie. Promuje i aktywizuje społeczność lokalną wokół wspólnych działań na rzecz Ziemi Kłodzkiej oraz Dolnego Śląska. Propaguje postawy proekologiczne i wszelkie działania na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Działa na rzecz demokracji, integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.

- **Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Sport Adventure”**

Uczestniczy w procesie rozwoju kultury fizycznej, upowszechniania turystyki i rekreacji ruchowej, profilaktyki prozdrowotnej, wypoczynku dzieci i młodzieży oraz ich rodzin. Rozwija działania prowadzące do utrzymania i podnoszenia sprawności fizycznej społeczeństwa: dzieci, młodzieży i dorosłych (w tym seniorów). Krzewi zamiłowanie do systematycznego uprawiania rekreacji fizycznej i sportu. Krzewi również zamiłowanie do systematycznego uprawiania rekreacji ruchowej i sportu wśród osób sprawnych i niepełnosprawnych. Promuje i organizuje wolontariat w zakresie działalności sportowej.

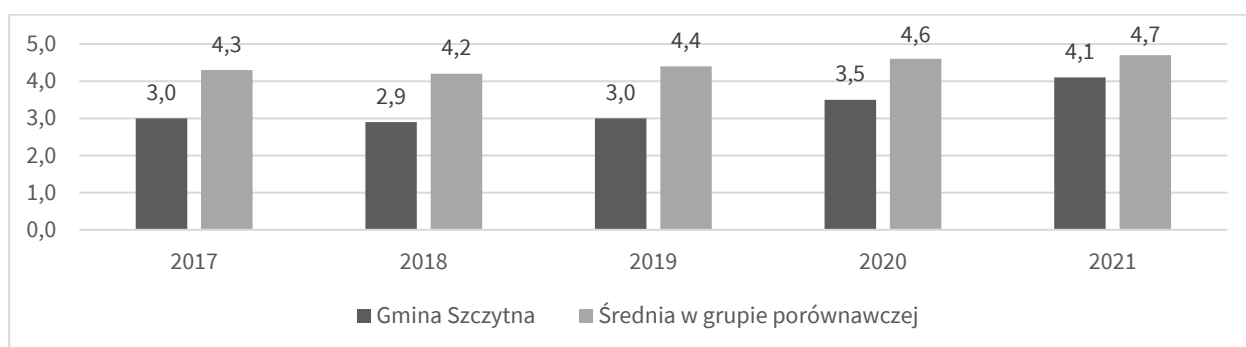
Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w gminie Szczytna w 2021 r. wyższa niż w 2014 r. i wynosiła 42. Liczba ta kształtowała się poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (44) i poniżej średniej dla województwa dolnośląskiego (44). Warto zaznaczyć, że w analizowanym okresie gmina Szczytna odnotowała najwyższy wzrost niniejszego wskaźnika na tle wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu kłodzkiego (wzrost o 82,6%).

Tabela 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	23	42	182,6	95,5	95,5
Gmina Bystrzyca Kłodzka	41	55	134,1	125,0	125,0
Gmina Duszniki-Zdrój	52	62	119,2	140,9	140,9
Miasto Kłodzko	37	48	129,7	109,1	109,1
Gmina Kłodzko	26	32	123,1	72,7	72,7
Gmina Kudowa-Zdrój	37	45	121,6	102,3	102,3
Gmina Lądek-Zdrój	44	69	156,8	156,8	156,8
Gmina Lewin Kłodzki	31	51	164,5	115,9	115,9
Gmina Międzyzylesie	38	48	126,3	109,1	109,1
Miasto Nowa Ruda	20	23	115,0	52,3	52,3
Gmina Nowa Ruda	27	39	144,4	88,6	88,6
Gmina Polanica-Zdrój	38	47	123,7	106,8	106,8
Gmina Radków	32	44	137,5	100,0	100,0
Gmina Stronie Śląskie	42	48	114,3	109,1	109,1
Powiat kłodzki	33	44	133,3	100,0	100,0
Dolny Śląsk	36	44	122,2	100,0	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na podstawie danych zawartych w MRL można stwierdzić, że w porównaniu z gminami należącymi do grupy porównawczej mieszkańcy gminy Szczytna wykazują się w analizowanym okresie relatywnie niższą aktywnością. W 2021 r. wartość wskaźnika „organizacje społeczne na 1000 mieszkańców” wyniosła w gminie Szczytna 4,1, natomiast średnia w grupie porównawczej wyniosła 4,7.

Rysunek 5. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców ma dostęp do opieki żłobkowej. Swobodny dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców i wpływa korzystnie na aktywność zawodową, szczególnie kobiet.

Aktualnie, jak wynika z dostępnych informacji na terenie gminy Szczytna funkcjonuje jeden żłobek. Biorąc pod uwagę lata wybrane do analizy, przed 2019 r. w gminie nie odnotowano funkcjonowania żadnego tego typu placówki. Od 2.01.2019 r. swoją działalność rozpoczęł Żłobek Publiczny w Szczytnej.

Tabela 18. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 w gminie Szczytna

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2019=100
Żłobki	1	1	1	100,0
Miejsca w żłobkach	19	19	19	100,0
Dzieci przebywające w ciągu roku w żłobkach	23	34	38	165,2
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	12,0	10,3	11,6	96,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Jednocześnie, jak wynika z danych GUS w 2021 r. opieką w żłobkach objętych było 11,6% ogółu dzieci w wieku do lat 3. W stosunku do 2019 r. sytuacja w niniejszym zakresie uległa nieznacznie pogorszeniu.

Niestety należy mieć na uwadze fakt, iż w 2021 r. odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w gminie Szczytna był niższy od średniej dla powiatu wynoszącej w 2021 r. 15,6%. Był również wyraźnie niższy od średniej regionalnej (23,2%).

Tabela 19. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	0,0	11,6	-	74,4	50,0
Gmina Bystrzyca Kłodzka	0,0	6,4	-	41,0	27,6
Gmina Duszniki-Zdrój	14,2	23,2	163,4	148,7	100,0
Miasto Kłodzko	7,4	14,0	189,2	89,7	60,3
Gmina Kłodzko	14,7	21,0	142,9	134,6	90,5
Gmina Kudowa-Zdrój	7,1	13,3	187,3	85,3	57,3
Gmina Lądek-Zdrój	0,0	14,2	-	91,0	61,2
Gmina Lewin Kłodzki	0,0	0,0	-	0,0	0,0
Gmina Międzyzylesie	0,0	10,9	-	69,9	47,0
Miasto Nowa Ruda	0,0	25,7	-	164,7	110,8
Gmina Nowa Ruda	0,0	10,5	-	67,3	45,3
Gmina Polanica-Zdrój	0,0	0,0	-	0,0	0,0
Gmina Radków	19,8	38,8	196,0	248,7	167,2
Gmina Stronie Śląskie	9,4	15,7	167,0	100,6	67,7
Powiat kłodzki	5,7	15,6	273,7	100,0	67,2
Dolny Śląsk	10,0	23,2	232,0	148,7	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Istotnym elementem, mogącym wpłynąć na wzrost upowszechnienia opieki żłobkowej jest prowadzenie działań promocyjno-informacyjnych na temat różnych form opieki nad dziećmi do lat 3, jak również na upowszechnienie wiedzy o takich formach jak opiekun dzienny czy „niania” wśród mieszkańców, a szczególnie rodziców dzieci do lat 3.

Wychowanie przedszkolne

Potencjał gminy buduje się m.in. poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji i to już od wieku przedszkolnego. Na terenie gminy funkcjonuje Przedszkole Publiczne w Szczytniej. W gminie funkcjonuje również Niepubliczne Przedszkole w Chocieszowie, należąca do Zespołu Szkół Społecznych w Chocieszowie, dla którego organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „Wśród Swoich”.

Jak wynika z danych GUS w 2021 r. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był w gminie Szczytna niższy od średniej dla powiatu kłodzkiego. W 2021 r. na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat opieką przedszkolną w gminie objętych było 621 dzieci (w powiecie– 888 dzieci). Wartość przedmiotowego kształtowała się także poniżej średniej dla Dolnego Śląska wynoszącej 892 dzieci.

Tabela 20. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	618	621	100,5	75,5	69,6
Gmina Bystrzyca Kłodzka	669	765	114,3	93,1	85,8
Gmina Duszniki-Zdrój	765	915	119,6	111,3	102,6
Miasto Kłodzko	913	1026	112,4	124,8	115,0
Gmina Kłodzko	629	706	112,2	85,9	79,1
Gmina Kudowa-Zdrój	830	953	114,8	115,9	106,8
Gmina Lądek-Zdrój	581	663	114,1	80,7	74,3
Gmina Lewin Kłodzki	597	525	87,9	63,9	58,9
Gmina Międzyzylesie	645	654	101,4	79,6	73,3
Miasto Nowa Ruda	683	711	104,1	86,5	79,7
Gmina Nowa Ruda	842	902	107,1	109,7	101,1

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Polanica-Zdrój	1185	1378	116,3	167,6	154,5
Gmina Radków	755	816	108,1	99,3	91,5
Gmina Stronie Śląskie	739	872	118,0	106,1	97,8
Powiat kłodzki	748	822	109,9	100,0	92,2
Dolny Śląsk	800	892	111,5	108,5	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym niż w gminie Szczytna na tle powiatu kłodzkiego odnotowano w 2021 r. jedynie w gminie Lewin Kłodzki.

Dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym może przyczynić się do ograniczenia sfery ubóstwa i zwiększenia udziału kobiet na rynku pracy.

Edukacja szkolna

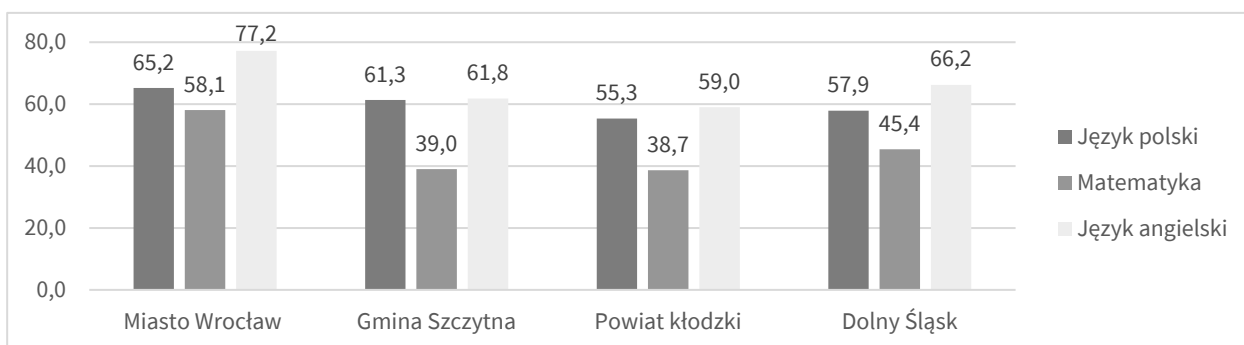
Istotną kwestią związaną ze sferą społeczną jest edukacja szkolna. W 2021 r. gmina Szczytna była organem prowadzącym dla Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Szczytniej. W gminie funkcjonuje również Społeczna Szkoła Podstawowa w Chocieszowie, należąca do Zespołu Szkół Społecznych w Chocieszowie, dla którego organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „Wśród Swoich”.

Wyniki uczniów są efektem procesu nauczania. Weryfikacja postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów przybiera różne formy. Najczęściej są to egzaminy wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. O sytuacji szkolnictwa podstawowego świadczą m.in. wyniki egzaminu ósmoklasisty.

Jak wynika z danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE), średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty dla szkół zlokalizowanych na terenie gminy Szczytna kształtowały się w 2021 r. na wyższym poziomie względem średnich wyników dla powiatu kłodzkiego.

Z innych danych wynika również, że uczniowie Ci osiągnęli w 2021 r. średnie wyniki z matematyki oraz języka angielskiego poniżej średniej dla Dolnego Śląska. Wyniki z ww. przedmiotów odbiegały od tej średniej o 6,4 punktu procentowego w przypadku matematyki oraz o 4,4 punktu procentowego w przypadku języka angielskiego. Zaznaczyć należy jednak, że w przypadku egzaminu z języka polskiego, średni wynik w gminie Szczytna kształtował się powyżej średniej dla regionu.

Warto również odnieść się do wyników uczniów klas ósmych z Wrocławia, gdzie wyraźnie widoczna jest przewaga Wrocławia w zakresie matematyki i angielskiego, tj. przedmiotów, które w przyszłości mogą decydować o pozycji uczniów na rynku pracy w innowacyjnych branżach.

Rysunek 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.

Źródło: opracowanie na podstawie danych CKE.

Podsumowując można postawić tezę, że edukacja w gminie Szczytna wymaga dalszego wspierania. Inwestycje te powinny przede wszystkim dotyczyć modernizacji istniejącej infrastruktury edukacyjnej, doposażenia pracowni przedmiotowych oraz poszerzenia oferty zajęć dodatkowych. Należy również dążyć do wzmocnienia oferty edukacyjnej oraz poprawy jakości nauczania.

Opieka zdrowotna

Podstawowa opieka zdrowotna powinna odgrywać kluczową rolę w systemie ochrony zdrowia, stanowiąc miejsce gromadzenia podstawowych informacji na temat pacjentów i ich problemów zdrowotnych oraz koordynacji procesu opieki nad pacjentami⁷.

Na terenie gminy, według danych GUS w 2021 r. funkcjonowały dwie przychodnie oraz dwie apteki. W stosunku do 2014 r. liczba przychodni i aptek nie uległa zmianie.

W latach 2014-2021 wskaźnik przychodni na 10 tys. mieszkańców nie uległ zmianie. W 2021 r. wartość wskaźnika wyniosła 3, było to mniej niż dla powiatu kłodzkiego (6) oraz Dolnego śląska (5).

Tabela 21. Przychodnie na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	3	3	100,0	50,0	60,0
Gmina Bystrzyca Kłodzka	4	3	75,0	50,0	60,0
Gmina Duszniki-Zdrój	12	12	100,0	200,0	240,0
Miasto Kłodzko	8	10	125,0	166,7	200,0
Gmina Kłodzko	3	2	66,7	33,3	40,0
Gmina Kudowa-Zdrój	5	2	40,0	33,3	40,0
Gmina Łądek-Zdrój	7	9	128,6	150,0	180,0
Gmina Lewin Kłodzki	0	5	-	83,3	100,0
Gmina Międzyzylesie	3	3	100,0	50,0	60,0
Miasto Nowa Ruda	5	7	140,0	116,7	140,0
Gmina Nowa Ruda	3	4	133,3	66,7	80,0
Gmina Polanica-Zdrój	14	15	107,1	250,0	300,0
Gmina Radków	4	5	125,0	83,3	100,0
Gmina Stronie Śląskie	5	4	80,0	66,7	80,0
Powiat kłodzki	5	6	120,0	100,0	120,0
Dolny Śląsk	5	5	100,0	83,3	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. mieszkańcom gminy udzielono łącznie 19 686 porad lekarskich. W stosunku do 2014 r. liczba porad zmniejszyła się o 30,4%. W 2014 r. mieszkańcom gminy udzielono 28 300 porad.

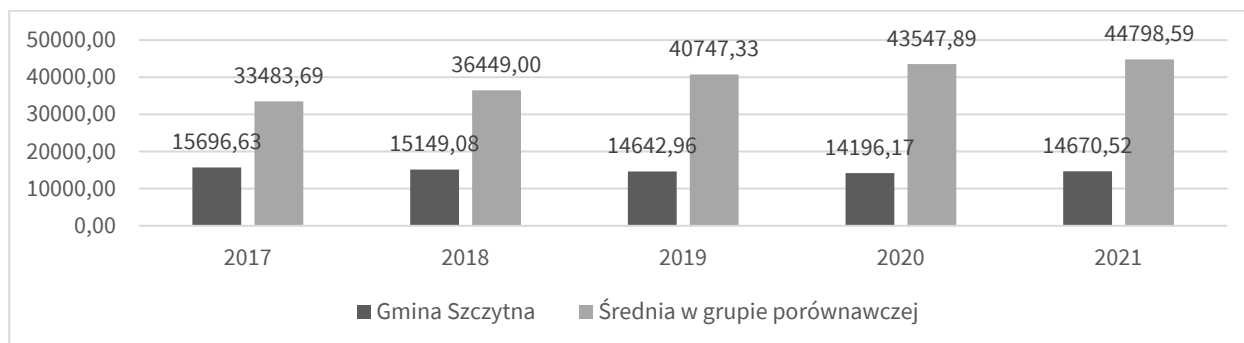
Tabela 22. Porady lekarskie ogółem

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%
Gmina Szczytna	28 300	19 686	69,6
Gmina Bystrzyca Kłodzka	130 649	108 880	83,3
Gmina Duszniki-Zdrój	37 502	36 652	97,7
Miasto Kłodzko	319 418	335 568	105,1
Gmina Kłodzko	36 277	21 319	58,8
Gmina Kudowa-Zdrój	71 939	32 722	45,5
Gmina Łądek-Zdrój	54 232	39 147	72,2
Gmina Lewin Kłodzki	0	32 982	-
Gmina Międzyzylesie	50 282	30 934	61,5
Miasto Nowa Ruda	156 044	153 301	98,2
Gmina Nowa Ruda	35 535	45 070	126,8
Gmina Polanica-Zdrój	96 886	101 426	104,7
Gmina Radków	33 194	31 855	96,0
Gmina Stronie Śląskie	32 517	23 074	71,0
Powiat kłodzki	1 082 775	1 012 616	93,5
Dolny Śląsk	20 197 216	21 864 614	108,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

⁷ Strategiczne kierunki rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce. Wyniki ogólnonarodowej debaty o kierunkach zmian w ochronie zdrowia, Warszawa, 2019 r.

Jak wynika z innych danych MRL w gminie Szczytna mamy do czynienia z relatywnie niskimi wydatkami na ochronę zdrowia na tle średnich wydatków w grupie porównawczej. Wartość analizowanego wskaźnika „wydatki ogółem z budżetu JST na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia” kształtowała się w 2021 r. w gminie Szczytna na poziomie 14 670,52 zł/na mieszkańca. Dla porównania średnia wartość wskaźnika w grupie porównawczej wyniosła 44 798,59 zł/na mieszkańca.

Rysunek 7. Wydatki ogółem z budżetu JST na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Na zakończenie należy podkreślić, że gmina Szczytna zмага się z charakterystycznymi dla całego kraju problemami związanymi z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiającymi się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji na poziomie krajowym.

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa w gminie w znacznym stopniu jest zdeterminowany przez funkcjonowanie stosownych jednostek powołanych w tym celu. Za bezpieczeństwo i porządek na terenie gminy Szczytna odpowiada Komisariat Policji w Polanicy-Zdroju, Rewir Dzielnicowych w Szczytnej przy ul. Wolności 42. Najbliższy komisariat policji znajduje się w Polanicy-Zdroju przy ul. Warszawskiej 1. Teren gminy podlega pod działanie Komendy Powiatowej Policji w Kłodzku⁸.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej rejon gminy Szczytna podlega Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) zlokalizowanej przy ul. Traugutta 7 w Kłodzku. Na terenie gminy w 2021 r. funkcjonowały dwie jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) – OSP w Chocieszowie oraz OSP w Szczytnej należąca do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Wszystkie jednostki posiadają samochody ratowniczo-gaśnicze. Ogółem w gminie jest 5 samochodów w tym: 3 średnie pojazdy pożarnicze w tym jeden z napędem na 3 osie, jeden lekki specjalny do ratownictwa drogowego i jeden ciężki z pompą. Poza tym 10 motopomp, 6 pomp szlamowych, 3 zestawy narzędzi hydraulicznych, 5 agregatów prądotwórczych, 1 agregat oświetleniowy, 1 agregat wysokociśnieniowy, 9 pilarek do drewna, 3 pilarki do stali i betonu i 3 wentylatory oddymiające.

W dwóch jednostkach działało 44 strażaków (w tym: 44 mężczyzn), z tego uprawnionych do działań 44 osoby, w tym uprawnienia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym posiadało 10 osób.

Obie OSP posiadają remizy z nowo wybudowanymi garażami. W Szczytnej nowy garaż jest zintegrowany z istniejącą zabytkową remizą. W Chocieszowie garaż został wybudowany sposobem gospodarczym i mieści dwa pojazdy pożarnicze.

Jak wynika z danych GUS w 2021 r. na terenie gminy Szczytna odnotowano 21 interwencji z udziałem jednostek ochrony pożarowej w przeliczeniu na 1000 ludności. Wskaźnik ten kształtował się w gminie poniżej średniej powiatowej (19) oraz średniej regionalnej (17).

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna, 2016 r.

Tabela 23. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	2018	2021	2018=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	25	21	84,0	110,5	140,0
Gmina Bystrzyca Kłodzka	23	16	69,6	84,2	106,7
Gmina Duszniki-Zdrój	30	23	76,7	121,1	153,3
Miasto Kłodzko	16	14	87,5	73,7	93,3
Gmina Kłodzko	26	22	84,6	115,8	146,7
Gmina Kudowa-Zdrój	20	15	75,0	78,9	100,0
Gmina Lądek-Zdrój	22	22	100,0	115,8	146,7
Gmina Lewin Kłodzki	53	33	62,3	173,7	220,0
Gmina Międzyzylesie	27	23	85,2	121,1	153,3
Miasto Nowa Ruda	17	19	111,8	100,0	126,7
Gmina Nowa Ruda	19	25	131,6	131,6	166,7
Gmina Polanica-Zdrój	25	20	80,0	105,3	133,3
Gmina Radków	26	19	73,1	100,0	126,7
Gmina Stronie Śląskie	17	13	76,5	68,4	86,7
Powiat kłodzki	22	19	86,4	100,0	126,7
Dolny Śląsk	16	15	93,8	78,9	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. odnotowano 145 zdarzeń wymagających udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej. Ze względu na rodzaje zdarzeń najczęściej wystąpiło zagrożeń miejscowych (90) i pożarów (49). Odnotowano także 6 fałszywych alarmów.

Analizując wykroczenia i przestępstwa popełnione w gminie Szczytna, na podstawie można zauważyć, iż w 2022 r. liczba przestępstw o charakterze kryminalnym w ramach 7 kategorii zmniejszyła się ponad dwukrotnie w porównaniu do 2018 r. Zauważa się natomiast tendencje wzrostową w przypadku przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

Tabela 24. Wykroczenia i przestępstwa zaistniałe na terenie gminy Szczytna

Wyszczególnienie	2018	2022	2018=100
Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym w ramach 7 kategorii:	35	15	42,9
– kradzież cudzej rzeczy	14	1	7,1
– kradzież samochodu	0	0	-
– kradzież z włamaniem	6	6	100,0
– uszkodzenie rzeczy	12	4	33,3
– bójka i pobicie	0	1	-
– uszczerbek na zdrowiu	3	2	66,7
– rozboje, wymuszenia i kradzieże rozbójnicze	0	2	-
Liczba czynów karalnych nieletnich	0	1	-
Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	13	32	246,2
Liczba wypadków drogowych ze skutkiem śmiertelnym	1	1	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytnej.

Za bezpieczeństwo mieszkańców gminy odpowiada także system monitoringu. Systemu monitoringu składał się w 2021 r. z 20 kamer, w tym 2 kamery obsługiwały ruch drogowy (2 kamery w 2014 r.) a pozostałe 18 kamer przestrzeń publiczną (6 kamer w 2014 r.). System monitoringu bezpieczeństwa obsługiwany jest przez Urząd Miasta i Gminy w Szczytnej.

Kultura

Obecnie o szansach rozwoju obszaru decyduje także jego potencjał kulturalny. W gminie Szczytna krzewieniem kultury wśród dzieci i młodzieży zajmuje się Miejski Ośrodek Kultury w Szczytnej (MOK), zlokalizowany przy ul. Sienkiewicza 16. W gminie znajduje się również 5 innych obiektów kulturalnych:

- Klub Wiejski w Chocieszowie,
- Klub Wiejski w Łęczycach – lokal KGW Łężyce 47,
- Świetlica Wiejska w Niwie 24,
- Świetlica Wiejska w Wolanach,
- Świetlica Wiejska w Złotnie (przebudowany budynek byłej remizy strażackiej).

MOK jest miejscem animacji i wielotorowych działań kulturalnych, integrujących społeczność lokalną, zapewniającym różnorodne formy spędzania wolnego czasu oraz wszechstronnie edukującym do aktywnego uczestnictwa w kulturze. Wykazuje otwartość na wszystkie grupy społeczne i wspiera inicjatywy oddolne. Współpracuje z różnymi partnerami, aby kształtować społeczeństwo obywatelskie, wzmacniając w ten sposób potencjał kulturalny, społeczny i ekonomiczny gminy.

W gminie funkcjonuje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szczytna, której siedziba znajduje się w budynku Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej. Na jej działalność w ostatnich latach znacząco wpłynęła pandemia COVID-19 (zwłaszcza na organizację zajęć). Przez większą część 2021 r. wytyczne dla bibliotek pozwalały wyłącznie na organizację wydarzeń wyłącznie w formie on-line.

W 2021 r. biblioteka dysponowała łącznie 22 447 woluminami. W ciągu roku z oferty biblioteki skorzystało 573 czytelników, a na zewnątrz wypożyczono 21 003 książek.

Tabela 25. Biblioteki publiczne w gminie Szczytna

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Biblioteki i filie	1	1	100,0
Księgozbiór	34 429	22 447	65,2
Czytelnicy w ciągu roku	798	573	71,8
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	22 327	21 003	94,1

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Niestety w porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba czytelników, jak i wypożyczanych książek. W 2014 r. z usług bibliotek skorzystało 798 czytelników, którzy wypożyczyli 22 327 książek. Powyższe zjawisko, może świadczyć o obserwowanym w całym kraju regresie czytelnictwa i w przyszłości może rzutować na sposób funkcjonowania biblioteki.

Jak wynika z „Raportu o stanie gminy Szczytna za rok 2021”, Biblioteka Publiczna cieszy się dobrą opinią wśród czytelników i użytkowników. Ważnym faktem podsumowującym działalność jednostki, jest opracowana przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Marii Dąbrowskiej w Kłodzku roczna statystyka bibliotek powiatu, z której wynikają następujące informacje:

- pomimo mniejszej ilości czytelników wypożyczyli oni dużo książek – biblioteka zajmuje pierwsze miejsce w powiecie pod względem ilości wypożyczeń książek na 1 osobę (37 egz.),
- wydatki na książki i audiobooki są wysokie (7 miejsce na 14 bibliotek w powiecie).

W Bibliotece Publicznej znajduje się 13 komputerów i 3 tablety. Dla czytelników biblioteki dostępnych jest 6 komputerów i 3 tablety z dostępem do Internetu. Pozostałe komputery i laptopy są przeznaczone do użytku pracowników.

Biblioteka posiada również stronę internetową, która jest częściowo dostosowana do użytkowników ze specjalnymi potrzebami (istnieje możliwość powiększenia/zmniejszenia czcionki, zmiany kontrastu,

strona bez problemów otwiera się na urządzeniach mobilnych). Niestety ograniczone środki finansowe nie pozwoliły na wprowadzenie innych udogodnień⁹.

W gminie Szczytna organizowane są liczne imprezy o zasięgu ponadlokalnym. Do najważniejszych imprez zaliczyć należy: Wielką Fetę Agroturystyczną w Szczytniej, Otwarte Mistrzostwa w Tradycyjnym Koszeniu Trawy i Dożynki Gminne.

Tabela 26. Najważniejsze i najpopularniejsze imprezy kulturalne jakie odbywają się w gminie Szczytna

Nazwa imprezy	Ranga imprezy	Opis
Otwarte Mistrzostwa w Tradycyjnym Koszeniu Trawy	Lokalna	Zawody odbywają się w Szczytniej u podnóża pola golfowego. Rywalizacja podzielona jest na trzy kategorie: Panie – pole o wymiarach 10x5 metrów, Panowie – pole o wymiarach 10x10 metrów, VIP – pole o wymiarach 10x5 metrów oraz mieszana – Pani i Pan – pole o wymiarach 10x5 metrów. Każdy zawodnik oceniany jest w 2 dziedzinach – czas i precyzja. Do tej pory brali w niej udział reprezentanci Republiki Czeskiej, Słowacji, Niemiec oraz Polski.
Wielka Feta Agroturystyczna w Szczytniej	Regionalna	Dwu dniowa impreza cykliczna odbywająca się od 1995 r. Impreza promuje tradycje regionu. Podczas trwania Wielkiej Fety Agroturystycznej występują zespoły ludowe jak i gwiazdy polskiej estrady. Dodatkowo wystawiają się lokalni przedsiębiorcy ze swoimi produktami lokalnymi. Zwykle odbywa się to w I weekend sierpnia.
Dożynki Gminne	Regionalna	Tradycyjne święto plonów z wieńcami, muzyką i konkursami ludowymi, co rok organizowane w innym sołectwie – zwykle koniec sierpnia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytniej.

Analizując potencjał kulturalny nie można zapomnieć o materialnym dziedzictwie kultury. W przypadku gminy Szczytna dziedzictwo to jest szczególnie bogate, a wśród zabytków najczęściej wymienia się domy mieszkalne, cmentarze, kaplice i kościoły. W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się łącznie 241 obiektów zabytkowych i stanowisk archeologicznych.

Tabela 27. Najistotniejsze zabytki zlokalizowane na terenie gminy Szczytna

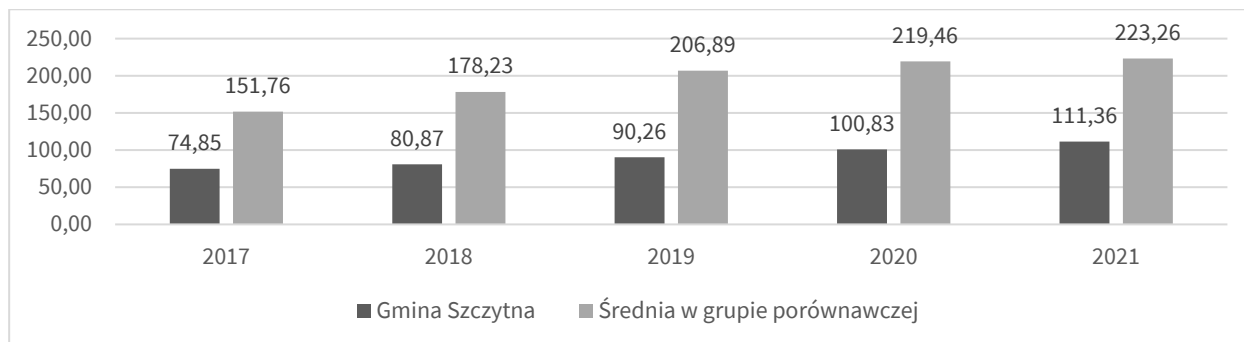
Nazwa zabytku	Opis zabytku
Neogotycki zamek „Waldstein” w Szczytniej	Jest owocem miłości fundatora do średniowiecza i tradycji myśliwskich. Ta charakterystyczna niemal 200-letnia budowla jest widoczną z daleka atrakcją turystyczną. Zakończenie działalności domu pomocy społecznej w tym obiekcie w 2020 r. spowodowało zmianę profilu jego działalności na turystyczną. W pobliżu zamku znajduje się platforma widokowa, Leśny Szlak Wspinaczkowy oraz kamienna Droga Krzyżowa z płaskorzeźbami z piaskowca, osadzonymi w naturalnych skałach.
Barokowy kościół pw. Św. Jana Chrzciciela w Szczytniej	Kościół z pierwszej połowy XVIII w. przebudowany na początku XX w. Swój wystrój świątynia zawdzięcza m.in. znanemu na Ziemi Kłodzkiej, barokowemu twórcy – Michałowi Klahrowi Starszemu. Przed kościołem zobaczyć można fragment zabytkowego pręgierza.
Pałac w Szczytniej	Znajduje się w centrum miejscowości. Budynek o cechach neobarokowych i klasycystycznych. To dawny renesansowy dwór, zbudowany w 1545 r., w znacznym stopniu przekształcony w XIX w. Budynek murowany z kamienia i cegły, potynkowany, założony na planie prostokąta, trzykondygnacyjny, nakryty dachem mansardowym. Fasada jedenastoosiowa, z centralnym głównym wejściem poprzedzonym portykiem kolumnowym. W pobliżu pałacu zachowane pozostałości dawnego założenia parkowego. Po drugiej wojnie światowej budynek pełnił funkcje szkoły podstawowej. Od 2008 r. obiekt nie jest użytkowany.
Pomnik Św. Jana Nepomucena	Usytuowana jest w centrum miejscowości, nieopodal mostu na Kamiennym Potoku. Święty stoi na kamiennym postumencie, na którym widnieje herb fundatora Christopha Cajetana von Hardiga oraz 1711 r., w którym rzeźba została wykonana. Nad głową św. Jana przykrytą biretem umieszczona została gwieździsta aureola.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytniej.

Na zakończenie warto dodać, że jak wynika z danych MRL gmina Szczytna w porównaniu do średniej w grupie porównawczej przeznaczała w analizowanym okresie mniej środków pieniężnych (per capita) na kulturę i dziedzictwo narodowe. Wartość wskaźnika „wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę i dziedzictwo narodowe na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia” kształtowała się w gminie Szczytna

⁹ Raport o stanie gminy Szczytna za rok 2021.

w 2021 r. na poziomie 111,36 zł/na mieszkańca. Dla porównania średnia wartość wskaźnika w grupie porównawczej wyniosła 223,26 zł/na mieszkańca.

Rysunek 8. Wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę i dziedzictwo narodowe na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Jak wynika z informacji przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy w Szczytnej, na terenie gminy występują braki w infrastrukturze kulturalnej. W gminie brakuje teatru, filharmonii, kina i muzeum, a stan techniczny obiektów kultury oceniany jest jako przeciętny. W przeprowadzonej analizie potrzeb w zakresie optymalizacji sieci obiektów kultury w gminie Szczytna wykazano potrzebę budowy kina oraz modernizacji obiektów ośrodków kultury i biblioteki.

Podsumowując, kluczowe jest dalsze wspieranie działalności kulturalnej i zlokalizowanych na terenie gminy Szczytna i instytucji kultury takich jak m.in. ośrodek kultury czy biblioteka.

Sport i rekreacja

Sport to ważny i jeden z podstawowych elementów skutecznej promocji skierowanej do szerokiego grona odbiorców (mieszkańców, turystów, inwestorów i lokalnego biznesu).

Na terenie gminy działają kluby sportowe. Na podstawie informacji z Urzędu Miasta i Gminy Szczytna do najpopularniejszych klubów funkcjonujących na terenie gminy zaliczyć można:

- Uczniowski Klub Sportowy Szczytnik – sekcja biathlonu i piłki nożnej,
- Terenowy Klub Sportowy Hutnik Szczytna – piłka nożna,
- Klub Golfistów Hrabstwa Kłodzkiego w Szczytnej – golf.

Zgodnie z danymi GUS w 2020 r. kluby sportowe zrzeszały łącznie 150 członków. Jednocześnie było zarejestrowanych 138 osób ćwiczących, w tym 115 mężczyzn i 23 kobiety. Warto podkreślić, że wśród ćwiczących dominowały osoby do 18 roku życia (95 osób).

Tabela 28. Kluby sportowe i ich członkowie w gminie Szczytna

Wyszczególnienie	2014	2020	2014=100
Kluby	3	3	100,0
Członkowie	106	150	141,5
Ćwiczący – ogółem	111	138	124,3
Ćwiczący – mężczyźni	99	115	116,2
Ćwiczący – kobiety	12	23	191,7
Ćwiczący – do lat 18 ogółem	62	95	153,2
Sekcje sportowe	4	5	125,0
Trenerzy	2	5	250,0
Instruktorzy sportowi	5	1	20,0
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	0	1	-

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W ramach klubów w gminie funkcjonowało 5 sekcji sportowych. Zajęcia prowadziło 5 trenerów, 1 instruktor sportowy i 1 inna osoba prowadząca zajęcia.

W ramach promocji gminy w ostatnich latach organizowane były następujące wydarzenia sportowe:

- **Szczytniański Bieg Liczyrzepy im. R. Szwade (ranga ponadlokalna)**

Popularyzacja aktywności fizycznej, bieg na dystansie 10 km upamiętniający postać Radostawa Szwade – zawodnika klubu MKS Duszniki-Zdrój pochodzącego ze Szczytnej, reprezentanta Polski podczas Mistrzostw Świata w 2010 r. na nartorolkach, współzałożyciela klubu UKS Szczytnik.

- **On Road/Ice RACE (ranga regionalna)**

Wyścig samochodów sterowanych radiem. W okresie letnim zawody odbywają się na torze przystosowanym do tego typu zawodów przy ul. Kościelnej, natomiast w zimie zawody odbywają się na płycie lodowiska.

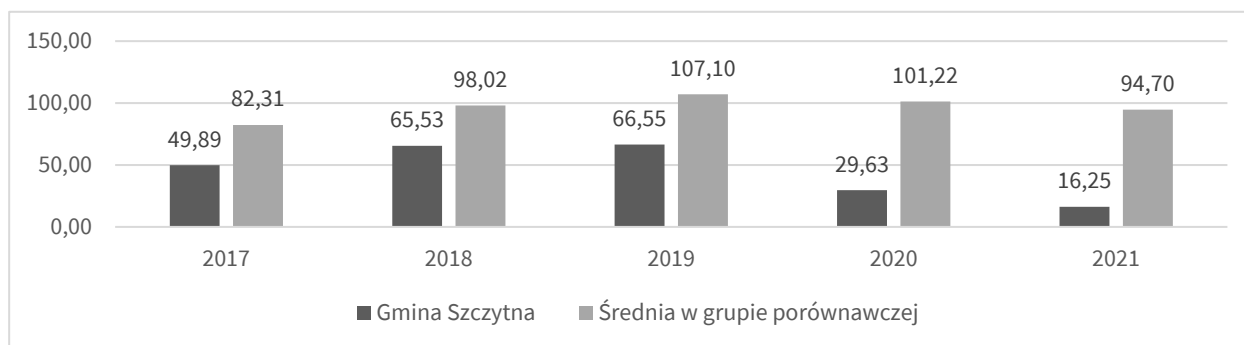
- **Bieg Wilczym Tropem (ranga krajowa)**

Bieg o charakterze ogólnopolskim, upamiętniający żołnierzy polskiego podziemia działającego w latach 1944-1963 w obrębie przedwojennych granic RP.

- **Olimpiada przedszkolaka (ranga międzynarodowa)**

Impreza ma na celu propagowanie sportu jako aktywnej form spędzania wolnego czasu w duchu rywalizacji „fair play” Ideą jest propagowanie aktywności fizycznej wśród najmłodszych, podnoszenie sprawności fizycznej oraz kształtowanie odpowiednich nawyków i postaw sportowych w tym zdrowego stylu życia. Dodatkowo program ma również podnieść atrakcyjność prowadzonych zajęć w oddziałach przedszkolnych. Każdy olimpijczyk za udział w wydarzeniu zostaje nagrodzony pamiątkowym medalem.

Niestety, z danych MRL wynika, że gmina Szczytna w porównaniu do średniej w grupie porównawczej przeznacza relatywnie mniej środków pieniężnych (per capita) na kulturę fizyczną, sport i rekreację. Powyższe wydatki kształtowały się w 2021 r. w gminie Szczytna na poziomie 16,25 zł/na mieszkańca. Dla porównania średnia w grupie porównawczej wyniosła 94,70 zł/na mieszkańca.

Rysunek 9. Wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Sport i aktywność fizyczna odgrywają ważną rolę we wzmacnianiu więzi rodzinnych i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, dlatego też należy wspierać i promować inicjatywy sportowe.

Obszar e-usług i dostęp do Internetu

Internet pełni funkcję ważnego narzędzia, umożliwiającego szeroki dostęp do wiedzy i informacji. Rozwój technologii wykorzystujących Internet umożliwia zdalny dostęp do wielu sfer życia społecznego i gospodarczego. Wraz z rozwojem e-usług coraz więcej spraw można zrealizować bez konieczności bezpośredniego kontaktu, co staje się szczególnie ważne w okresie zagrożenia pandemią COVID-19.

Jak wynika z dostępnych danych na terenie gminy Szczytna funkcjonuje osiem przedsiębiorstw telekomunikacyjnych. Wśród głównych dostawców internetu na terenie gminy Szczytna wymienia się

takie przedsiębiorstwa telekomunikacyjne jak Orange Polska S.A., Polkomtel sp. z o.o., P4 sp. z o.o., T-Mobile Polska S.A. Jednocześnie zaledwie 7% lokali ma dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Tabela 29. Infrastruktura telekomunikacyjna – stan na 31 grudnia 2020 r.

Jednostka terytorialna	Liczba przedsiębiorców telekomunikacyjnych	Penetracja lokalowa 100 Mb/s
Gmina Szczytna	8	7%
Gmina Bystrzyca Kłodzka	19	33%
Gmina Duszniki-Zdrój	11	3%
Miasto Kłodzko	17	70%
Gmina Kłodzko	14	2%
Gmina Kudowa-Zdrój	17	60%
Gmina Lądek-Zdrój	11	52%
Gmina Lewin Kłodzki	8	0%
Gmina Międzylesie	9	1%
Miasto Nowa Ruda	12	69%
Gmina Nowa Ruda	12	33%
Gmina Polanica-Zdrój	11	47%
Gmina Radków	11	31%
Gmina Stronie Śląskie	11	50%

Źródło: Atlas szerokopasmowego dostępu do Internetu – Urząd Komunikacji Elektronicznej.

Powyższe informacje potwierdzają fakt, iż na terenie gminy Szczytna istnieje wiele białych plam bez dostępu do internetu szerokopasmowego, a większość miejscowości, nawet jeżeli ma do niego dostęp, to jego prędkość jest bardzo ograniczona i nie pozwala na swobodne korzystanie z internetu, jak np. zdalne zajęcia uczniów (forma zajęć lekcyjnych stosowana w sytuacji nasilających się zakażeń podczas pandemii COVID-19).

Internet i technologie ICT usprawniają funkcjonowanie zarówno mieszkańców (szczególnie osobom niepełnosprawnym), jak i urzędów, instytucji i przedsiębiorstw. Wykorzystanie narzędzi ICT sprzyja obniżeniu kosztów działalności firm i administracji. Z tego powodu wydajność infrastruktury cyfrowej oraz e-usług jest kluczowa dla prawidłowego rozwoju gminy.

Na terenie gminy e-usługi są realizowane przez różne instytucje takie jak: urząd gminy, ośrodek kultury, ośrodek pomocy społecznej, zakład gospodarki komunalnej oraz szkoły podstawowe i przedszkole.

Tabela 30. E-usługi publiczne świadczone przez Urząd i jednostki budżetowe w gminie Szczytna

Nazwa jednostki	Nazwa e-usługi	Poziom dojrzałości ¹⁰
Biblioteka Publiczna	Facebook	1
Biblioteka Publiczna	Samorządowy Informator SMS i aplikacja mobilna Blisko	1
Biblioteka Publiczna	Poczta elektroniczna	3
Biblioteka Publiczna	ePUAP	4
MOK	Facebook	1

¹⁰ Typy e-usług według poziomu dojrzałości:

1. Informacyjny – instytucje publikują informacje w internecie, a odbiorcy (obywatele, klienci, użytkownicy) mogą się z nimi zapoznać.
2. Interakcyjny – odbiorcy przekazują informacje instytucji drogą elektroniczną, ale nie we wszystkich przypadkach instytucja im odpowiada tą samą drogą (komunikacja jednostronna).
3. Transakcyjny – odbiorca komunikuje się z instytucją drogą elektroniczną, a ta odpowiada mu tą samą drogą (komunikacja dwustronna).
4. Integracyjny – odbiorcy wykorzystują specjalne portale, w których udostępniane są informacje pochodzące z różnych instytucji (na przykład różnych urzędów, różnych jednostek uczelni itp.). Jest to możliwe dzięki zintegrowaniu danych z różnych źródeł. Połączenie danych umożliwia przejście przez cały proces załatwiania danej sprawy zdalnie i elektronicznie. Dzięki internetowemu portalowi odbiorca uzyskuje informacje, uzupełnia dane w formularzach, przesyła je, wnosi opłaty i uzyskuje decyzje (zaświadczenia, zezwolenia itp.) od instytucji.
5. Personalizacja – odbiorcy oferowane są usługi dostosowane do ich indywidualnych potrzeb i sytuacji. Dzięki wdrożeniu odpowiednich algorytmów przetwarzania danych usługi są zautomatyzowane i świadczone proaktywnie (instytucja wychodzi do odbiorcy z inicjatywą wyświadczenia usługi).

Nazwa jednostki	Nazwa e-usługi	Poziom dojrzałości ¹⁰
MOK	Samorządowy Informator SMS i aplikacja mobilna Blisko	1
MOK	Strona internetowa	1
MOK	Poczta elektroniczna	3
OPS	BIP	1
OPS	Strona internetowa	1
OPS	Poczta elektroniczna	3
OPS	Emp@tia	4
OPS	ePUAP	4
Przedszkole Publiczne	Strona internetowa	1
Przedszkole Publiczne	Poczta elektroniczna	3
Przedszkole Publiczne	ePUAP	4
SP im. Orła Białego	Facebook	1
SP im. Orła Białego	Strona internetowa	1
SP im. Orła Białego	Poczta elektroniczna	3
SP im. Orła Białego	ePUAP	4
UMiG + jednostki	BIP	1
UMiG	Facebook	1
UMiG	Samorządowy Informator SMS i aplikacja mobilna Blisko	1
UMiG	Strona internetowa	1
UMiG	System elektronicznej obsługi posiedzeń Rady Miejskiej	1
UMiG	Poczta elektroniczna	3
UMiG	CEIDG	4
UMiG	ePUAP	4
UMiG	Mini Portal Zamówień Publicznych	4
UMiG	Platforma Elektroniczna Fakturowania	4
UMiG	Profil Zaufany	4
Usługi Komunalne Sp. z o.o.	Strona internetowa	1
Usługi Komunalne Sp. z o.o.	Poczta elektroniczna	3
Usługi Komunalne Sp. z o.o.	ePUAP	4
Żłobek Publiczny	Poczta elektroniczna	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytnej.

Jak wynika z danych (przekazanych przez UMiG w Szczytnej) łączna liczba zdefiniowanych e-usług i realizowanych w instytucjach na terenie gminy wyniosła 35. Bazując na dostępnych danych, można zauważyć, że blisko połowa z nich to usługi o poziomie dojrzałości 1 (45,7%). W mniejszym stopniu realizowane są usługi na poziomie dojrzałości 3 – 22,9% i 4 – 31,4%. W gminie nie zdefiniowano e-usług realizowanych na poziomie dojrzałości 2 i 5.

Analiza sfery gospodarczej

Struktura lokalnej gospodarki

W gminie Szczytna w 2021 r. zarejestrowane były ogółem 774 podmioty gospodarcze, z czego większość stanowiły przedsiębiorstwa prywatne (751 podmioty). W porównaniu do 2014 r. wzrosła o 16,9% ogólna liczba przedsiębiorstw. W 2014 r. według danych GUS zarejestrowane były 662 podmioty gospodarcze, w tym 638 podmiotów prywatnych.

Wśród podmiotów sektora prywatnego w 2021 r. dominowały przedsiębiorstwa osób fizycznych (581). Równocześnie na terenie gminy funkcjonowało również 17 spółek. W gminie Szczytna działalność gospodarczą prowadziły także stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne. Jednak, w tym przypadku działalność gospodarcza ma charakter dodatkowy i wspiera realizację celów statutowych.

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Szczytna

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Podmioty gospodarki narodowej – ogółem	662	774	116,9
Sektor publiczny – ogółem	24	21	87,5
Sektor prywatny – ogółem	638	751	117,7
– osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	481	581	120,8
– spółki handlowe	19	17	89,5
– spółdzielnie	3	0	0,0
– fundacje	1	5	500,0
– stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	24	150,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analiza struktury przedsiębiorstw według sekcji, w których funkcjonują prowadzi do wniosku, że w gminie Szczytna dominowały podmioty związane z:

- handlem i naprawą pojazdów mechanicznych (Sekcja G) – 155 podmiotów,
- budownictwem (Sekcja F) – 134 podmioty,
- działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości (Sekcja L) – 84 podmioty.

W 2021 r. w ramach powyższych sekcji działały łącznie 373 podmioty, co stanowiło ok. 48,2% ogółu podmiotów funkcjonujących w gminie.

Analizując dynamikę zmian liczby podmiotów według Sekcji PKD, warto zaznaczyć ponad dwukrotny wzrost liczby działających podmiotów odnotowano w Sekcji N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca) oraz w Sekcji J (Informacja i komunikacja).

Jednocześnie należy podkreślić spadek liczby podmiotów w Sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), Sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe) oraz Sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle).

W latach 2014-2021 w gminie nie funkcjonowało żadne przedsiębiorstwo należące do Sekcji D.

Tabela 32. Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w gminie Szczytna

Podmioty według Sekcji PKD	2014	2021	2014=100
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	45	36	80,0
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	0	0	-
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	47	40	85,1
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze, do układów klimatyzacyjnych	0	0	-
Sekcja E Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	2	-

Podmioty według Sekcji PKD	2014	2021	2014=100
Sekcja F Budownictwo	95	134	141,1
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	164	155	94,5
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	28	29	103,6
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	45	58	128,9
Sekcja J Informacja i komunikacja	5	11	220,0
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	16	21	131,3
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	84	84	100,0
Sekcja M Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	23	29	126,1
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	17	38	223,5
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4	4	100,0
Sekcja P Edukacja	14	15	107,1
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	27	41	151,9
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	16	133,3
Sekcja S i T Pozostała działalność usługowa, Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	36	55	152,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując potencjał gospodarczy gminy należy szczególną uwagę zwrócić na branże innowacyjne i tzw. sektory kreatywne¹¹. W 2021 r. udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem wyniósł w gminie Szczytna 5,7% i kształtował się na poziomie średniej dla powiatu kłodzkiego oraz poniżej średniej regionalnej (6,8%).

Tabela 33. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem

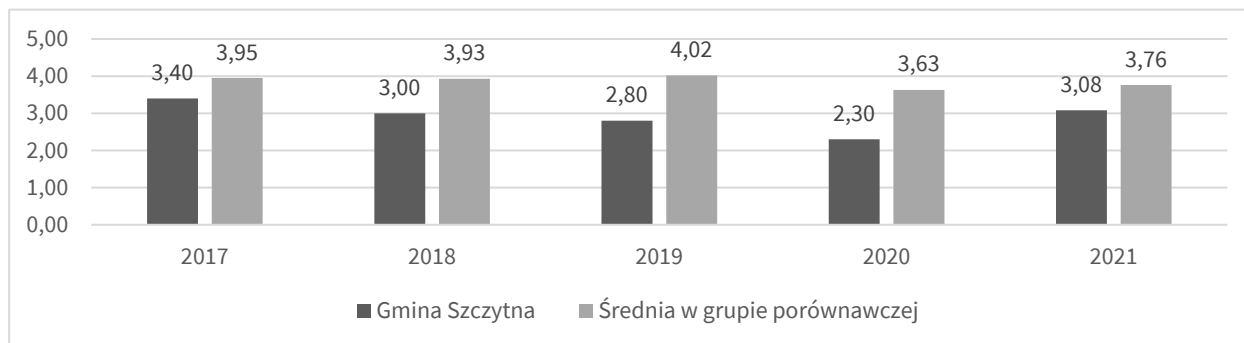
Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100	Powiat=100 Rok 2021	Dolny Śląsk=100 Rok 2021
Gmina Szczytna	1,7	5,7	338,9	99,8	82,7
Gmina Bystrzyca Kłodzka	2,2	7,1	330,6	125,9	104,4
Gmina Duszniki-Zdrój	2,0	5,0	245,1	88,2	73,1
Miasto Kłodzko	4,6	7,8	170,1	137,4	113,9
Gmina Kłodzko	2,3	5,0	211,5	87,3	72,4
Gmina Kudowa-Zdrój	2,5	4,7	189,9	82,7	68,6
Gmina Lądek-Zdrój	0,0	9,4	-	165,4	137,1
Gmina Lewin Kłodzki	0,0	11,8	-	207,4	171,9
Gmina Międzylesie	5,1	5,6	108,4	98,1	81,3
Miasto Nowa Ruda	2,2	6,5	296,4	115,0	95,3
Gmina Nowa Ruda	4,6	5,2	111,9	91,2	75,6
Gmina Polanica-Zdrój	1,7	1,7	103,0	30,3	25,1
Gmina Radków	4,7	3,0	64,3	53,4	44,3
Gmina Stronie Śląskie	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Powiat kłodzki	2,9	5,7	196,2	100,0	82,9
Dolny Śląsk	6,0	6,8	114,6	120,6	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

¹¹ Sektor kreatywny według GUS, obejmuje podmioty z działów PKD: Sekcja J dział 59, dział 60, Sekcja M działy 71, 73, 74, Sekcja R dział 90.

Warto zaznaczyć, że na terenie powiatu kłodzkiego wyższą wartość przedmiotowego wskaźnika od tego dla gminy Szczytna odnotowano jedynie w gminie Lewin Kłodzki (11,8%), gminie Łądek-Zdrój (9,4%), mieście Kłodzko (7,8%), gminie Bystrzyca Kłodzka (7,1%) i mieście Nowa Ruda (6,5%).

Analiza danych zawartych w MRL wskazuje, że w latach 2017-2021 pod względem innowacyjności firm gmina Szczytna osiągała niższe wartości wskaźnika „udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – średnia trzyletnia” na tle średniej wartości niniejszego wskaźnika w grupie porównawczej.

Rysunek 10. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Przedsiębiorczość mieszkańców

Analizując poziom przedsiębiorczości posłużono się wskaźnikiem „liczba firm na 100 tys. mieszkańców” zgodnie z wytycznymi normy PN-ISO 37120. W latach 2014-2021 w gminie Szczytna wartość niniejszego wskaźnika wzrosła o 25,3%. W 2021 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 11 081.

Dodatkowo, należy zwrócić uwagę na wartości innego wskaźnika – podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost wartości tego wskaźnika o 41,6% z poziomu 135,3 w 2014 r. do poziomu 191,6 w 2021 r. Jednocześnie wzrosła również o 29,7% liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców.

Tabela 34. Wskaźniki podmiotów gospodarczych w gminie Szczytna

Wskaźnik	2014	2021	2014=100%
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 100 tys. ludności	8 846	11 081	125,3
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	135,3	191,6	141,6
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 49 osób na 10 tys. ludności	1,3	0,0	-
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	80	76	95,0
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	71	41	57,7
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	64	83	129,7
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,83	14,38	146,3

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Ważnych informacji dostarcza także analiza poziomu przedsiębiorczości mieszkańców gminy na tle województwa dolnośląskiego, powiatu kłodzkiego oraz gmin wchodzących w jego skład.

W 2021 r. wartość wskaźnika „podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców” wynosiła w gminie Szczytna 1108 i była niższa niż w powiecie kłodzkim (1265) i niższa niż w województwie (1418). Niestety w powiecie w 2021 r. niższy wskaźnik przedsiębiorczości niż w gminie Szczytna odnotowano w gminach: Radków (1043), Międzyzylesie (870), Nowa Ruda (865) i Kłodzko (862).

Warto jednak podkreślić, że w porównaniu do 2014 r. dynamika wzrostu wartości przedmiotowego wskaźnika w przypadku gminy Szczytna była wyższa od powiatowej (17,2%) i regionalnej (17,5%). Prowadzi to do wniosku, że gmina rozwija się pod względem gospodarczym relatywnie szybko.

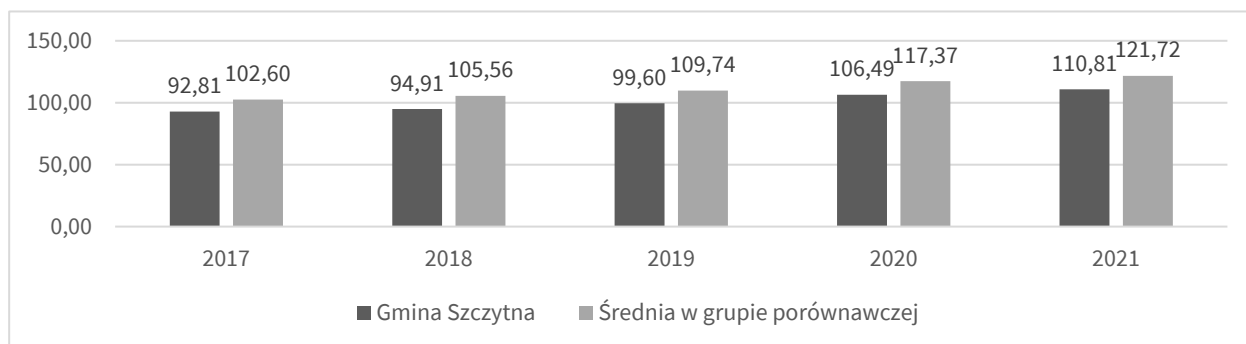
W rezultacie pozycja gospodarcza gminy Szczytna na przestrzeni analizowanych lat na tle regionu i powiatu uległa wzmocnieniu.

Tabela 35. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	885	1 108	125,2	87,6	78,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	1 003	1 204	120,0	95,2	84,9
Gmina Duszniki-Zdrój	1 315	1 620	123,2	128,1	114,2
Miasto Kłodzko	1 596	1 767	110,7	139,7	124,6
Gmina Kłodzko	706	862	122,1	68,1	60,8
Gmina Kudowa-Zdrój	1 011	1 215	120,2	96,0	85,7
Gmina Lądek-Zdrój	1 100	1 379	125,4	109,0	97,2
Gmina Lewin Kłodzki	1 270	1 381	108,7	109,2	97,4
Gmina Międzyzylesie	706	870	123,2	68,8	61,4
Miasto Nowa Ruda	1 122	1 261	112,4	99,7	88,9
Gmina Nowa Ruda	655	865	132,1	68,4	61,0
Gmina Polanica-Zdrój	1 647	1 788	108,6	141,3	126,1
Gmina Radków	833	1 043	125,2	82,5	73,6
Gmina Stronie Śląskie	1 007	1 242	123,3	98,2	87,6
Powiat kłodzki	1 079	1 265	117,2	100,0	89,2
Dolny Śląsk	1 207	1 418	117,5	112,1	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Z zaprezentowanych poniżej danych MRL wynika, że w analizowanym okresie w gminie Szczytna liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców jest niższa w porównaniu do średniej w grupie porównawczej. W 2021 r. wartość wskaźnika „liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców” kształtowała się w gminie Szczytna na poziomie 110,81, natomiast średnia w grupie porównawczej wyniosła 121,72.

Rysunek 11. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Infrastruktura biznesu

Ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego jest rozbudowana infrastruktura otoczenia biznesu. Ułatwia ona prowadzenie działalności gospodarczej. Kluczową rolę dla infrastruktury biznesu w gminie pełnią m.in. strefy aktywności gospodarczej, inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe. Należy również podkreślić znaczenie instytucji doradczych i szkoleniowych.

Na terenie gminy Szczytna nie działają Instytucje Otoczenia Biznesu, parki przemysłowe, inkubatory przedsiębiorczości. W gminie nie funkcjonują również organizacje zrzeszające przedsiębiorców.

O rozwoju gospodarczym świadczą także liczby dot. funkcjonujących w gminie stref inwestycyjnych. Liczba stref aktywizacji gospodarczej w 2021 r. wyniosła 18. Brakuje specjalnych stref ekonomicznych oraz centr handlowo-usługowe.

Rolnictwo

Z informacji przekazanych przez Urząd Miasta i Gminy w Szczytnej wynika, że na obszarze gminy w 2021 r. funkcjonowały 624 gospodarstwa rolne. W porównaniu do 2014 r. odnotowano nieznaczny spadek liczby gospodarstw rolnych ogółem (spadek o 2 gospodarstwa rolne).

Tabela 36. Gospodarstwa rolne w gminie Szczytna

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Ilość gospodarstw rolnych	626	624	
Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych	3 631,4219	3 557,5030	
Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych	5,8009	5,7011	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytnej.

Łączna powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy Szczytna w 2021 r. wyniosła 3557,503 ha, a średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego 5,7011 ha.

Turystyka

Gmina Szczytna posiada duży potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji. Wysokie walory przyrodnicze i kulturowe gminy determinują jej atrakcyjność turystyczną, wynikającą z położenia pomiędzy górami Stołowymi a Bystrzyckimi. Gmina posiada również dobre warunki rozwoju jako gmina turystyczna. Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, gmina Szczytna wykazuje potencjał do rozwoju następujących form ekoturystyki:

- krajoznawcza – polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i obiektów – dotyczy zarówno turystów wypoczywających kilka godzin, jak i kilka dni,
- rekreacyjna weekendowa – przyjazdy w wolne dni od pracy z możliwością zakwaterowania, połączona z różnymi formami turystyki specjalistycznej,
- turystyka specjalistyczna (turystyka rowerowa, turystyka górską, sporty ekstremalne, obserwacje przyrody, fotografika, hippika, wędkarstwo).

Do najważniejszych atrakcji turystycznych gminy Szczytna zaliczyć można:

- Skalna Czaszka w Górach Stołowych (Totenkopf),
- „Wojna kartoflana” – pamiątkowy kamień potyczki,
- Krzyż pokutny z XVII w. przy Urwisku Batorowskim,
- Zamek „Leśna Skala”,
- Kościół pw. Św. Jana Chrzciciela.

Tabela 37. Atrakcje turystyczne występujące na terenie gminy Szczytna

Nazwa atrakcji	Opis
Skalna Czaszka w Górach Stołowych (Totenkopf)	W 2021 r. została udostępniona turystom niezwykła formacja skalna przypominająca ludzką czaszkę. Skala ta znajduje się na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych w pobliżu Kopy Śmierci w Górach Stołowych. Można do niej dotrzeć idąc niebieskim szlakiem Lisia Przełęcz – Skały Puchacza. Do Skalnej Czaszki prowadzą metalowe schody, dzięki którym zejście stało się łatwiejsze i bezpieczne.
„Wojna kartoflana” – pamiątkowy kamień potyczki	Na górze Jeździec przy już dziś nieistniejącej drodze ze Szczytnej do Dusznik-Zdroju stoi „kamień wojny kartoflanej”. Został tam postawiony na pamiątkę ataku huzarów (lekkiej jazdy) austriackich na pruski konwój zaopatrzeniowy podczas wojny o sukcesję bawarską w 1778 r. Wojna zyskała miano „kartoflanej” przez głód panujący w tamtym czasie oraz licznie organizowane podjazdy atakujące (tak jak w Szczytnej) linie zaopatrzeniowe obu armii.
Krzyż pokutny z XVII w. przy Urwisku Batorowskim	Krzyż Marty Gorgi to jeden z najciekawszych krzyży pokutnych, umiejscowiony na obszarze Gór Stołowych, niedaleko Urwiska Batorowskiego, na przebiegu historycznego szlaku Pątnicznej Ścieżki, którą pokonywali pielgrzymi uczęszczający z Dusznik do Sanktuarium w Wambierzycach. Krzyż został postawiony przez rodzinę ofiary w celu uczczenia jej pamięci w 1644 r. Jest wykuty w skale i pokryty inskrypcją.

Nazwa atrakcji	Opis
Zamek „Leśna Skala”	<p>Górujący nad miastem neogotycki pałac „Waldstein” jest owocem miłości fundatora do średniowiecza i tradycji myśliwskich. Nazywany zamkiem jest w rzeczywistości pałacem-rezydencją.</p> <p>Został wybudowany w latach 1832-1838 i szybko stał się symbolem Szczytnej. Projekt zamku przypisuje się Karłowi Schinklowi znanemu architektowi, który zaprojektował m.in. pałac Marianny Orańskiej w Kamieńcu Żąbkowickim. Jego fundatorem był spokrewniony z właścicielami zamku Książ emerytowany major wojsk pruskich Leopold von Hochberg. Późniejsi właściciele zamku, Helena i Bruno Kleinowie, dobudowali skrzydło północne oraz kaplicę zamkową. Ostateczny kształt zamku zawdzięczamy Zakonowi Misjonarzy Św. Rodziny, którzy dobudowali czwarte skrzydło. Podczas II wojny światowej znajdował się tutaj szpital Wehrmachtu – kilku zmarłych pacjentów (Finów) pochowano na cmentarzu w Szczytnej. W pobliżu zamku znajduje się kamienna Droga Krzyżowa z płaskorzeźbami z piaskowca, osadzonymi w naturalnych skałach.</p>
Kościół pw. Św. Jana Chrzciciela	<p>Ulokowany na wzgórzu barokowy kościół jest jedną z najbardziej charakterystycznych budowli w Szczytnej a jego wieżę widać niemal z każdego zakątka miasta.</p> <p>Budowę trwającą pięć lat ukończono w 1726 r. Kościół wyglądał wtedy inaczej: był zdecydowanie mniejszy i bez nawy poprzecznej. Po wybudowaniu przystąpiono do urządzania wnętrza: swoich talentów użyli tu m.in. znani rzeźbiarze Ludwik Wilhelm Jaschke oraz Michael Klahr (starszy).</p> <p>Pod koniec XVIII w. przebudowano wieżę, na pocz. XX w. dobudowano nawę poprzeczną i powiększono całą budowlę przez co bryła kościoła zyskała kształt jaki znamy dzisiaj. Wieża wznosi się na 32 m. Po II wojnie światowej parafię objęli Księża Misjonarze Świętej Rodziny, którzy sprawują posługę do dziś. Przy głównym wejściu, w kruszcu po prawej stronie zobaczyć można okazałą płytę nagrobną Siegfrieda von Hochberga – zakonnika, brata Leopolda von Hochberga – budowniczego „zamku” na Szczytniku. Obaj są pochowani przy kościele (na lewo i prawo od wejścia).</p> <p>Na murze okalającym kościół zobaczyć można napisane po polsku epitafium. Ufundowane ku pamięci zmarłej w 1822 r., udającej się na kurację Antoniny ze Zbijewskich Gołembiewskiej. Przed kościołem zobaczyć można fragment zabytkowego pręgierza.</p>
Kamienny Trakt w Szczytnej	<p>Otoczony Górami Bystrzyckimi, Stołowymi i Orlickimi położony przy ul. Leśnej – Kamienny Trakt to miejsce odpoczynku w otoczeniu zieleni drzew i krzewów, kwitnących łąk i kwiatów przy akompaniamencie kojącego zmysły szumu potoku. Ponad 2 km ścieżek zachęca do spacerów, joggingu czy jazdy rowerowej jednocześnie umożliwiając przyjemny odpoczynek na licznych ławkach, leżakach czy w romantycznej altanie zlokalizowanej w południowej części parku.</p> <p>Odwiedzający północną część Geo Parku mogą nie tylko się zrelaksować, ale także sprawdzić swoją wiedzę geologiczną. Wzdłuż ścieżek umieszczono przekroje skał występujących na naszym terenie wraz z tabliczkami edukacyjnymi informującymi o ich pochodzeniu, wieku, rodzaju i zastosowaniu w budownictwie. Zlokalizowana przy ścieżce sensorycznej strefa piknikowa pozwala na dłuższy wypoczynek w gronie rodziny lub przyjaciół. Przechodząc na drugą stronę parku znajdziemy obszerną drewnianą altanę dającą schronienie przed deszczem lub upalnym słońcem. Tuż obok altany znajduje się Psi Park. Psi Park jest terenem, w którym właściciele psów wraz z czworonogami mogą aktywnie spędzić czas. Wejścia do parku znajdują się z dwóch stron. Elementy treningowe toru agility wykonane są z drewna i innych materiałów naturalnych. Na terenie psiego parku oprócz opisanych poniżej urządzeń treningowych znajdują się ławki, kosze na odpady, kosze na psie odchody z podajnikami woreczków. Teren całego parku jest monitorowany. Psi park umożliwi użytkownikom socjalizację swoich pupili oraz urozmaicenie codziennych spacerów. Na terenie psiego parku znajdują się również nasadzenia drzew i krzewów.</p>
Torfowisko Pod Zieleńcem	<p>Rezerwat „Torfowisko Pod Zieleńcem” utworzony został w 1954 r. Wiek tych torfowisk szacuje się blisko na 7600 lat. Rezerwat ten leży na wysokości od 740 do 760 m n.p.m. między pasmami Gór Orlickich i Gór Bystrzyckich. Swym zasięgiem obejmuje część północną uroczyska Czarne Bagno a także uroczysko Topielisko. Położony na wododziale, który oddziela zlewisko Morza Północnego oraz zlewisko Morza Bałtyckiego. Rezerwat jest największym torfowiskiem w Sudetach.</p> <p>Jest to torfowisko wysokie oraz przejściowe. Podłoże tworzą skały nieprzepuszczalne: piaskowce oraz margle, które są osadzone na gnejsach. Miąższość torfu wynosi 8-10 metrów na topielisku. Obszar ten jest cenny przyrodniczo, a jego krajobrazy są podobne do tajgi syberyjskiej bądź też tundry arktycznej. Duże parowanie powoduje, że na terenie rezerwatu jest dość spora wilgotność powietrza. Wieczorami oraz nocą panuje tam niska temperatura co jest spowodowane minimalnym przewodnictwem termicznym gleb torfowych. Połączenie niskich temperatur oraz dużej wilgotności powietrza powoduje gęste mgły na terenie całego rezerwatu. Flora występująca na obszarze torfowiska jest bardzo bogata. Występuje tu wiele gatunków torfowców oraz mchów a także roślinność bagienna (żurawina błotna, borówka bagienna, bażyna czarna, wetnianka pochwowata czy turzyca pospolita), są tu także rośliny owadożerne jak rosiczka podłużno-listna czy okrągła.</p> <p>Gatunkiem niezmiernie rzadkim, wpisanym do Czerwonej Księgi Roślin jest sosna błotna.</p> <p>Jeśli chodzi o gatunki relikwowe to można spotkać tu brzozę kartowatą. Fauna reprezentująca ten obszar to m.in. wiele gatunków ważek a także motyli, w szczególności rzadko występującego Szlaczkonja cytrynka. Na analizowanym obszarze można spotkać także gatunki rzadkich ptaków: cietrzewia, bociana czarnego, głuszca oraz świergotka łąkowego. Rezerwat jest pod ścisłą ochroną.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytnej.

Przez teren gminy przebiegają liczne szlaki turystyczne, co przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Tabela 38. Szlaki turystyczne w gminie Szczytna

Nazwa szlaku	Opis
Szlak żółty	Przebiega w okolicy Szczytnej od Polanicy-Zdroju do Dusznik-Zdroju – na terenie gminy Szczytna liczy ok. 15 km a także w okolicach Batorówka, Skalnych Grzybów oraz Wielkiego Torfowiska Batorowskiego o długości 8,9 km. Szlak jest częścią Międzynarodowego szlaku żółtego 122.
Szlak czerwony	Przebiega w okolicy Szczytnej od Polanicy-Zdroju do Dusznik-Zdroju – na terenie gminy Szczytna liczy 7,7 km oraz także w okolicach skalnych grzybów w kierunku Radkowskich skał o długości 4,7 km. Stanowi wycinek głównego szlaku sudeckiego – Szlaku im. M. Orłowicza.
Szlak zielony	Szlak zielony przebiega w okolicy gminy Szczytna od Polanicy-Zdroju do Karłowa i liczy na tym odcinku długość 21,9 km (na terenie gminy Szczytna).
Szlak niebieski	Szlak niebieski przebiega na terenie Szczytnej od Polanicy-Zdroju w kierunku Wambierzyc i Radkowa, liczy długość 23 km oraz w kierunku Torfowisk pod Zieleńcem o długości 9 km a także w kierunku Karłowa o długości 14,1 km (stanowi część Międzynarodowego szlaku 121).
Ze Szczytnej na Wolarz	Stacja PKP w Szczytnej – Podejście na Wolarz – Zejście z Wolarza – Uroczysko Huberta – Stacja PKP w Szczytnej.
Szlak na Skalne Grzyby	Parking w Batorówku. Długość: 7,5 km. Suma podejść 176 m. Suma zejść: 176 m.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy w Szczytnej.

Baza noclegowa na terenie gminy Szczytna składa się z 1070 całorocznych miejsc noclegowych. Standard bazy noclegowej jest zróżnicowany. Oferta obejmuje hotele, ośrodki wypoczynkowe, schroniska turystyczne, dom rekolekcyjny, obiekty agroturystyki i pokoje gościnne¹².

Ważnych informacji na temat potencjału turystycznego gminy dostarczają dane dotyczące liczby odwiedzających turystów. Niestety GUS nie publikuje w układzie gminnym informacji odnośnie do liczby turystów z Polski, dlatego w diagnozie wykorzystano dane dotyczące turystów zagranicznych.

Jak wynika z danych GUS w 2021 r. gminę Szczytna odwiedziło łącznie 35 turystów zagranicznych, którym udzielono 110 noclegów. W porównaniu do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba odwiedzających, jak i liczba udzielonych noclegów.

Tabela 39. Turyści zagraniczni (nierezydenci)

Jednostka terytorialna	Turyści zagraniczni		Udzielone noclegi turystom zagranicznym	
	2014	2021	2014	2021
Gmina Szczytna	119	35	119	110
Gmina Bystrzyca Kłodzka	739	828	1 714	2 067
Gmina Duszniki-Zdrój	6 227	1 759	8 867	5 297
Miasto Kłodzko	667	334	901	672
Gmina Kłodzko	2 058	183	2 677	394
Gmina Kudowa-Zdrój	24 037	867	49 924	3 192
Gmina Łądek-Zdrój	1 458	593	3 746	1 354
Gmina Lewin Kłodzki	163	54	584	165
Gmina Międzyzylesie	12	17	12	40
Miasto Nowa Ruda	241	893	509	2 044
Gmina Nowa Ruda	419	258	818	542
Gmina Polanica-Zdrój	4 150	2 240	14 711	7 786
Gmina Radków	688	0	906	0
Gmina Stronie Śląskie	196	1 002	618	2 336
Powiat kłodzki	41 174	9 063	86 106	25 999
Dolny Śląsk	510 072	271 750	1 128 234	667 813

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Powyższych danych nie można jednak wprost porównywać z uwagi na obostrzenia związane z pandemią COVID-19, która rozpoczęła się w marcu 2020 r. i wiązała się z czasowym zawieszaniem działalności gastronomicznej i turystycznej.

¹² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna, 2016 r.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy powinny wpływać na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo-gastronomicznej. Równie istotne jest stałe zwiększanie standardu istniejących obiektów. Ponadto wskazane jest, wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów zabytkowych. Gmina jest bardzo dobrym miejscem rozwijania bazy noclegowej jako miejsce wypadowe do korzystania z atrakcji sąsiednich miast uzdrowiskowych.

Finanse gminy

Na przestrzeni lat 2014-2021 dochody ogółem gminy Szczytna wzrosły o 86,4% z 21 295 392 zł do 39 703 284 zł. Jednocześnie wzrosły o 86,8% wydatki gminy. W rezultacie w 2021 r. odnotowano w gminie Szczytna nadwyżkę budżetową w wysokości 2 596 216 zł, a wynik budżetu gminy w badanym okresie uległ poprawie.

Tabela 40. Wykonanie dochodów i wydatków w budżecie gminy Szczytna na koniec IV kw. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100	Różnica
Dochody ogółem	21 295 392	39 703 284	186,4	18 407 892
- dochody majątkowe	2 589 467	6 738 453	260,2	4 148 986
- dochody bieżące	18 705 925	32 964 831	176,2	14 258 907
Wydatki	19 863 427	37 107 068	186,8	17 243 641
- wydatki majątkowe	2 227 446	7 197 216	323,1	4 969 770
- wydatki bieżące	17 635 981	29 909 852	169,6	12 273 870
Wynik budżetu	1 431 965	2 596 216	181,3	1 164 252

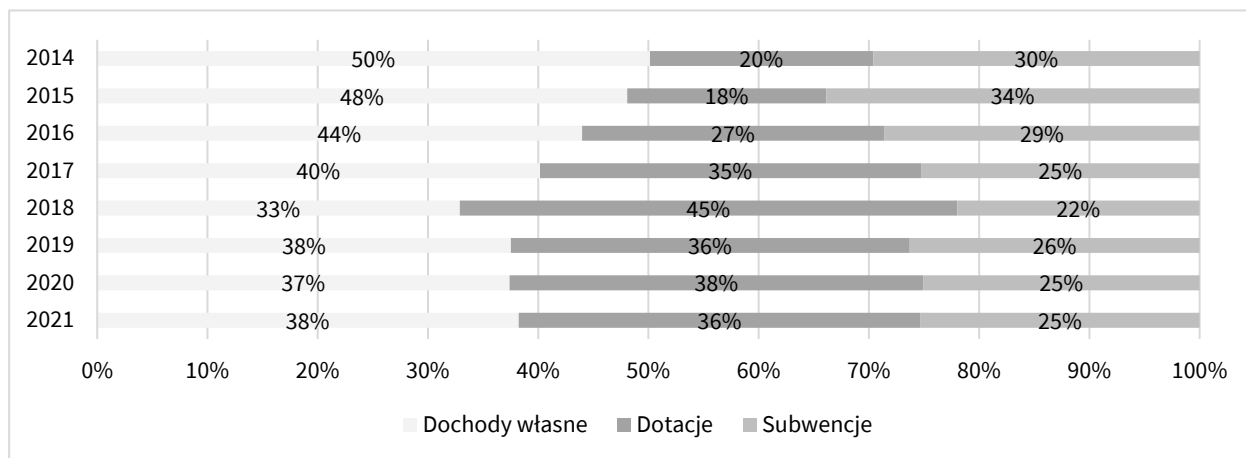
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

W 2021 r. w strukturze dochodów dominowały dochody własne (ok. 38%). W stosunku do 2014 r. nastąpił ponad 86% wzrost dochodów własnych. W 2021 r. dotacje stanowiły ok. 36% ogółu dochodów budżetowych, a subwencje ok. 28%. Warto podkreślić, że na przestrzeni badanych lat dochody z dotacji wzrosły ponad trzykrotnie, natomiast dochody z subwencji wzrosły o ok. 59%.

Tabela 41. Struktura dochodów ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. (w mln zł)

Dochody	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2014=100
Dochody ogółem	21,295	20,361	25,030	29,208	33,067	30,745	33,999	39,703	186,4
- dochody własne	10,677	9,789	11,008	11,733	10,875	11,536	12,718	15,178	142,2
- dotacje	4,316	3,678	6,868	10,096	14,920	11,123	12,754	14,479	335,5
- subwencje	6,303	6,894	7,154	7,379	7,271	8,086	8,528	10,046	159,4

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Rysunek 12. Struktura dochodów ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. (w mln zł)

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Analizując strukturę dochodów warto zwrócić uwagę na wzrost dochodów pochodzących z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). W latach 2014-2021 dochody te wzrosły o 154,1%. Jednocześnie dochody z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) wzrosły o 85,9%.

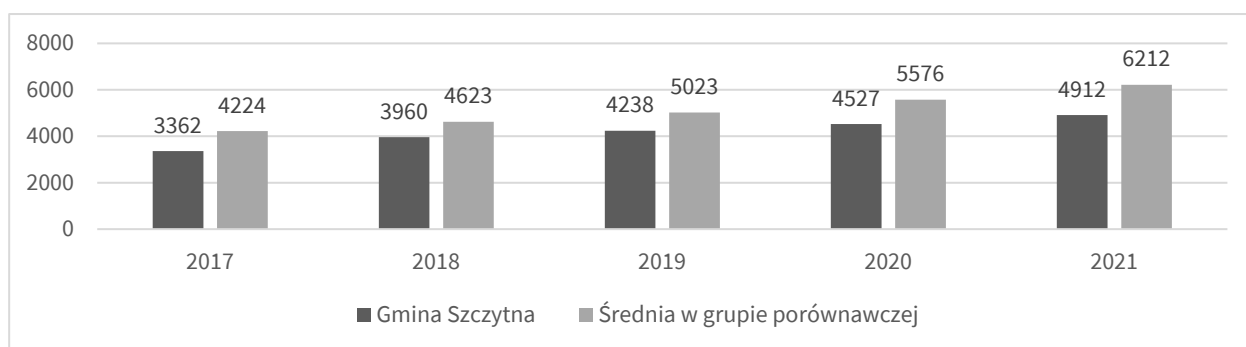
Na przestrzeni analizowanego okresu wzrosły również o blisko połowę dochody z tytułu podatków i opat lokalnych. Szczególnie zauważalny był wzrost dochodów z tytułu: wpływów z opłaty skarbowej i podatku od czynności cywilnoprawnych. Zmniejszeniu natomiast uległy dochody z majątku gminy.

Tabela 42. Struktura dochodów własnych budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
PIT	3 067 288	5 702 108	185,9
CIT	15 956	40 549	254,1
Podatki i opłaty lokalne	4 176 032	6 296 811	150,8
– podatek od nieruchomości	2 510 486	2 894 444	115,3
– podatek rolny	131 751	123 118	93,4
– podatek leśny	-	278 013	-
– podatek od środków transportowych	83 198	123 804	148,8
– podatek od spadków i darowizn	31 672	15 977	50,4
– wpływy z opłaty skarbowej	16 533	32 572	197,0
– wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	50 709	44 663	88,1
– wpływy z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	113 898	133 501	117,2
– wpływy z innych opłat lokalnych	-	1 744 863	-
– podatek od czynności cywilnoprawnych	185 982	581 883	312,9
– pozostałe	1 051 804	323 972	30,8
Dochody z majątku	1 948 405	769 030	39,5
– ze sprzedaży majątku	1 631 420	569 201	34,9
Pozostałe dochody własne	1 469 269	2 369 173	161,2

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Analizując dane pochodzące z MRL z ostatnich lat można zauważyć, że w przeliczeniu na mieszkańca dochody budżetowe w gminie Szczytna były niższe w porównaniu do średniej w grupie porównawczej.

Rysunek 13. Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

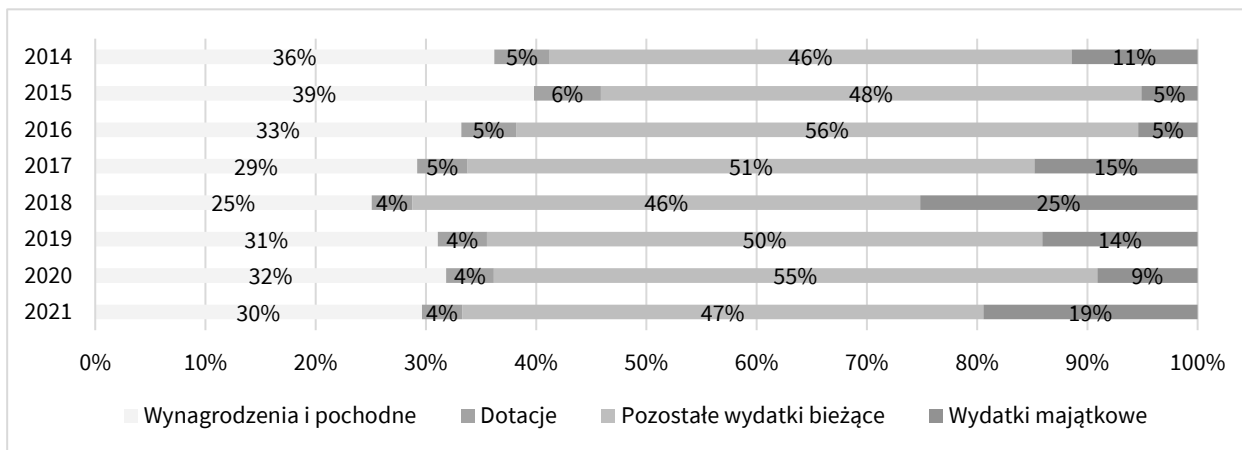
Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

W strukturze wydatków gminy Szczytna dominują wydatki bieżące. Wydatki majątkowe mają relatywnie niski udział w strukturze wydatków. Analizując wydatki bieżące zauważyć można ich systematyczny wzrost. W 2021 r. wydatki bieżące osiągnęły najwyższą wartość 29,910 mln zł i były wyższe o 69,6% niż w roku bazowym. W przypadku wydatków majątkowych najwyższą wartość osiągnęły one w latach 2018 i 2021. W 2021 r. wydatki majątkowe wyniosły 7,197 mln zł.

Tabela 43. Struktura wydatków ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. w latach 2014-2021 (w mln zł)

Wydatki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2014=100
Wydatki ogółem	19,863	19,037	22,804	27,135	34,497	30,159	30,676	37,107	186,8
Wydatki bieżące	17,636	18,081	21,585	23,146	25,858	25,936	27,895	29,910	169,6
– wynagrodzenia i pochodne	7,054	7,468	7,501	7,873	8,609	9,323	9,734	10,981	155,7
– dotacje	0,978	1,138	1,124	1,233	1,272	1,336	1,322	1,349	138,0
– obsługa długu	0,379	0,277	0,214	0,177	0,164	0,166	0,095	0,063	16,7
– pozostałe wydatki bieżące	9,225	9,199	12,746	13,864	15,813	15,111	16,743	17,517	189,9
Wydatki majątkowe	2,227	0,956	1,219	3,989	8,639	4,223	2,781	7,197	323,1

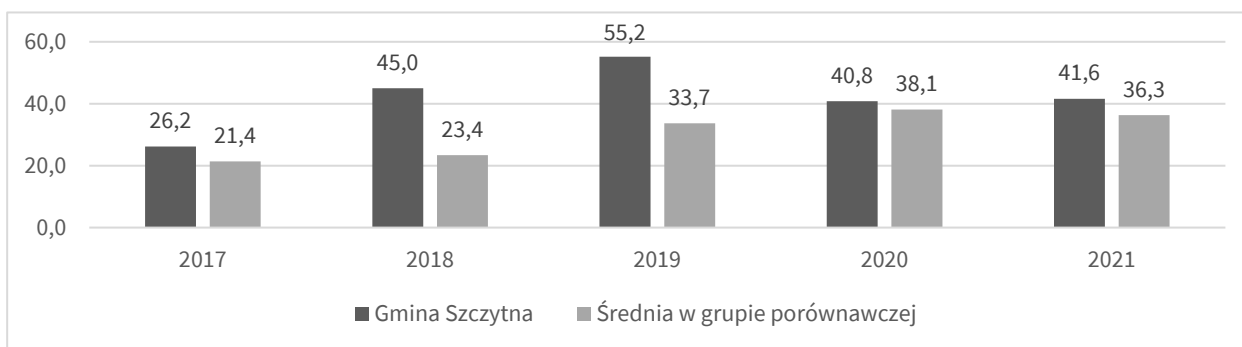
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Rysunek 14. Struktura wydatków ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. w latach 2014-2021 (w mln zł)

Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Jak wynika z danych pochodzących z MRL pod względem wskaźnika „wydatki majątkowe na projekty z UE w przeliczeniu na mieszkańca – średnia trzyletnia” gmina Szczytna w 2021 r. osiągnęła wartość wskaźnika na poziomie 309 zł/na mieszkańca, było to w analizowanym roku o 120 zł/na mieszkańca mniej w porównaniu do średniej wartości wskaźnika w grupie porównawczej (429 zł/na mieszkańca).

Rysunek 15. Wydatki majątkowe na projekty z UE w przeliczeniu na mieszkańca – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Analizując strukturę wydatków można stwierdzić, że wśród nich dominują te przeznaczone na *Rodzinę, Oświatę i wychowanie oraz Gospodarkę komunalną i ochronę środowiska*.

Tabela 44. Wydatki budżetowe gminy Szczytna według działów na koniec IV kw. (w zł)

Wyszczególnienie	2014	2021	2014=100
Rolnictwo i łowiectwo	86 593	149 616	172,8
Transport i łączność	1 837 436	2 489 521	135,5
Gospodarka mieszkaniowa	828 980	412 731	49,8
Administracja publiczna	2 598 544	3 244 808	124,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	158 240	318 871	201,5
Oświata i wychowanie	6 005 784	9 300 814	154,9
Ochrona zdrowia	98 468	105 563	107,2
Pomoc społeczna	3 675 771	1 949 025	53,0
Rodzina	-	9 549 273	-
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 191 152	8 325 122	260,9
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	462 621	822 630	177,8
Kultura fizyczna i sport	101 418	145 998	144,0
Pozostałe	818 422	293 096	35,8

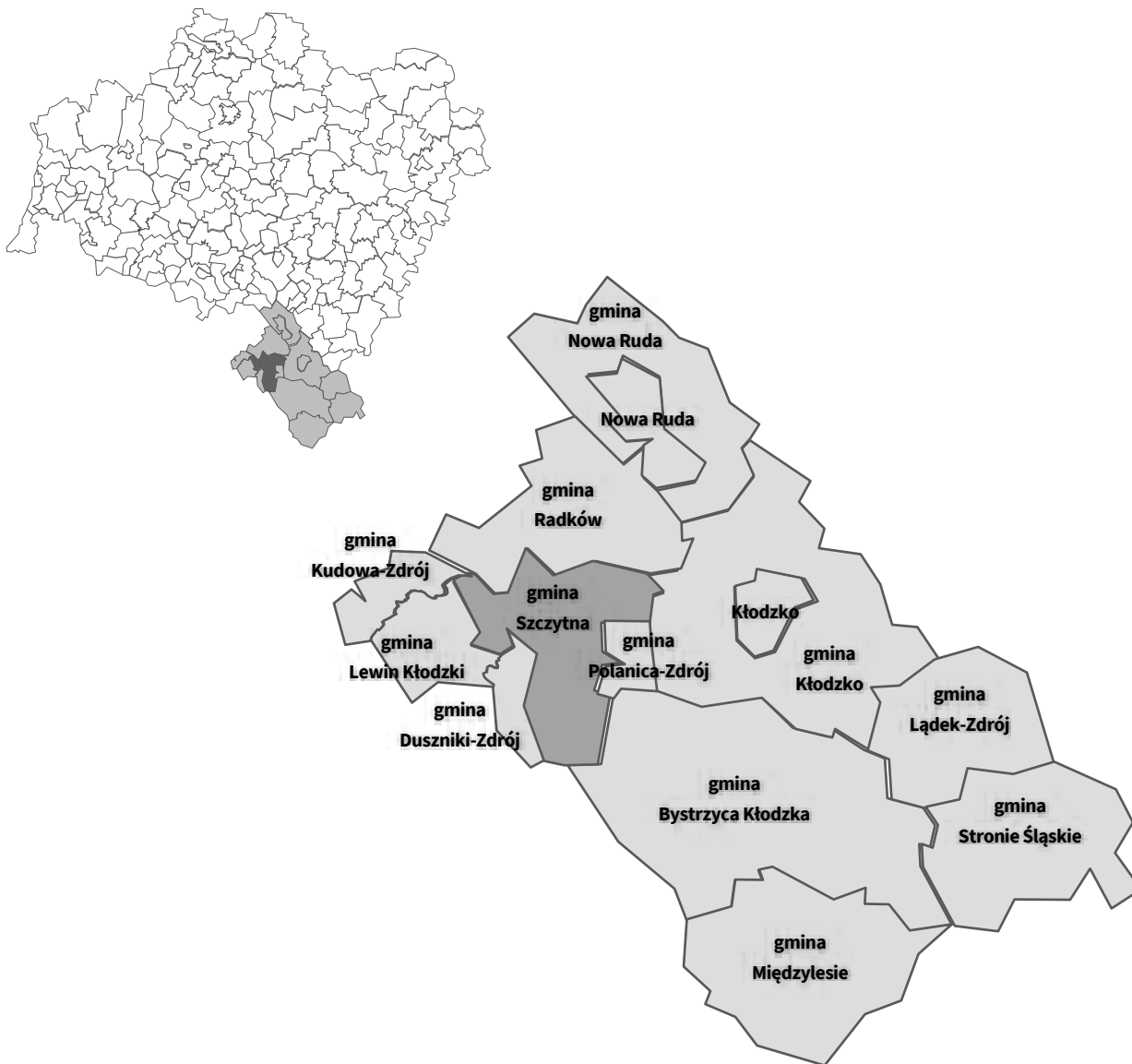
Źródło: przygotowane na podstawie opracowań rocznych Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu.

Niski udział w strukturze budżetu gminy Szczytna posiadają wydatki przeznaczone na *Ochronę zdrowia, Kulturę fizyczną i sport, Rolnictwo i łowiectwo oraz Bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową*.

Analiza sfery przestrzennej

Położenie administracyjne

Gmina miejsko-wiejska Szczytna wchodzi w skład województwa dolnośląskiego oraz powiatu kłodzkiego. Graniczy z gminami: Radków – od północy, Kudową-Zdrój – od północnego zachodu, Lewinem Kłodzkim – od zachodu, Dusznikami-Zdrój – od południowego zachodu, Kłodzko (wiejską) – od północnego wschodu, Polanicą-Zdrój – od wschodu, Bystrzycą Kłodzką – od południowego wschodu oraz z Republiką Czeską od południa.

Rysunek 16. Położenie gminy Szczytna na tle województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map.

Zewnętrzne uwarunkowania przestrzenne

Zgodnie z obowiązującym Planem zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego gmina wiejska Szczytna znajduje się w granicach strefy górskiej Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Z racji na lokalizację gminy w granicach tego obszaru w dokumentach gminnych powinno uwzględniać się politykę rozwoju zawartą w Strategii Rozwoju Sudety 2030.

Gmina Szczytna znalazła się również w granicach przygranicznego obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jest klasyfikowany do obszarów wymagających rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej.

Obszar ten został ustalony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego jako obszar o znaczeniu ponadregionalnym na podstawie art. 39 ust. 3 w związku z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹³.

Rysunek 17. Zasięg Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i strefy górskiej oraz przygranicznego obszaru funkcjonalnego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (Uchwała nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.).

Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Struktura funkcjonalno-przestrzenna to układ elementów przestrzennych danego obszaru, obejmujący ich wzajemne relacje funkcjonalne i przestrzenne. Struktura ta kształtuje się na skutek współdziałania na przestrzeń wszystkich istotnych czynników, jakich jak: zdarzenia naturalne, przemiany polityczne i administracyjne, rozwój społeczny wraz z zapotrzebowaniem na nowe siedziby ludzkie, rozwój gospodarczy i powstające miejsca pracy, udostępnienie komunikacji i rozwój funkcji usługowych, a także możliwości wypoczynku i spędzenia wolnego czasu. Struktura jest zatem wynikiem zbioru przestrzennie zależnych od siebie warunków społecznych i gospodarczych, które w szerokim zakresie warunkują się nawzajem i tym samym określają lub wpływają na układ przestrzeni¹⁴. Kształtowanie przestrzeni powinno zapewnić harmonijną całość oraz uwzględnić w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, środowiskowe, społeczno-gospodarcze, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Określenie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Szczytna ma na celu ustalenie głównych powiązań i relacji wewnątrz i na zewnątrz jednostki terytorialnej, które pozwolą na zrozumienie zasad funkcjonowania gminy i wskazanie właściwych kierunków jego rozwoju przestrzennego. Struktura

¹³ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. 2022 r. poz. 503).

¹⁴ M. Bors, Gospodarka i polityka przestrzenna, Warszawa, 2004 r.

funkcjonalno-przestrzenną składa się z wielu systemów i podsystemów oraz z wielorakich relacji pomiędzy nimi, zarówno poziomych, jak i pionowych.

Dla prawidłowego funkcjonowania gminy oraz swobodnego rozwoju niezbędna jest prosta i czytelna struktura, która umożliwi, w efektywny sposób, realizację przestrzennych interakcji. Aby struktura była czytelna, jej elementy muszą być również łatwe do identyfikacji. Istotna jest także komplementarność funkcjonujących rozwiązań, zapewniająca zaspokajanie w jak największym stopniu, na najwyższym poziomie, jak najwięcej potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, w optymalnej liczbie lokalizacji. W celu osiągnięcia najwyższej efektywności struktury ważna jest odpowiednia dywersyfikacja źródeł, celów i środków transportu. Oznacza to, iż w optymalny sposób na terenie gminy należy rozmieścić poszczególne funkcje i zapewnić możliwość różnego rodzaju kontaktów i przepływów pomiędzy nimi, w szczególności transportowych, poprzez indywidualny transport pieszy, kołowy, w tym rowerowy, samochodowy aż do przewozów zbiorowych różnymi środkami transportu.

Istotną kwestią w programowaniu rozwoju jest jego etapowanie, gdyż realizacja poszczególnych elementów w niewłaściwej kolejności, może prowadzić do zaburzenia ładu przestrzennego, wprowadzenia trudnych do skorygowania ograniczeń oraz osłabienia efektywności struktury.

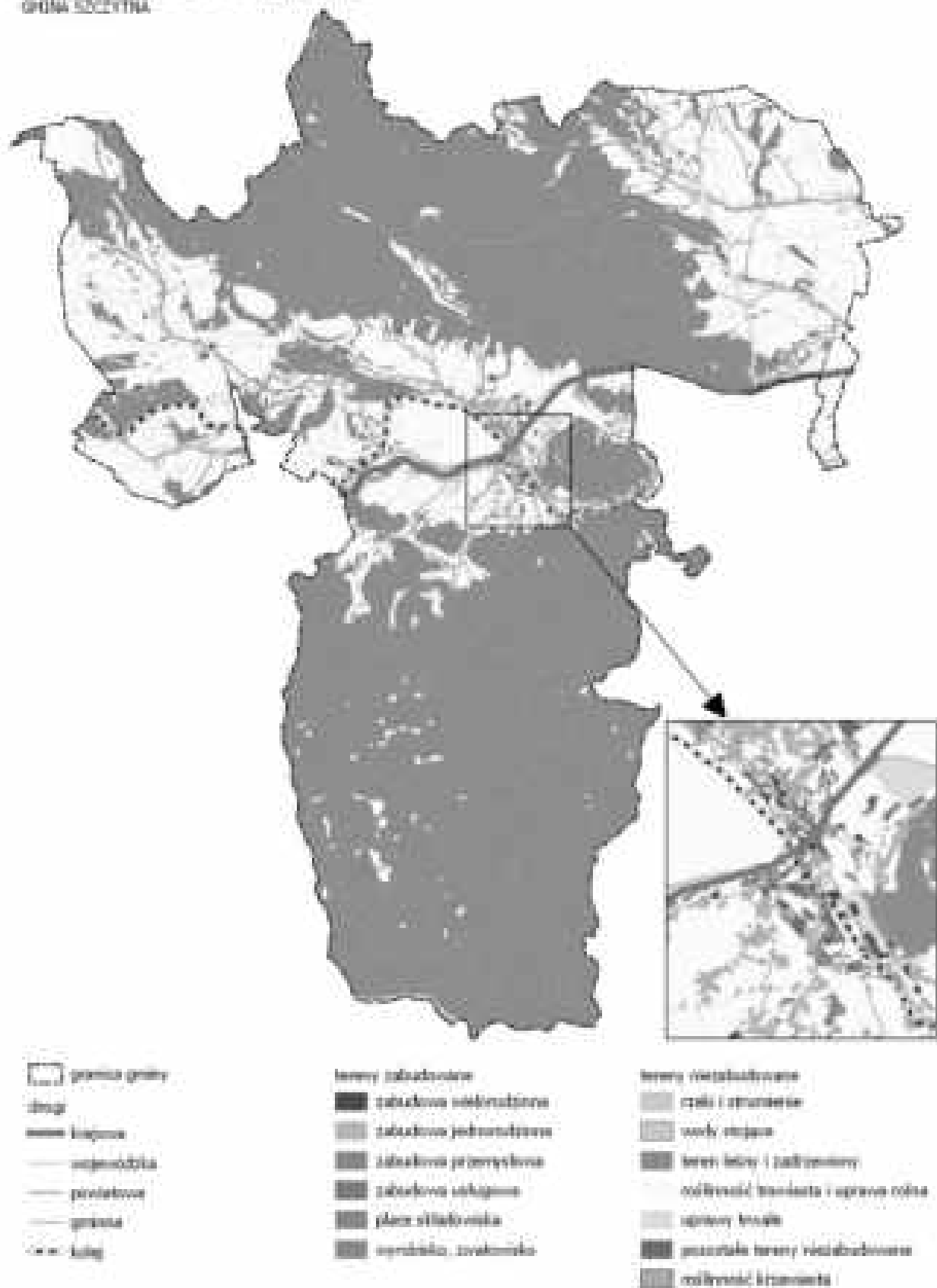
Kluczowe dla oceny struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest jej stan istniejący oraz ocena jej funkcjonowania. Ze względu na dotychczasowe zagospodarowanie głównie leśne i rolne, na terenie gminy, z wyjątkiem terenów przemysłowych po Hucie Szkła, nie występują elementy zagospodarowania w istotnym stopniu dysharmonizujące przestrzeń.

Równie ważna jest ocena prowadzonej polityki przestrzennej gminy określonej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Szczytna, w którym zawarto kierunki umożliwiające w planach rozwoju gminy zadbać o zachowanie dotychczasowej równowagi przestrzennej, uwzględniając przy tym zasady zrównoważonego rozwoju, poprzez zapewnienie równowagi pomiędzy postępującym zainwestowaniem terenów a ochroną wartości ekologicznych i kulturowych. W celu ich zapewnienia, ustalono:

- zasady ochrony dóbr kultury,
- wprowadzono ustalenia pozwalające na kontrolę nad zainwestowaniem terenów oraz minimalizowanie konfliktów przestrzennych i społecznych,
- wprowadzono ochronę gruntów rolnych i leśnych,
- zasady minimalizujące wpływ negatywnych czynników na mieszkalnictwo, dla terenów, na których prowadzona jest działalność mająca negatywny wpływ na środowisko i zdrowie ludzi.

Krajobraz gminy jest zdominowany przez obszary rolnicze oraz leśne. Największe kompleksy leśne obejmują Park Narodowy Gór Stołowych wraz z otuliną oraz Góry Bystrzyckie. Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane. Północna i południowa część gminy posiada zdecydowanie górzysty charakter z pasmami wzniesień przebiegającym w czterech głównych poziomach: 790-840 m n.p.m. (Sępia Góra, spłaszczenie Wolarza, stok Góry Ptasiej i Smolnej, stok Piekielnicy oraz rozległe zrównanie wierzchowinowe od Zbójnickiej Góry do zboczy Bieśca), 760-780 m n.p.m. (zbocze Bieśca i Zbójnickiej Góry, Wietrznik, Kołodziej, Koniuch i zbocza Kuźnickiej Góry), 680-710 m n.p.m. (Kamienna Góra, górny odcinek doliny Bystrzycy), 560-580 m n.p.m. (Szczytnik, Piaskowiec k. Szczytnej). Środkiem obniżenia, rozciągającego się w centralnej części gminy, płynie rzeka Bystrzyca Dusznicka i Kamienny Potok.

STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNĄ GMINA SZCZYTNA

Rysunek 18. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Szczytina

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

Struktura osadnicza

Wszystkie wsie zachowały wykształcony historycznie układ przestrzenny oraz wiążący je system dróg i sieci uzbrojenia technicznego, co stanowi podstawową kanwę dla rozwoju przestrzennego. Historyczne układy przestrzennego rozplanowania, na ogół o charakterze łańcuchowym, zachowała większość miejscowości na terenie gminy. Układy urbanistyczne większości wsi cechuje linearny układ, który posiada rezerwy rozwojowe, który wymaga kontynuacji a w wielu przypadkach odtworzenia¹⁵.

Najbardziej rozwinięte układy przestrzenne posiada miasto Szczytna, pełniące funkcję ośrodka administracyjnego, gdzie występują największe w gminie koncentracje terenów mieszkaniowych, usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa. Miasto zamieszkuje ponad pięć tysięcy osób. Miasto Szczytna nie tworzy jednolitej struktury. Miasto w obecnych granicach administracyjnych składa się z dawnych wsi i przysiółków takich jak: Stare Bobrowniki, Nowe Bobrowniki, Batorów, Batorówek, Szklana Góra, Bystra, Podborze, Klęk, Góra Anny, Januszów, Piekielna Góra, Leśna, Borowina, Borek, Ocieszów, stanowiących odrębne zespoły zabudowy. Centrum miasta tworzy zespół zabudowy mieszkalno-usługowej usytuowany w dolinie rzeki Bystrzycy Dusznickiej i jej dopływu Kamiennego Potoku, obejmując swym zasięgiem zbocze dolin i leżący powyżej obszar oraz zespół zabudowy przy ul. Kościelnej. Nowe Bobrowniki i Batorów charakteryzują się wyróżniającą się zabudową łańcuchową, wijącą się w dolinach rzecznych Szklarskiej Wody oraz Czerwonej Wody.

Kolejnymi największymi miejscowościami pod względem liczby ludności są Wolany (około 600 mieszkańców), Niwa (około 370 mieszkańców), Łężyce (około 350 mieszkańców), Chocieszów (około 260 mieszkańców). Gmina składa się z 7 sołectw: Chocieszów, Dolina, Łężyce, Niwa, Słoszów, Wolany, Złotno.

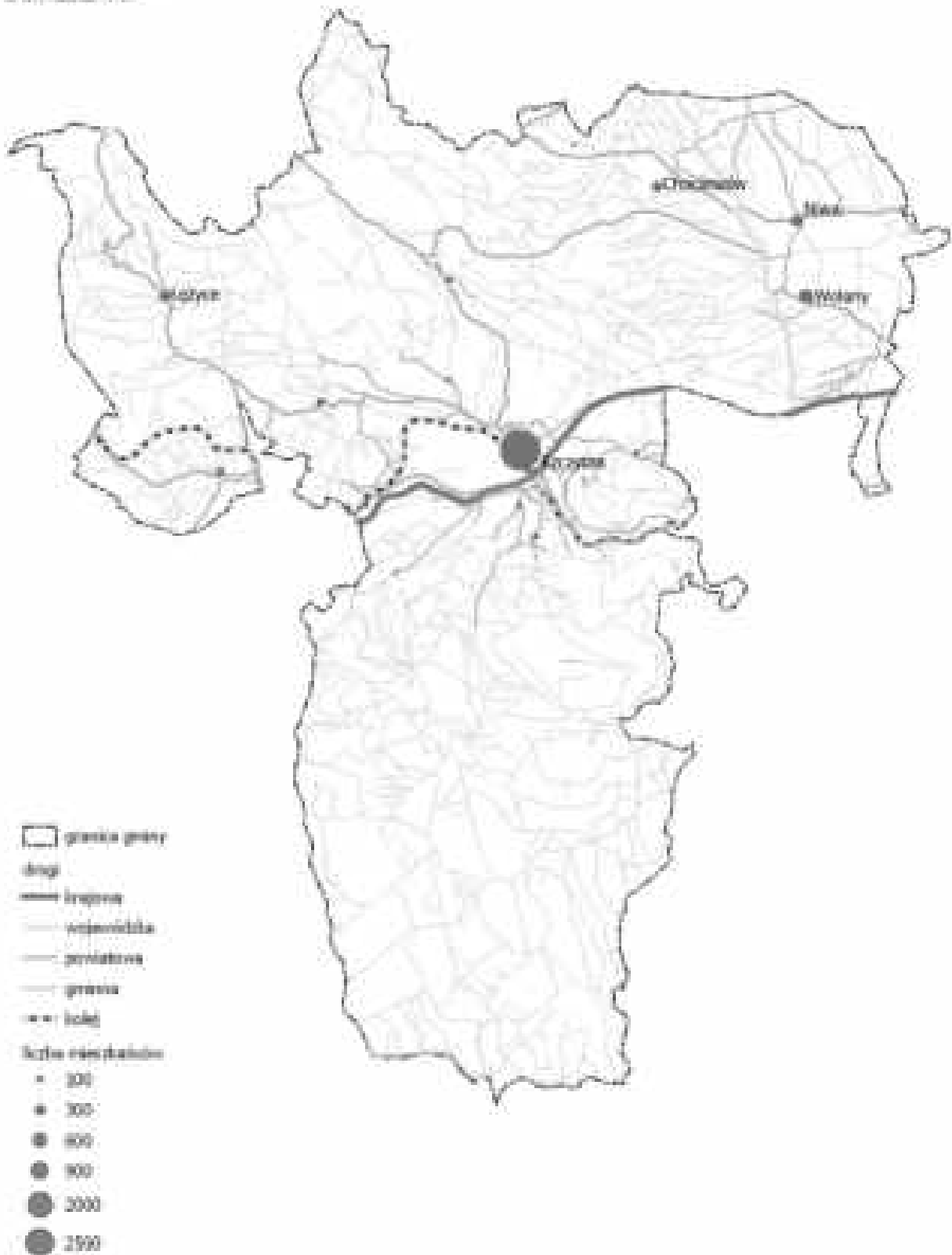
Większość miejscowości charakteryzuje się układami łańcuchowymi rozciągającymi się wzdłuż potoków. Dominuje zabudowa rozproszona. Przestrzenny rozwój wsi i zagęszczenie sieci dróg przekształciły nieznacznie wcześniejsze, czytelne układy łańcuchowe w układy wielodrożne.

Gmina Szczytna sąsiaduje z gminami Radków, Kudowa-Zdrój, Lewin Kłodzki, Duszniki-Zdrój, Polanica-Zdrój, Bystrzyca Kłodzka oraz gminą wiejską Kłodzko. Od południa graniczy z Republiką Czeską.

Na terenie gminy występują zróżnicowane typy zabudowy. Dominuje zabudowa 2-3 kondygnacyjna, natomiast w mieście występują budynki o wysokości 5 kondygnacji. Główne formy zabudowy mieszkaniowej na terenie miasta to zabudowa wielorodzinna i zabudowa jednorodzinna. W obrębach wiejskich zabudowa mieszkaniowa obejmuje zabudowę zagrodową oraz zabudowę jednorodziną. Większość budynków pochodzi z okresu przedwojennego, z czego przeszło połowa została wybudowana w drugiej połowie XIX w. i na początku XX w. Są to najczęściej budynki w zadawalającym stanie technicznym.

¹⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna, 2016 r.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNIA
 STRUKTURA OSADNICZA
 GMINA SZCZYTNA

Rysunek 19. Struktura osadnicza gminy Szczytna

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k i danych GUS.

Tereny mieszkaniowe

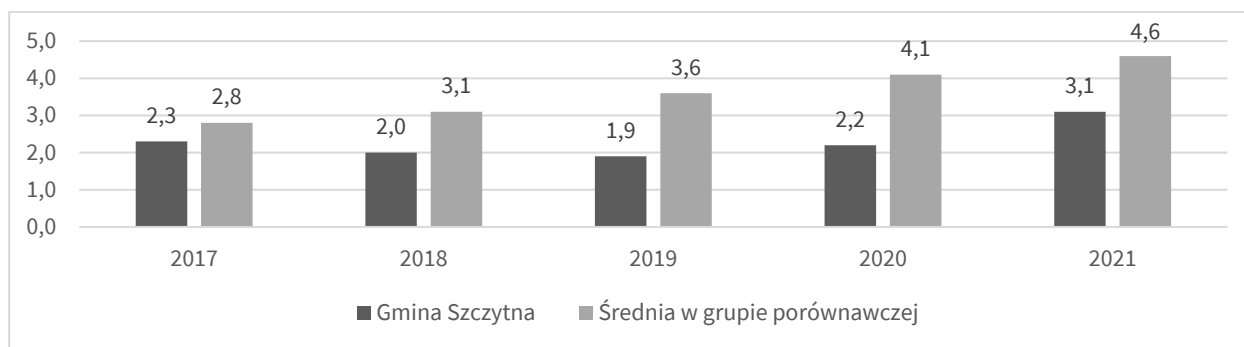
W latach 2014-2021 w gminie Szczytna wzrosła liczba mieszkań o 7,0% z 2537 do 2714. Podkreślić jednak należy, że liczba mieszkań w gminie rosta szybciej niż średnia dla powiatu kłodzkiego (3,9%) i wolniej niż wynosiła średnia dla regionu (13,4%). W 2021 r. udział zasobów mieszkaniowych gminy Szczytna w zasobach mieszkaniowych powiatu ogółem wynosił 4,1% (4,0% w 2014 r.).

Tabela 45. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	2 537	2 714	107,0	4,1
Gmina Bystrzyca Kłodzka	7 623	7 998	104,9	12,1
Gmina Duszniki-Zdrój	2 082	2 065	99,2	3,1
Miasto Kłodzko	11 437	11 965	104,6	18,1
Gmina Kłodzko	6 036	6 457	107,0	9,8
Gmina Kudowa-Zdrój	3 983	4 143	104,0	6,3
Gmina Lądek-Zdrój	3 449	3 448	100,0	5,2
Gmina Lewin Kłodzki	803	835	104,0	1,3
Gmina Międzyzlesie	2 756	2 862	103,8	4,3
Miasto Nowa Ruda	9 295	9 407	101,2	14,2
Gmina Nowa Ruda	4 371	4 390	100,4	6,6
Gmina Polanica-Zdrój	3 033	3 306	109,0	5,0
Gmina Radków	3 122	3 172	101,6	4,8
Gmina Stronie Śląskie	3 053	3 270	107,1	5,0
Powiat kłodzki	63 580	66 032	103,9	100,0
Dolny Śląsk	1 123 386	1 274 214	113,4	1929,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Analizując średnią trzyletnią mieszkań oddanych do użytku według MRL stwierdzić można, że budownictwo mieszkaniowe w gminie Szczytna rozwija się wyraźnie wolniej w porównaniu do wartości analizowanego wskaźnika dla średniej w grupie porównawczej.

Rysunek 20. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Dodatkowo należy podkreślić, że stan techniczny istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych, a także zasobów wspólnot mieszkaniowych, nadal niejednokrotnie jest niezadawalający. Stare budynki w dalszym ciągu cechuje znaczący stopień dekapitalizacji wynikający z braku remontów.

Stare budownictwo charakteryzuje się również niejednokrotnie złym stanem technicznym, wysoką energochłonnością i częściowo brakiem instalacji centralnego ogrzewania (ogrzewanie piecowe).

Na stan techniczny i jakość energetyczną mieszkalnictwa niewątpliwie wpływ mają także ograniczenia konserwatorskie wobec planowanych prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów położonych na obszarach objętych ochroną.

Tereny usługowe, w tym sportowo-rekreacyjne

Tereny i obiekty usługowe skupiają się w centralnych częściach miejscowości Szczytna, Niwa, Łężyce, Chocieszów. Południowa część gminy w związku z jej leśnym użytkowaniem pozbawiana jest usług. Do kompleksów wyróżniających się w strukturze funkcjonalnej gminy należą tereny położone:

- w centralnej części Szczytnej pomiędzy drogą krajową nr 8 a koleją, gdzie zlokalizowane są usługi handlu i gastronomii, jak również kompleks sakralny,
- na północ od centralnej części Szczytnej znajduje się kompleks usług oświaty, w tym szkoła podstawowa im. Orła Białego,
- na wschód od centrum Szczytnej u podnóża góry Szczytnik, gdzie w zamku znajduje się kompleks opieki społecznej, Dom Pomocy Społecznej, a w bezpośrednim sąsiedztwie Dom Zakonny Misjonarzy Św. Rodziny,
- w centralnej części Chocieszowa, gdzie zlokalizowany jest kompleks związany z Zespołem Szkół Społecznych,
- w zachodniej części gminy przy drodze krajowej nr 8, gdzie zlokalizowany jest kompleks usług hotelowych OWR Relaks.

Drobne obiekty usługowe rozlokowane są także w pozostałych miejscowościach gminy Szczytna wzdłuż głównych ulic.

Bazę sportowo-rekreacyjną w gminie tworzą boiska i kompleksy sportowe:

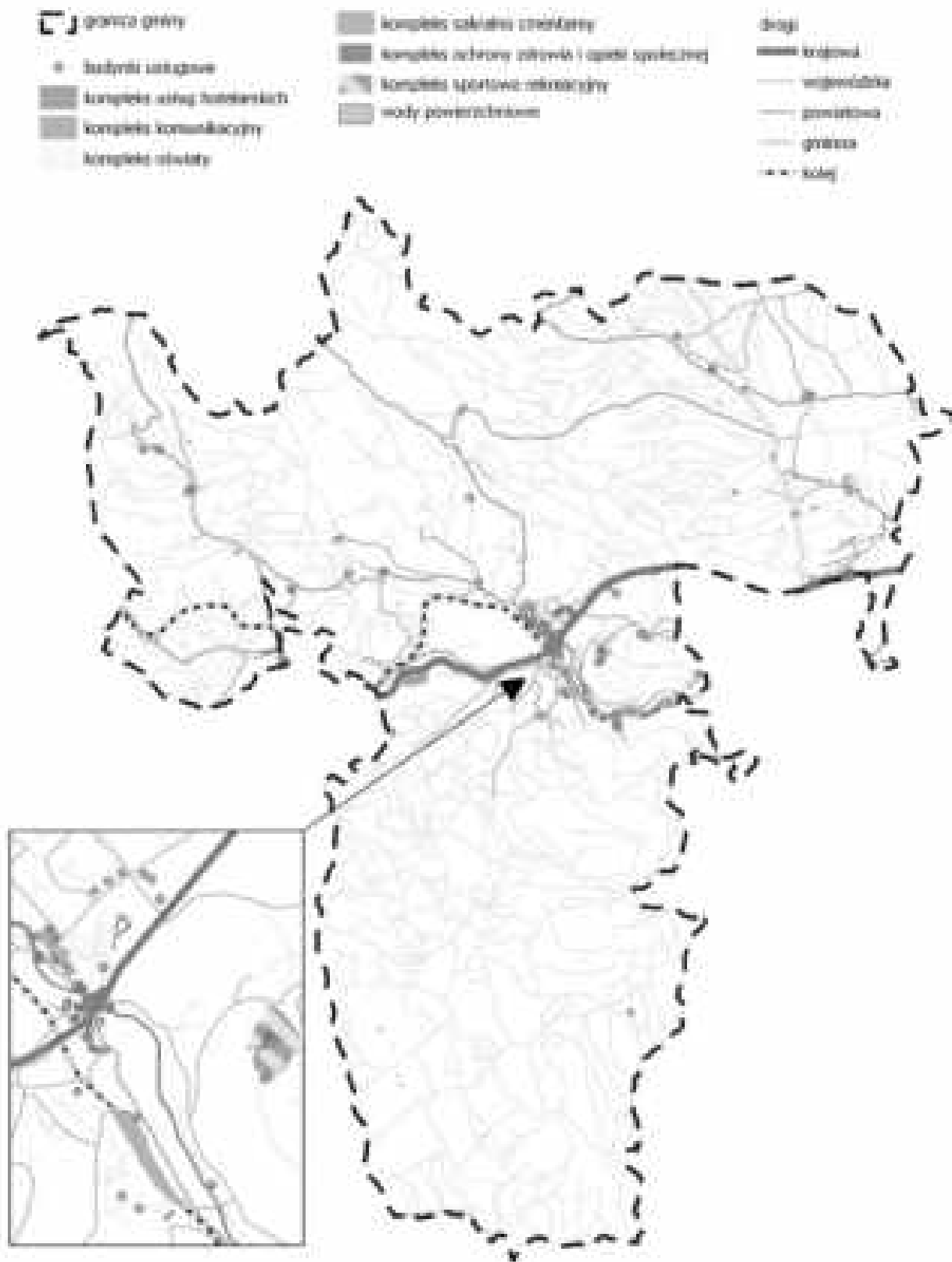
- Centrum Sportu, Aktywnego Wypoczynku i Rehabilitacji Ruchowej im. Ks. Benedykta Narlocha, zlokalizowane w centralnej części Szczytnej – miejsce dla fanów deskorolek i rolek, boisko do koszykówki, które może być kortem tenisowym, tor do nauki jazdy na wózkach inwalidzkich, siłownia plenerowa, pumtrack, park linowy i ścianka wspinaczkowa, miasteczko ruchu drogowego, gdzie odbywają się zawody pasjonatów pojazdów sterowanych ręcznie
- przy szkole podstawowej im. Orła Białego w Szczytnej przy ul. Kościelnej, gdzie zlokalizowany jest kompleks boisk, korty tenisowe oraz skatepark,
- w Chocieszowie przy kompleksie związanym z Zespołem Szkół Społecznych,
- boisko sportowe w Wolanach i Niwie,
- place zabaw w niemal każdej z miejscowości,
- Stadion Miejski w Szczytnej przy ul. Sienkiewicza.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy dot. infrastruktury sportowej na terenie gminy Szczytna należy podkreślić występujące problemy wynikające ze stanu technicznego niniejszej infrastruktury, w tym jej niedostosowaniu do potrzeb mieszkańców (zwłaszcza osób z niepełnosprawnościami i seniorów).

Występujące braki w infrastrukturze sportowej na terenie gminy potwierdzają dane przekazane przez UMiG w Szczytnej. Wyraźnie wskazywano na potrzebę modernizacji lub doposażenia dotychczasowych obiektów sportowych, a także na brak wielofunkcyjnych boisk, tj.:

- brak boiska sportowego w miejscowości Łężyce,
- Stadion Miejski w Szczytnej przy ul. Sienkiewicza: brak bieżni, trybun, oświetlenia oraz wymiana ogrodzenia, wymiana utwardzenia terenu.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNIA
 TERENY USŁUGOWE, W TYM SPORTOWO - REKREACYJNE
 GMINA SZCZYTNA

Rysunek 21. Tereny usługowe, w tym sportowo-rekreacyjne gminy Szczytna

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

Tereny produkcyjne i składowe, w tym górnicze

W strukturze gminy Szczytna w zakresie terenów produkcyjnych dominują kompleksy przemysłowe związane z terenami i obszarami górniczymi, zlokalizowanymi:

- w części zachodniej gminy, na obszarze Gór Bystrzyckich, związanymi z udokumentowanymi złożami wód leczniczych Duszniki-Zdrój,
- w części wschodniej gminy, związanymi z udokumentowanymi złożami wód leczniczych Polanicy-Zdrój.

W okolicy Chocieszowa, Złotna oraz w centralno-zachodniej części gminy występują złoża surowców skalnych: piaskowców oraz złoża margla piaszczysto-krzemionkowego.

W centralnej części Szczytnej w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej zlokalizowany jest kompleks przemysłowo-gospodarczy związany przede wszystkim z produkcją wyrobów tartacznych i wyrobów z drewna.

Natomiast średniej i małej wielkości tereny zabudowy przemysłowo-składowej rozproszone są przy ul. Wolności w Szczytnej oraz w miejscowościach Batorów, Niwa, Złotno i Łężyce.

Tereny otwarte – tereny zielone, tereny wód

Tereny otwarte stanowią szerokie pasy terenów rolnych rozciągających się od północnego zachodu ku centrum gminy oraz zlokalizowanych w części wschodniej. Występujące tu tereny leśne i rolne wraz towarzyszącą im zielenią śródpolną, stanowią o walorach przyrodniczych tego terenu. Tereny leśne, kępy drzew i zakrzewienia stanowią cenne siedliska dla ornitofauny. W sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, gdzie środowisko przyrodniczo zostało przekształcone antropogenicznie zlokalizowane są siedliska nieleśne pochodzenia antropogenicznego. Do tej grupy zaliczają się łąki, zbiorowiska chwastów zbożowych i okopowych.

Na terenie gminy Szczytna występują cieki naturalne oraz urządzenia melioracji wodnych – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne.

Zgodnie ze wskazaniem, należy nadmienić, że stosownie do art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm. zwanej dalej ustawą Prawo wodne) utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Obowiązek ten obejmuje eksploatację, konserwację oraz remont w celu zachowania funkcji urządzeń wodnych.

W przypadku konieczności wykonania urządzeń wodnych jak również urządzeń melioracji wodnych (w tym ich odbudowy, rozbudowy, przebudowy lub rozbiórki tych urządzeń), stosownie do art. 388 ust. 1 ww. ustawy wymagane jest uzyskanie odpowiedniej zgody wodnoprawnej. Z uwagi na występowanie cieków o charakterze naturalnym zastosowanie ma art. 232 ust. 1 Prawa wodnego „zakazuje się grodzenia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz do brzegu wód morskich i morza terytorialnego w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar”.

Gospodarowanie wodami na terenie gminy Szczytna winno być prowadzone zgodnie z obowiązującymi ustaleniami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz Planu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Łaby, przy jednoczesnym uwzględnieniu informacji wynikających z wymienionych Planów, dotyczących jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w obszarze gminy.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi (na czas tworzenia Strategii) planami gospodarowania wodami przyjętymi rozporządzeniami Ministra Infrastruktury z 16.11.2022 r. sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335) oraz z 29.11.2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby (Dz. U. z 2023 r. poz. 189) – na terenie gminy Szczytna występują:

- jednolite części wód powierzchniowych (JCWP):
 - Klikawa (kod JCWP RW5000039469),
 - Dzika Orlica od źródła do Czerwonego Strumienia (kod JCWP RW5000039617),
 - Bystrzyca Dusznicka od Kamiennego Potoku do ujścia (kod JCWP RW60000312189),
 - Bystrzyca Dusznicka od źródła do Kamiennego Potoku (kod JCWP RW600006121839),
 - Nysa Kłodzka do Ścinawki (kod JCWP RW60000312199),
 - Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do ujścia (kod JCWP RW60000312299),
- jednolite części wód podziemnych (JCWPd):
 - 125 (kod JCWPd GW6000125),
 - 137 (kod JCWPd GW5000137),
 - 138 (kod JCWPd GW5000138).

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są dokumentami planistycznymi, które m.in. opisują stan wód powierzchniowych i podziemnych, określają cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych oraz wskazują zadania prowadzące do osiągnięcia dobrego stanu wód. Dokumenty te stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Plany gospodarowania wodami, w myśl art. 318 ust. 5 ustawy Prawo wodne, podlegają przeglądowi i aktualizacji co 6 lat. Sieć hydrograficzna gminy Szczytna jest dobrze rozwinięta. Rejon leży na przedpolu Gór Stołowych i Gór Bystrzyckich. Z gór tych spływają potoki i płyną w kierunku głównego cieku regionu rzeki Bystrzycy Dusznickiej. Największymi dopływami Bystrzycy Dusznickiej na terenie gminy Szczytna są Kamienny Potok, Wyżnik, Czerwona Woda, Szklarska Woda.

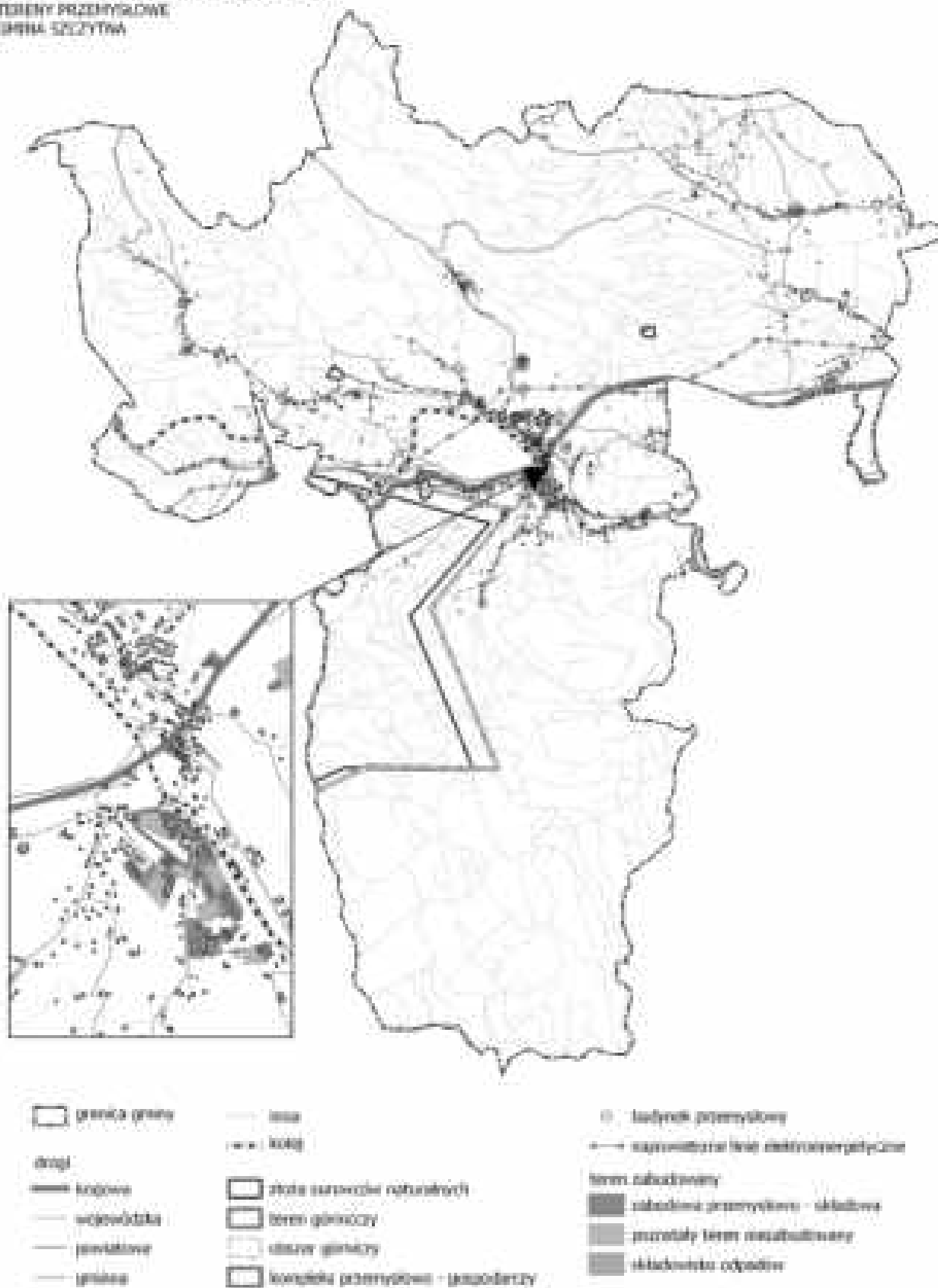
Tereny położone w dolinie Bystrzycy Dusznickiej zagrożone są wylewami powodziowymi w okresie roztopów i intensywnych letnich opadów deszczu.

Lasy występujące na terenie gminy zaliczane są do obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych. Spełniają one funkcje ekologiczne, gospodarcze i turystyczne. Gospodarcze znaczenie lasów opiera się przede wszystkim na produkcji drewna. Największy zwarty zespół lasów znajduje się w północnej części gminy, który należy do rozległego kompleksu leśnego Parku Narodowego Gór Stołowych oraz kompleks południowy Gór Bystrzyckich.

Tereny rolne

Tereny roślinności trawiastej i terenów rolnych są, obok terenów leśnych, dominującymi powierzchniowo terenami w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Szczytnej. Największe zwarte kompleksy terenów rolnych zlokalizowane są w centralnej i wschodniej części gminy. Uprawy rolne przeplatają się z kompleksami leśnymi i dużymi obszarami łąk. Natomiast centralny obszar gminy dodatkowo poprzetykany jest obszarami zainwestowanymi. Przeważają gleby III, IV i V klasy bonitacyjnej. Z uwagi na położenie gminy Szczytna na terenach górzystych, a także usytuowanie w obrębie Parku Narodowego Gór Stołowych i jego otulinie oraz na obszarze górniczym złóż wód leczniczych Dusznik-Zdroju i Polanicy-Zdroju teren gminy Szczytna posiada niekorzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Gleby V i VI klasy bonitacyjnej nadają się wyłącznie do zalesienia.

STRUKTURA FUNKCYONALNO - PRZESTRZENNIA
 TERENY PRZEMYSŁOWE
 (GMINA SZCZYTNA)

Rysunek 22. Tereny przemysłowe gminy Szczytna
 Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNIA
TERENY ROLNE
GMINA SZCZYTNA

Rysunek 23. Tereny rolne gminy Szczytna

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

Układ komunikacyjny i transportowy

Na terenie gminy Szczytna sieć transportowa rozlokowana jest w części centralnej i północnej. Południowa część gminy, objęta przyrodniczymi obszarami chronionymi, nie posiada sieci transportowej, z wyjątkiem drogi powiatowej przebiegającej wzdłuż granicy z Republiką Czeską. Główną osią komunikacyjną gminy Szczytna jest droga krajowa nr 8, przebiegająca w gminie przez wieś Wolany i miasto Szczytna. Droga krajowa nr 8 posiada znaczenie ponadregionalne na trasie Warszawa – Wrocław – Kłodzko – Kudowa-Zdrój – przejście graniczne Kudowa Słone, zapewnia bezpośredni tranzyt do Republiki Czeskiej i w kierunku państwa Europy Południowej i Zachodniej. Droga ta zapewnia gminie bardzo dobre powiązanie również lokalne do Kłodzka, Dusznik-Zdroju i Kudowy-Zdroju oraz Wrocławia.

Natomiast linia kolejowa zlokalizowana w centralnej części gminy przecina gminę trasą z wschód na zachód nie dochodząc do Granicy Państwa. Pozostałe elementy sieci transportowej tworzą równomiernie rozłożoną sieć obsługującą tereny zainwestowane.

Infrastruktura drogowa

Podstawowe powiązanie gminy z otoczeniem zapewniają następujące drogi:

- droga krajowa nr 8 o charakterze międzynarodowym przebiegająca przez: granica państwa – Kudowa-Zdrój – Kłodzko – Wrocław – Warszawa,
- droga wojewódzka nr 388 łącząca Ratno Dolne (DW387) – Polanicę-Zdrój – Bystrycę Kłodzką (DK33), na obszarze gminy Szczytna biegnie przez wsie: Chocieszów, Niwa, Wolany, stanowiąc na tym odcinku granicę strefy otuliny Parku Narodowego Gór Stołowych,
- droga wojewódzka nr 389 łącząca Duszniki-Zdrój (DK8) – Mostowice (granica państwa) – Międzylesie (DK33), Zieleniec – Lasówka przebiega terenami leśnymi położonymi na południowo-zachodnich obrzeżach miasta Szczytna,
- droga wojewódzka nr 387 łącząca Ścinawkę Górną – Radków – Karlów – Kudowę-Zdrój.
- drogi powiatowe:
 - droga nr 3240D Szczytna – Polanica-Zdrój – Szalejów Górny,
 - droga nr 3241D Łężyce – Duszniki-Zdrój,
 - droga nr 3242D Złotno – Szczytna,
 - droga nr 3243D Słoszów Kulin – Jeleniów,
 - droga nr 3301D Szczytna – Dolina – Duszniki-Zdrój – Zieleniec,
 - droga nr 3302D Karlów – Batorów – Chocieszów,
 - droga nr 3303D Chocieszów – Wambierzyce,
 - droga nr 3304D Wolany – Szalejów Górny,
 - droga nr 3305D Chocieszów – Niwa – Kamieniec.

W gminie Szczytna istnieją sieć dróg gminnych zapewniających obsługę komunikacyjną obszarów zurbanizowanych gminy.

Bezpieczeństwo na drogach (poza monitoringiem) zapewniane jest dzięki działaniom poprawiającym jakość oświetlenia drogowego. Na przestrzeni lat 2014–2021 zauważalny jest w gminie Szczytna wzrost liczby punktów świetlnych będących własnością gminy o 1,8%, który dotyczył przede wszystkim lamp nowego typu z 215 w 2014 r. do 304 w 2021 r. (wzrost o 41,4%).

Infrastruktura kolejowa

Przez obszar gminy Szczytna przebiega jedna czynna linia kolejowa nr 309 relacji Kłodzko Główne – Kudowa-Zdrój. Jest to linia II rzędu, jednotorowa ze stacją towarowo-osobową w Szczytnej. Linia ta posiada znaczenie turystyczne, przebiegając przez atrakcyjne krajobrazowo tereny. Do największych atrakcji linii należy zabytkowy wiadukt kolejowy w Lewinie Kłodzkim.

Jak wynika z informacji dot. stanu infrastruktury kolejowej przekazanych przez UMiG w Szczytnej linia kolejowa nr 309 wymaga wyremontowania na odcinku Kłodzko – Duszniki-Zdrój.

Na obszarze gminy Szczytna zlokalizowany jest dworzec w Szczytnej posiadający kategorię lokalnego, obecnie przystanek osobowy, a wcześniej stacja kolejowa. Przystanek ten (przy ul. Sienkiewicza) również wymaga remontu.

Infrastruktura rowerowa

Rozwój ścieżek rowerowych ma ważne znaczenie nie tylko z punktu widzenia poprawy stanu środowiska naturalnego, ale również z uwagi na promocję turystyki i rekreacji. Ponadto drogi rowerowe poprawiają mobilność mieszkańców i ułatwiają decyzję o rezygnacji z korzystania z samochodu. Rower na obszarach wiejskich jest tanim i wygodnym środkiem transportu. Wzdłuż dróg łączyjących miejscowości brakuje wytyczonych ścieżek rowerowych, umożliwiające dojazd do usług podstawowych takich jak: szkół, sklepów i innych usług.

Teren gminy Szczytna doskonale nadaje się do uprawiania turystyki rowerowej. Tereny leśne Gór Stołowych oraz Gór Bystrzyckich wraz z obszarem Parku Narodowego Gór Stołowych mają bardzo dobrze rozbudowaną i oznakowaną sieć szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych). Wyznaczone szlaki umożliwiają podziwianie przyrody, krajobrazu i architektury.

Najpopularniejsze szlaki piesze znajdują się w obszarze:

- do Polanicy-Zdroju – żółtym szlakiem, a następnie zielonym szlakiem przez trzy punkty widokowe, powrót krótszą drogą – żółtym szlakiem,
- do Dusznik-Zdroju – żółtym szlakiem obok dworca kolejowego przez punkt widokowy II,
- do Batorowa i Skalnych Grzybów, ul. Wolności i szosą do Batorowa, a następnie żółtym szlakiem do szlakowskazu z wariantami zejścia: do Dusznik – szlakiem żółtym lub do Wambierzyc – szlakiem czerwonym do Rezerwatu Torfowisko pod Zieleńcem – żółtym szlakiem do schroniska „Pod Muflonem”, niebieskim szlakiem do Rozdroża Pod Bieścem, powrót zielonym szlakiem do schroniska Orlica w Zieleńcu,
- Szczeliniec – z Łężyc – niebieskim szlakiem przez Skały Puchacza – Narożnik do Karłowa, powrót żółtym szlakiem przez Białe Ściany do Skalnych Grzybów, do Batorowa.

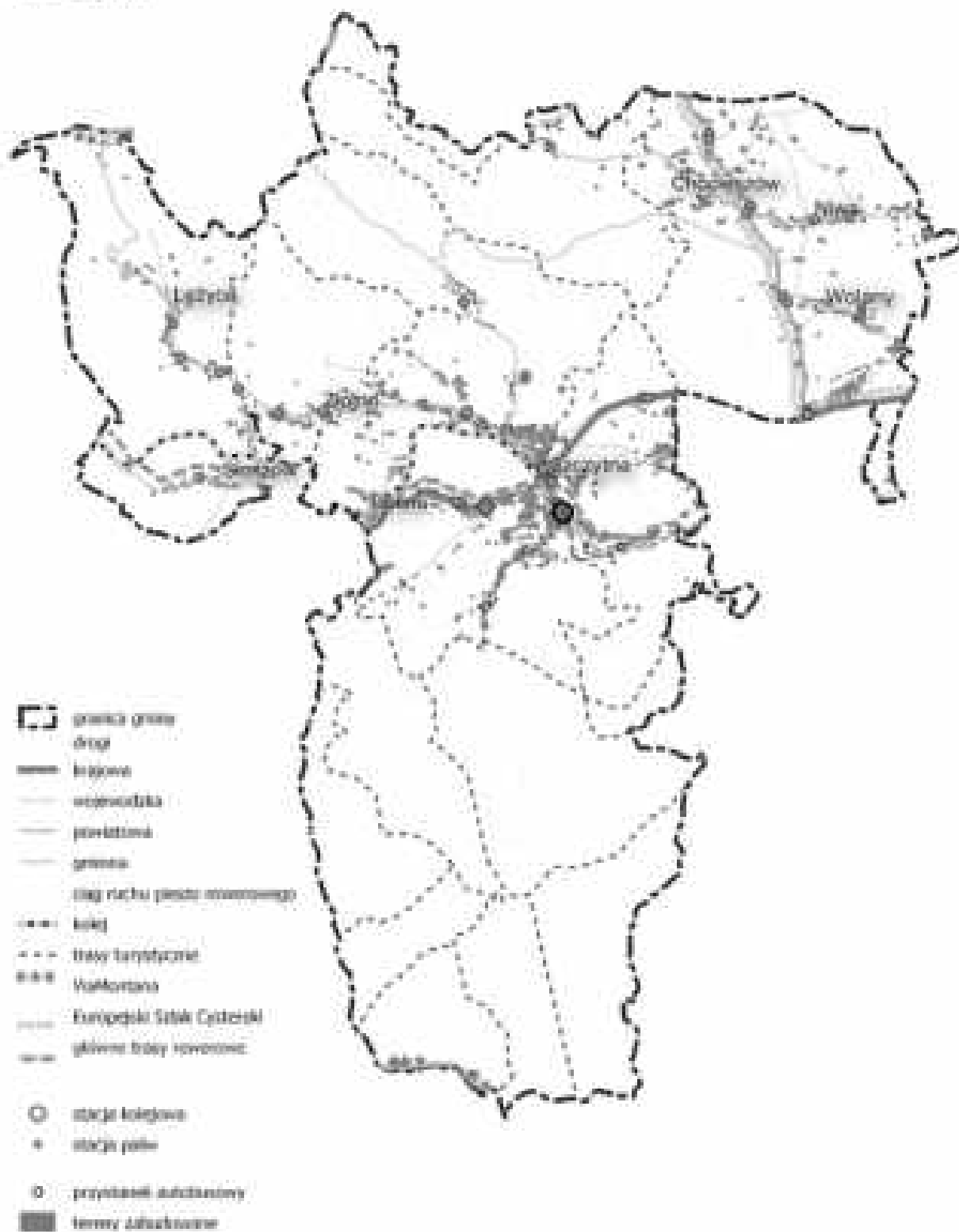
Najbardziej znane szlaki rowerowe to m.in.:

- trasa rowerowa międzynarodowa oznaczona zielonym kolorem,
- trasa rowerowa oznaczona niebieskim kolorem,
- przez Góry Bystrzyckie – Szczytna,
- przez Wolany – Chocieszów – Studzienno – Wambierzyc,
- przez Szczytną – Złotno – Słuszów,
- trasa rowerowa oznaczona czerwonym kolorem,
- przez Szczytną – Borowina – Batorów,
- trasa rowerowa oznaczona czarnym kolorem,
- przez Góry Bystrzyckie – Szczytna – Rozdroże Pod Bieścem – Batorówek.

Zimą tereny niezabudowane służą amatorom narciarstwa biegowego:

- trasa oznaczona kolorem czerwonym – główna pętla o łącznej długości 26 km, przebiegająca: Karłów – Łąki Pasterskie – Droga nad Urwiskiem – Skalne Grzyby – Batorówek – Karłów,
- trasa oznaczona kolorem zielonym – trasa łącznikowa o łącznej długości 4,5 km, przebiegająca Praskim Traktem (łącznik z Karłowa ze Skalnymi Grzybami),
- trasa oznaczona kolorem niebieskim – łącząca główną pętlę z trasami biegowymi po stronie czeskiej w rejonie Ostrej Góry.

STRUKTURA FUNKCYONALNO - PRZESTRZENNA
 UKŁAD KOMUNIKACYJNY
 (GMINA SZCZYTNA)

Rysunek 24. Układ komunikacyjny gminy Szczytna
 Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

Transport zbiorowy i mobilność mieszkańców

Transport zbiorowy stanowi ważną rolę w kształtowaniu mobilności mieszkańców. W gminie zapewnia go transport autobusowy i kolejowy. Infrastruktura ta wymaga jednak modernizacji i dostosowania do nowych uwarunkowań.

W gminie Szczytna nie funkcjonuje dworzec autobusowy. Na terenie gminy zlokalizowane są jedynie przystanki autobusowe, z których część wymaga modernizacji.

Do najważniejszych linii transportu autobusowego w gminie zalicza się:

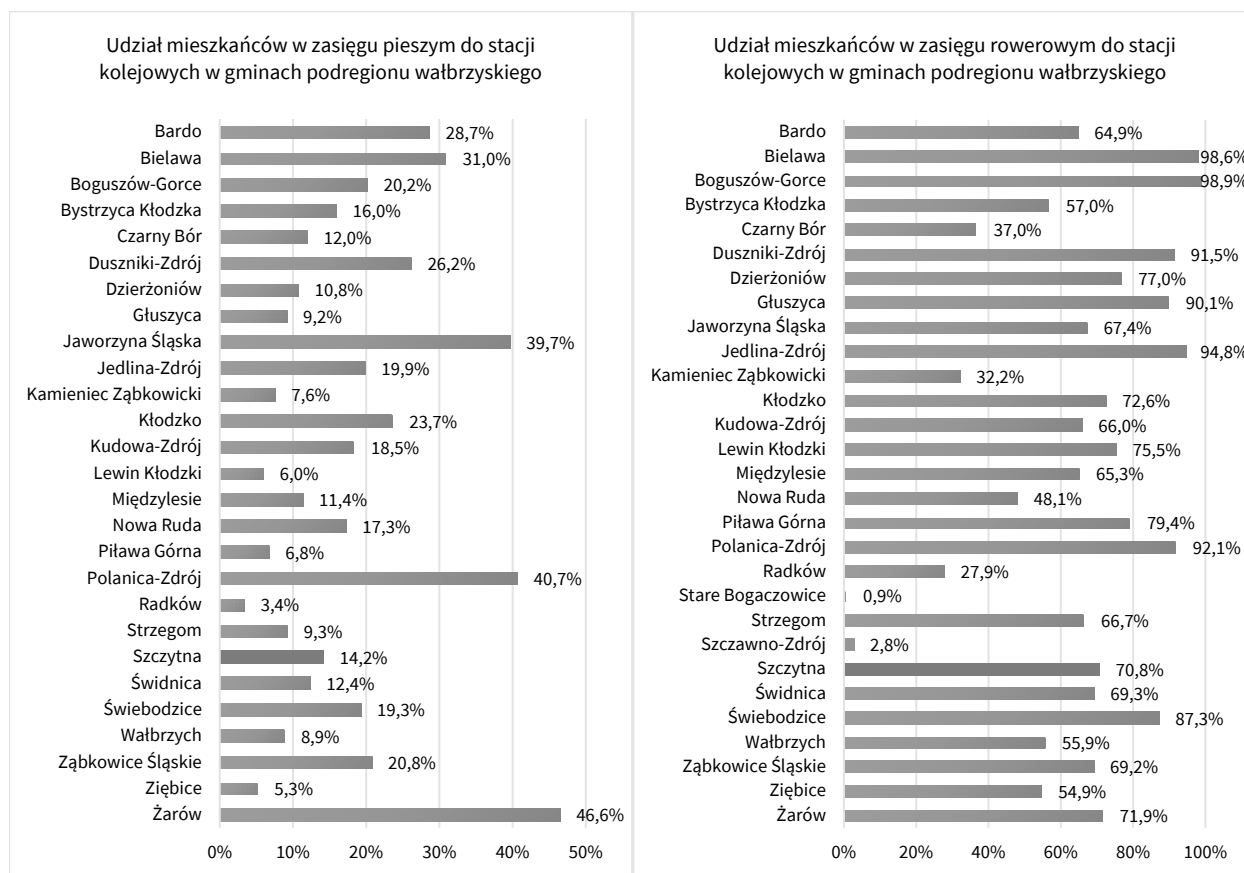
- Szczytna – Kłodzko,
- Kłodzko – Szczytna,
- Szczytna – Kudowa-Zdrój,
- Kudowa-Zdrój – Szczytna.

Operatorami powyższych linii autobusowych są podmioty prywatne.

Transport kolejowy obsługują Koleje Dolnośląskie S.A.

W tym obszarze działań należy jeszcze brać pod uwagę mobilność rowerową i pieszą mieszkańców, jako elementy zintegrowane na rzecz tworzenia systemu transportu i mobilności niskoemisyjnej.

Czynnikiem przemawiającym za wyborem transportu kolejowego jest dostępność do stacji kolejowych pieszo lub rowerem. Na podstawie analizy dokumentu „Uwarunkowania i wytyczne kierunkowe dla kształtowania transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim - mobilność rowerowa w codziennych dojazdach Dolnoślązaków” IRT, 2022 r., w którym wskazano potencjał, jako procentowy udział mieszkańców zamieszkałych w zasięgu dojazdu pieszego 10 minut oraz dojazdu 10 minutowego rowerem do stacji kolejowej.

Rysunek 25. Procentowy udział mieszkańców gminy zamieszkałych w zasięgu dojazdu pieszego 10 minut oraz dojazdu 10 minutowego rowerem do stacji kolejowej

Źródło: Uwarunkowania i wytyczne kierunkowe dla kształtowania transportu zeroemisyjnego w województwie dolnośląskim – mobilność rowerowa w codziennych dojazdach Dolnoślązaków, IRT, 2022 r.

Gmina Szczytna na tle gmin podregionu wałbrzyskiego charakteryzuje się potencjałem dostępności pieszej dla mieszkańców do stacji/przystanków kolejowych na poziomie 14,2% oraz potencjałem dostępności rowerowej dla mieszkańców do stacji/przystanków kolejowych na poziomie 70,8%.

Jednym z podstawowych elementów infrastruktury, która pozwala na wykorzystanie wielu środków transportu są zintegrowane węzły przesiadkowe. Podstawą ich tworzenia są stacje i przystanki kolejowe oraz dworce autobusowe oraz infrastruktura do nich doprowadzająca, tj.: miejsca postojowe Park&Ride i Bike&Ride (stojaki rowerowe), przystanki komunikacyjne, punkty sprzedaży biletów, systemy informacyjne, stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje wypożyczania rowerów, hulajnog, skuterów.

Jak wynika z informacji dot. infrastruktury wspomagającej mobilność, w gminie Szczytna brakuje węzła przesiadkowego i rozwiniętej infrastruktury do niej do prowadzącej. Funkcjonuje jedna stacja ładowania pojazdów elektrycznych – na parking przy ul. Borowina.

Infrastruktura techniczna

Gospodarka odpadami

Analizując gospodarkę odpadami należy uwzględnić wskaźnik „Całkowita ilość odbieranych odpadów komunalnych na mieszkańca” będący wskaźnikiem podstawowym normy PN-ISO 37120.

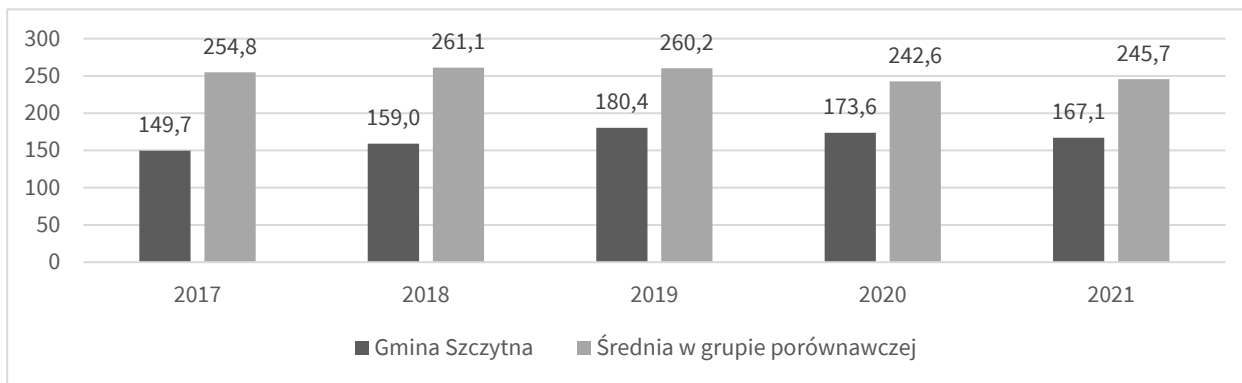
Jak wynika z danych GUS w latach 2014-2021 masa zebranych odpadów zmieszanych przypadających na jednego mieszkańca uległa zwiększeniu w gminie Szczytna o 43,6% ze 116,4 kg do 167,1 kg. Warto podkreślić, że w badanym okresie wartości powyższego wskaźnika była niższa niż w przypadku średniej dla powiatu kłodzkiego (266,8 kg) i średniej dla regionu (278,9 kg).

Tabela 46. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na mieszkańca (w kg)

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	116,4	167,1	143,6	62,6	59,9
Gmina Bystrzyca Kłodzka	164,0	244,9	149,3	91,8	87,8
Gmina Duszniki-Zdrój	299,9	357,2	119,1	133,9	128,1
Miasto Kłodzko	278,2	260,9	93,8	97,8	93,5
Gmina Kłodzko	154,3	229,4	148,7	86,0	82,3
Gmina Kudowa-Zdrój	298,9	317,0	106,1	118,8	113,7
Gmina Łądek-Zdrój	250,9	393,4	156,8	147,5	141,1
Gmina Lewin Kłodzki	192,0	176,6	92,0	66,2	63,3
Gmina Międzylesie	149,2	219,0	146,8	82,1	78,5
Miasto Nowa Ruda	301,2	278,8	92,6	104,5	100,0
Gmina Nowa Ruda	225,8	277,1	122,7	103,9	99,4
Gmina Polanica-Zdrój	344,9	331,9	96,2	124,4	119,0
Gmina Radków	140,5	242,9	172,9	91,0	87,1
Gmina Stronie Śląskie	258,6	262,4	101,5	98,4	94,1
Powiat kłodzki	231,1	266,8	115,4	100,0	95,7
Dolny Śląsk	269,0	278,9	103,7	104,5	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Według danych MRL i analizowanego wskaźnika „ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca” można wysunąć wniosek, iż gmina Szczytna zbiera również wyraźnie mniej zmieszanych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca w porównaniu do średniej wartości wskaźnika w grupie porównawczej.

Rysunek 26. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

W gminie Szczytna w 2021 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 46,1% ogółu zebranych odpadów (w przypadku gospodarstw domowych wskaźnik ten wynosił 52,8%). Warto zaznaczyć, że wartość tego wskaźnika była najwyższa w powiecie kłodzkim (średnia wyniosła 35,2%), a także kształtowała się powyżej średniej wojewódzkiej (35,9%).

Tabela 47. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów 2021 r.

Jednostka terytorialna	Ogółem	Z gospodarstw domowych	Papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne	Biodegradowalne
Gmina Szczytna	46,1	52,8	17,1	8,0
Gmina Bystrzyca Kłodzka	25,1	26,5	14,2	2,5
Gmina Duszniki-Zdrój	32,0	41,6	12,2	5,1
Miasto Kłodzko	35,4	39,0	14,8	12,6
Gmina Kłodzko	41,7	42,5	31,5	3,8
Gmina Kudowa-Zdrój	36,9	40,6	10,3	13,2
Gmina Łądek-Zdrój	23,0	23,9	9,3	6,9
Gmina Lewin Kłodzki	39,8	42,7	23,3	9,1
Gmina Międzylesie	20,3	22,7	15,1	2,3
Miasto Nowa Ruda	34,0	34,1	12,4	11,6
Gmina Nowa Ruda	28,6	28,3	14,4	2,8
Gmina Polanica-Zdrój	44,7	55,9	12,5	20,8
Gmina Radków	37,3	39,5	14,7	1,0
Gmina Stronie Śląskie	50,6	51,8	11,7	19,2
Powiat kłodzki	35,2	37,6	15,2	9,1
Dolny Śląsk	35,9	38,0	13,4	11,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W przypadku selektywnie zebranych takich frakcji jak: papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne wartość wskaźnika wyniosła w gminie Szczytna 17,1%. Należy podkreślić, że w tym przypadku również wartość analizowanego wskaźnika w gminie była wyższa niż w powiecie kłodzkim (12,6%) a także wyższa niż w województwie dolnośląskim (13,4%). Odpady biodegradowalne w relacji do ogółu zebranych selektywnie odpadów w 2021 r. stanowiły w gminie Szczytna 8,0% – w tym przypadku mniej niż w powiecie (9,1%) i województwie (11,8%).

Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajduje się w mieście Szczytna, przy ul. Pocztovej. W PSZOK przyjmowane są następujące rodzaje odpadów komunalnych:

- papier, tektura,
- tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe,
- szkło,
- metale /wytworzone w ramach gospodarstwa domowego,
- meble i odpady wielkogabarytowe,

- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- popiół z palenisk domowych,
- zużyte opony /wytworzone w ramach gospodarstwa domowego tj. opony z samochodów osobowych, motorów, skuterów,
- zużyte baterie i akumulatory.

Jak wynika z uzyskanych informacji, wydajność PSZOK jest wystarczająca.

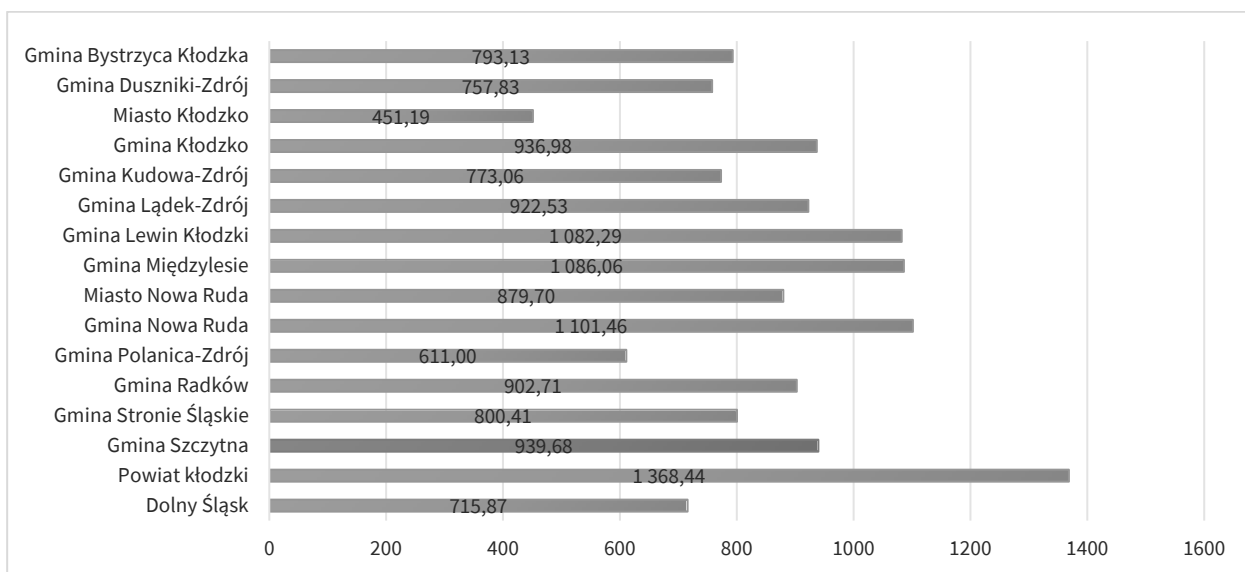
W 2021 r. w gminie Szczytna średni koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami ogółem wyniósł 939,68 zł na 1 t odebranych i zebranych odpadów. Koszt ten kształtował się powyżej średniej dla powiatu kłodzkiego (859,86 zł) i województwa dolnośląskiego (715,87 zł).

Tabela 48. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych

Jednostka terytorialna	2019	2021	2019=100%	Powiat=100% Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	644,92	939,68	145,7	109,3	131,3
Gmina Bystrzyca Kłodzka	624,99	793,13	126,9	92,2	110,8
Gmina Duszniki-Zdrój	416,60	757,83	181,9	88,1	105,9
Miasto Kłodzko	499,36	451,19	90,4	52,5	63,0
Gmina Kłodzko	431,19	936,98	217,3	109,0	130,9
Gmina Kudowa-Zdrój	1 215,21	773,06	63,6	89,9	108,0
Gmina Lądek-Zdrój	670,05	922,53	137,7	107,3	128,9
Gmina Lewin Kłodzki	677,92	1 082,29	159,6	125,9	151,2
Gmina Międzyzlesie	690,55	1 086,06	157,3	126,3	151,7
Miasto Nowa Ruda	613,81	879,70	143,3	102,3	122,9
Gmina Nowa Ruda	640,40	1 101,46	172,0	128,1	153,9
Gmina Polanica-Zdrój	374,32	611,00	163,2	71,1	85,4
Gmina Radków	756,64	902,71	119,3	105,0	126,1
Gmina Stronie Śląskie	410,12	800,41	195,2	93,1	111,8
Powiat kłodzki	619,01	859,86	138,9	100,0	120,1
Dolny Śląsk	564,97	715,87	126,7	83,3	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Wyższy koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami niż w gminie Szczytna odnotowano w 2019 r. w gminach: Nowa Ruda (1101,46 zł), Międzyzlesie (1086,06 zł) i Lewin Kłodzki (1082,29 zł).

Rysunek 27. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych w 2021 r.

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Na obszarze gminy Szczytna nie odnotowano występowania dzikich wysypisk śmieci. W przypadku zlokalizowania dzikiego wysypiska na terenie gminy są one likwidowane w terminie niezwłocznym.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna i gazowa

Na przestrzeni lat 2014-2021 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej w gminie Szczytna wzrósł z 79,3% w 2014 r. do 84,2% w 2021 r.

W latach 2014-2021 zwiększył się również (o 5,0%) odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej. W 2021 r. korzystało z niej 47,8% gospodarstw domowych. Należy podkreślić, iż ten podstawowy wskaźnik kształtował się na terenie gminy Szczytna poniżej średniej dla powiatu kłodzkiego (65,9%) i województwa dolnośląskiego (77,5%).

Na obszarze gminy Szczytna nie funkcjonuje żadna oczyszczalnia ścieków.

Rysunek 28. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej

Jednostka terytorialna	2014	2021	Rok 2014=100
Gmina Szczytna			
Wodociąg	79,3	84,2	106,2
Kanalizacja	47,8	50,2	105,0
Gaz	38,2	37,7	98,7
Powiat kłodzki			
Wodociąg	86,1	86,1	100,0
Kanalizacja	64,9	65,9	101,5
Gaz	50,9	55,9	109,8
Dolny Śląsk			
Wodociąg	94,8	95,1	100,3
Kanalizacja	75,0	77,5	103,3
Gaz	61,4	63,1	102,8

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

W gminie Szczytna najniższa jest dostępność do sieci gazowej. W 2021 r. odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji gazowej wyniósł w gminie 37,3%. Wartość przedmiotowego wskaźnika znacząco odbiega (na niekorzyść) od średniej powiatowej (55,9%) i wojewódzkiej (63,1%).

Infrastruktura energetyczna

Analizując infrastrukturę energetyczną posłużono się wskaźnikiem „Całkowite zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na mieszkańca (kWh/rok)” zgodnie z normą PN-ISO 37120.

W latach 2014-2021 w gminie Szczytna możemy zauważyć wzrost zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w miastach. Podobna tendencja występuje w powiecie kłodzkim oraz na Dolnym Śląsku. Warto podkreślić jednak, że wzrost tego wskaźnika jest wyższy w analizowanym okresie niż wzrost dla powiatu oraz województwa i wynosi 39,4%.

Tabela 49. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych w miastach

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100(%)	Powiat=100(%) Rok 2021	Dolny Śląsk=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	619,73	863,68	139,4	106,6	102,9
Powiat kłodzki	649,86	810,29	124,7	100,0	96,6
Dolny Śląsk	691,98	839,15	121,3	103,6	100,0

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Zrozumienie, ile zużywa się energii elektrycznej, jest niezbędne, aby skutecznie zarządzać jej wytwarzaniem, zużyciem i oszczędzaniem. Tereny mieszkaniowe są jednym z głównych odbiorców energii elektrycznej i użytkowników z nią związanych. Wszelkie formy energii elektrycznej mają pewien poziom wpływu na środowisko.

Potencjał i wykorzystanie OZE

Na potencjał związany z wykorzystywaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) składa się m.in. energia uzyskiwana ze spalania biomasy, energia wiatru, promieniowania słonecznego oraz energia wody.

W gminie istnieje możliwość wykorzystania energii odnawialnej w związku z czym podejmowane są działania związane z wykorzystywaniem OZE. Ich wyrazem są m.in. projekty realizowane przy wsparciu środków unijnych.

W zakresie fotowoltaiki funkcjonuje Klaster Energii ARES (porozumienie energetyczne Ziemi Kłodzkiej), który uzyskał dofinansowanie m.in. na projekty dotyczące instalacji OZE.

Na terenie gminy Szczytna znajduje się 15 budynków publicznych wymagających termomodernizacji.

W gminie tylko w jednym obiekcie publicznym wytwarzana jest energia z OZE: w budynku wytwarzana jest energia ciepła (623GJ/rok) i energia elektryczna (9,99 kWh/rok).

Termomodernizacji wymagają również 4 gminne budynki mieszkalne. Niestety gmina nie posiada danych na temat potrzeb termomodernizacyjnych budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych na terenie gminy.

Środowisko przyrodnicze

Obszary chronione

Zdecydowana część gminy znajduje się w zasięgu obszarów chronionych. Najważniejsze kompleksy obszarów chronionych występują w północnej części gminy. Przyrodnicze obszary chronione obszarowo nakładają się na siebie, posiadają jednak inny zakres i przedmiot ochrony. Najcenniejszym obszarem jest Park Narodowy Gór Stołowych wraz z otuliną oraz rezerwat przyrody Torfowisko pod Zieleńcem. Obszary Natury 2000 znajdują się także w granicach KPN bądź w jego otulinie.

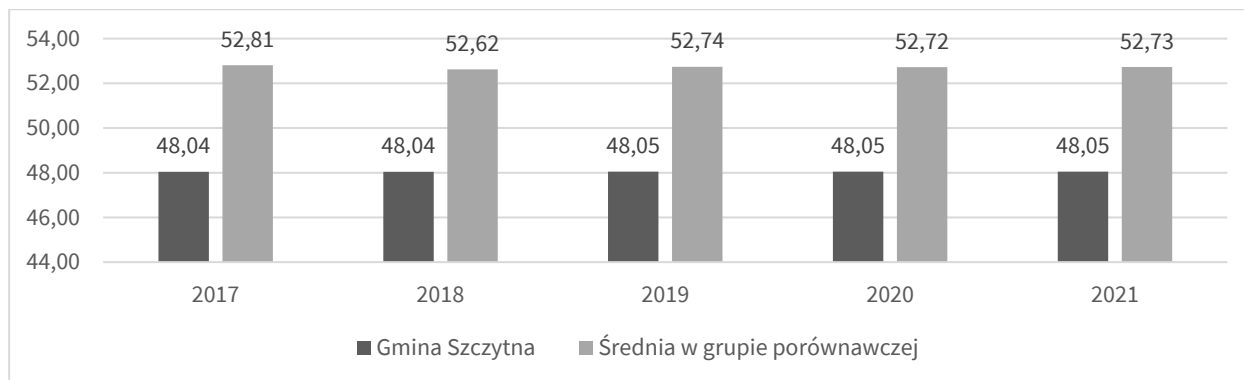
Łączna powierzchnia obszarów prawnie chronionych według GUS (bez Obszarów Natura 2000) w gminie Szczytna w 2021 r. wynosiła 6359,81 ha, co stanowiło ok. 10,3% ogółu obszarów prawnie chronionych w powiecie kłodzkim.

Tabela 50. Obszary prawnie chronione (w ha)

Jednostka terytorialna	2014	2021	2014=100%	Powiat=100% Rok 2021
Gmina Szczytna	6 358,68	6 359,81	100,0	10,3
Gmina Bystrzyca Kłodzka	14 036,85	14 036,72	100,0	22,7
Gmina Duszniki-Zdrój	1 663,40	1 663,40	100,0	2,7
Miasto Kłodzko	0,00	0,00	-	-
Gmina Kłodzko	4 071,00	4 071,00	100,0	6,6
Gmina Kudowa-Zdrój	1 084,29	1 085,11	100,1	1,8
Gmina Lądek-Zdrój	5 780,00	5 780,00	100,0	9,4
Gmina Lewin Kłodzki	741,24	744,90	100,5	1,2
Gmina Międzyzlesie	9 729,50	9 729,60	100,0	15,8
Miasto Nowa Ruda	0,00	0,00	-	-
Gmina Nowa Ruda	3 558,40	3 558,88	100,0	5,8
Gmina Polanica-Zdrój	417,00	417,00	100,0	0,7
Gmina Radków	2 888,75	2 892,18	100,1	4,7
Gmina Stronie Śląskie	11 283,15	11 362,43	100,7	18,4
Powiat kłodzki	61 612,26	61 701,03	100,1	100,0
Dolny Śląsk	371 093,36	371 170,00	100,0	601,6

Źródło: opracowanie na podstawie BDL GUS.

Dane MRL wskazują, iż pod względem „udziału obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy” gmina Szczytna osiągnęła niższą wartość wskaźnika w porównaniu do średniej w grupie porównawczej.

Rysunek 29. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL.

Na obszarze gminy występują następujące obszary chronione:¹⁶

- Park Narodowy Gór Stołowych wraz z otuliną,
- Rezerwat przyrody Torfowisko pod Zieleńcem,
- pomniki przyrody,
- korytarze ekologiczne,
- Natura 2000 OSO Góry Stołowe PLB020006,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie,
- Natura 2000 SOO: Góry Stołowe PLH020004,
- Natura 2000 SOO: Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014,
- Natura 2000 SOO: Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083,
- Natura 2000 SOO: Góry Orlickie PLH020060,
- Natura 2000 SOO: Dzika Orlica PLH020061,
- Natura 2000 SOO: Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039,
- Natura 2000 SOO: Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010.

Park Narodowy Gór Stołowych

Park Narodowy Gór Stołowych o powierzchni 6340 ha obejmuje wierzchowinowe i centralne partie Gór Stołowych oraz północno- zachodnią część Wzgórz Lewińskich. Ma on kształt trójkąta, który wyznacza granica państwa i prowadzące od niej międzynarodowe szlaki komunikacyjne: droga E 67 i droga nr 388, zbiegające się w Polanicy-Zdroju. Lasy zajmują 89 % całkowitej jego powierzchni. Są to przede wszystkim sztucznie wprowadzone świerczyny. Park Narodowy prawie w całości leży w piętrze regla dolnego, ale zbiorowiska z udziałem świerka i jodły, zbliżone do naturalnych borów dolnoreglowych występują Tobolewskiego sprzed przeszło 40 lat podano listę 214 taksonów, w tym podgatunki sporadycznie. Ważny składnik flory Gór Stołowych stanowi pionierska roślinność naskalna z licznymi gatunkami mchów (ponad 270 gatunków w Parku), porostów (60 gat. chronionych) i wątrobowców. Różnorodne zbiorowiska trawiaste zajmują powierzchnię ok. 300 ha obszaru Parku Narodowego. Wyróżniają się wśród nich bogate florystycznie łąki bagienne z obfitymi populacjami niektórych roślin chronionych. Obok pospolicie występujących takich zwierząt jak jeleni, sarna, dzik, lis, wiewiórka, borsuk, kuna, tchórz, łasica, gronostaj, cennym elementem fauny ssaków są małe wiewiórkopodobne zwierzęta nocne, zamieszkujące głównie fragmenty lasów liściastych i mieszanych: orzesznica, bardzo rzadka popielica oraz koszatka. Na polsko - czeskiej granicy swoją ostoję ma muflon – sprowadzony z Korsyki i aklimatyzowany w Sudetach gatunek górskiej owcy.

¹⁶ <http://crfop.gdos.gov.pl> [dostęp: 5 stycznia 2023].

Rezerwat przyrody Torfowisko pod Zieleńcem

Rezerwat obejmuje obszar lasu o całkowitej powierzchni 231,88 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych zbiorowiska górskiego torfowiska wysokiego (Pino mugo-Sphagnetum) z udziałem kosodrzewiny z bogatą i charakterystyczną dla rodzaju zespołu roślinnością oraz stanowiskiem sosny błotnej (Pinusrhaetica).

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody rozlokowane są pojedynczo lub w formie zgrupowań drzew w centralnej i wschodniej części gminy, są to między innymi lipa drobnolistna, topola biała, żywotnik olbrzymi, cis pospolity, dąb szypułkowy.

Korytarze ekologiczne

Przez północną i południową część gminy przebiegają następujące korytarze ekologiczne: Karkonosze – Góry Stołowe, Góry Stołowe, Góry Bystrzyckie. Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewniają zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Obszar Chronionego Krajobrazu Góry Bystrzyckie i Orlickie

Obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 22 500 ha, obejmuje swym zasięgiem główne grzbiety górskie dwóch pasm Sudetów Środkowych: Góry Bystrzyckie w całości oraz położoną na terytorium Polski wschodnio-północną część Gór Orlickich, wraz ze znajdującymi się w ich obrębie: rezerwatami przyrody, utworami geologicznymi, korytarzami ekologicznymi oraz wartościowymi krajobrazowo terenami o różnych ekosystemach. Obszar ten rozciąga się na terenach gmin Bystrzyca Kłodzka, Duszniki-Zdrój, Międzylesie, Polanica-Zdrój i Szczytna. W gminie Szczytna obejmuje południowy kompleks lasów miasta Szczytna.

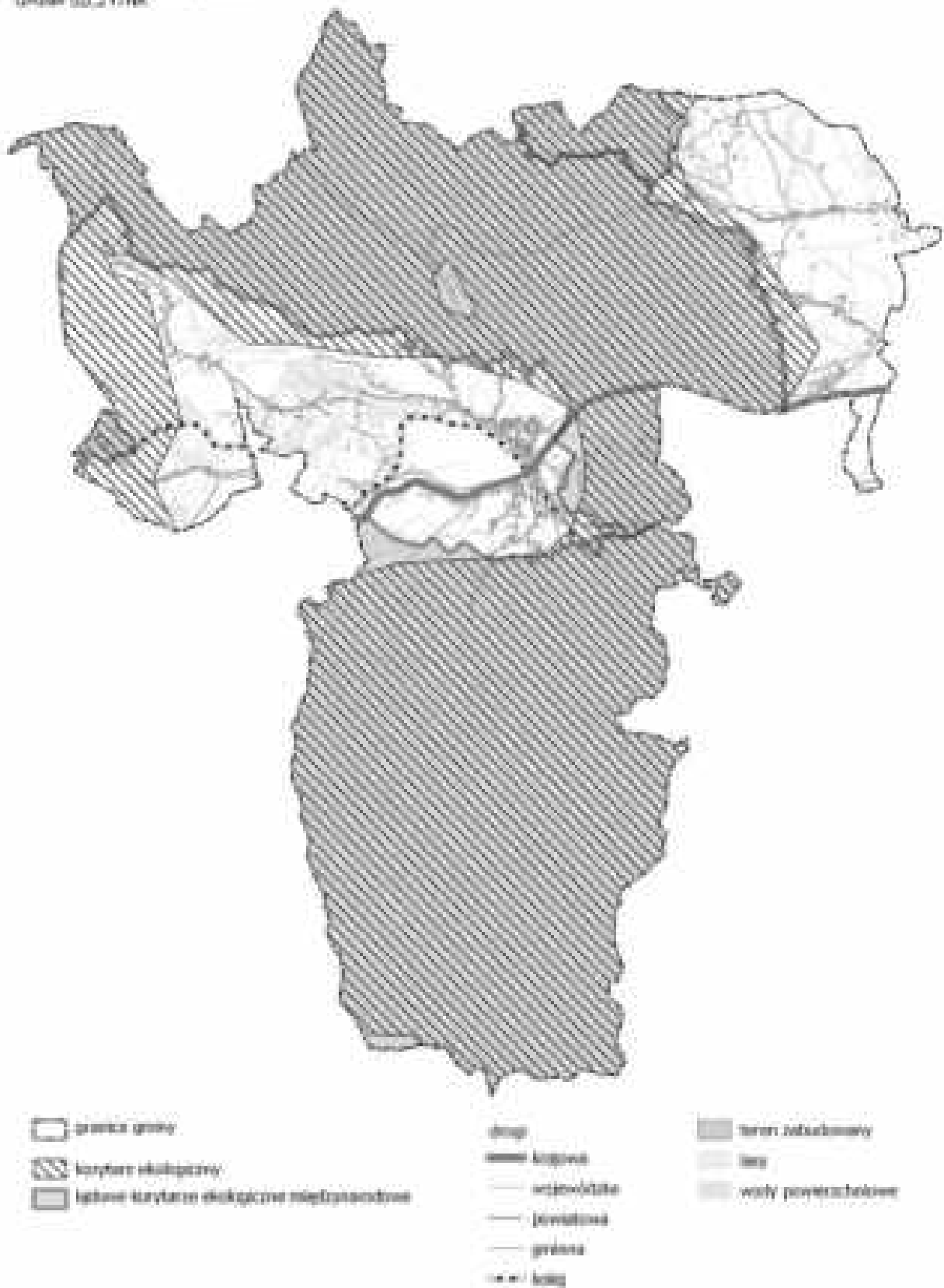
Teren objęty jest ochroną ze względu na wyjątkowy, bardzo zróżnicowany krajobraz oraz zmienność i bogactwo ekosystemów. Duże niezabudowane przestrzenie powodują, iż obszar może pełnić funkcję korytarzy ekologicznych.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNIA
 OBSZARY CHRONIONE - plansza 1
 GMINA SZCZYTNA

Rysunek 30. Obszary chronione na terenie gminy Szczytna – plansza nr 1
 Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k oraz danych GDOŚ.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNIA
 OBSZARY CHRONIONE - plansza 2
 GMINA SZCZYTNA

Rysunek 31. Obszary chronione na terenie gminy Szczytna – plansza nr 2
 Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k oraz danych GDOŚ.

Natura 2000 OSO Góry Stołowe PLB020006

Na terenie obszaru stwierdzono występowanie 167 gatunków ptaków, z czego za lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe uznano 115 gatunków. Wykazano 15 gatunków ptaków lęgowych objętych szczególną ochroną na obszarze Unii Europejskiej, ujętych w I załączniku Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków). Stanowi to 20% z 73 lęgowych gatunków ptaków w Polsce wymienionych w tym dokumencie. Gatunkami najcenniejszymi dla obszaru Góry Stołowe są: sokół wędrowny, puchacz i sóweczka. Na szczególną ochronę ze względu na fakt, że znajdują tu optymalne warunki do gniazdowania i żerowania zasługują: bocian czarny, derkacz i włochatka. W Górach Stołowych stwierdzono 9 gatunków ptaków, które odbywają lęgi w skałach piaskowcowych. Są wśród nich takie, które gniazdują tutaj wyłącznie w tym środowisku, tj. sokół wędrowny oraz kruk.

Natura 2000 OOS Góry Stołowe PLH020004

Góry Stołowe są jedynymi w Polsce górami o budowie płytowej, o unikatowych walorach krajobrazowych. Rodzaj podłoża sprzyja występowaniu cennej mozaiki siedlisk leśnych, naskalnych i murawowych. Kluczowymi dla obszaru są siedliska przyrodnicze górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie oraz kwaśne i żyzne buczyny górskie. Szczególnie dobrze zachowane i bogate florystycznie są łąki górskie, które występują na całym obszarze, niekiedy w postaci dużych kompleksów. W obszarze realizuje się cała mozaika różnych postaci łąk uwarunkowana różnymi sposobami użytkowania, jego regularnością. O specyfice obszaru stanowią także liczne wystąpienia siedlisk młak węglanowych, mszysto paprociowych zbiorowisk naskalnych, nadpotokowych ziołorośli górskich, muraw bliźniczkowych bogatych florystycznie oraz lasów zboczowych i podgórskich łągów

Natura 2000 SOO Torfowisko pod Zieleńcem PLH020014

Powierzchnia obszaru wynosi 225,83 ha. Obejmuje rozległą, ale słabo wypiętrzoną kopułę Topielisk wraz z przylegającym do niej od wschodu torfowiskiem przejściowym (z którego wypływa Dzika Orlica) oraz od południa Czarne Bagno. Obszar ma chronić torfowisko najgłębsze, najstarsze i najrozleglejsze w Sudetach z kompleksem siedlisk oraz relikty torfowisk towarzyszących głównej kopule poza głównym arealem występowania sudeckich torfowisk wysokich – w Sudetach Zachodnich. Spośród torfowisk sudeckich tylko tu występuje przygiętka biała *Rhynchospora alba*, tworząc charakterystyczne siedlisko. Na opisywanym obszarze występuje 9 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG – pokrywają one w sumie ok 30% terenu, a największy procent spośród nich zajmują bory i lasy bagienne (20,28%). Duże pokrycie mają torfowiska przejściowe i trzęsawiska (6,61%). Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) zajmują 1,72%, a Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 0,1%. Na obszarze brak gatunków „*naturowych*” zwierząt.

Natura 2000 SOO Dolina Bystrzycy Łomnickiej PLH020083

Powierzchnia obszaru wynosi 951,7 ha i obejmuje zasadniczo tereny gminy Bystrzyca Kłodzka wchodząc bardzo nieznacznie w granice gminy Szczytna. Rzeka meandruje głównie w naturalnym korycie, miejscami dolina ma charakter przetomowy i płynie głęboko wciętą doliną o specyficznym chłodnym mikroklimacie, miejscami występują kamieniste łachy na brzegach i głazowiska w nurcie. Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności. Najważniejszym walorem jest jedyne obecnie aktualnie znane z Sudetów stanowisko *Buxbaumia viridis*. Na uwagę zasługują dobrze zachowane siedliska lasów liściastych oraz związane z nimi liczne stanowiska gatunków górskich roślin. Łącznie stwierdzono 11 rodzajów siedlisk przyrodniczych (6 nieleśnych i 5 leśnych) z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (w tym 3 priorytetowe), pokrywających łącznie około 20% powierzchni.

Natura 2000 SOO Góry Orlickie PLH020060

Większość tego południkowo wyciągniętego pasma znajduje się na terenie Republiki Czeskiej i tylko niewielki fragment głównego grzbietu leży w granicach Polski (około 5% powierzchni całego pasma).

Są to głównie zbocza o ekspozycji E i NE co nadaje specyficzny surowy topoklimat i warunkuje wysokie sumy opadów oraz bardzo krótki sezon wegetacyjny - poniżej 28 tygodni.

Wschodnią granicę obszaru stanowi szczególnie cenna przyrodniczo głęboko wcięta i zalesiona dolina górnej Bystrzycy Dusznickiej, miejscami o charakterze przełomowym (Smocze Gardło powyżej Dusznik-Zdroju) z dużym nagromadzeniem cennych stanowisk flory zarodnikowej i naczyniowej oraz siedliskami priorytetowymi. Szata roślinna tych gór należy do piętra regła dolnego. Obecnie jest to głównie las świerkowy wprowadzony w miejsce wyciętych lasów bukowo-jodłowych.

Natura 2000 SOO Dzika Orlica PLH020061

Powierzchnia obszaru wynosi 539,73 ha i zasadniczo obejmuje obszar gmin Bystrzyca Kłodzka i Międzyzlesie wchodząc bardzo nieznacznie w granice gminy Szczytna.

Obszar ma kształt wąskiego pasa wyciągniętego w kierunku NW-SE i zajmuje fragment doliny rzeki Dzikiej Orlicy w jej górnym biegu, która na całym tym odcinku stanowi granicę państwową z Republiką Czeską. Wyjątkowo dobrze wzdłuż Dzikiej Orlicy zachowały się rzadkie w Sudetach siedliska olszynki górskiej. Łącznie stwierdzono tu 13 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (w tym 2 priorytetowe), pokrywających łącznie około 64% powierzchni. Na uwagę zasługują dobrze zachowane siedliska nadrzecznych górskich olszyn (jedne z większych obszarowo wystąpień w Sudetach) i łągów oraz związanych z nimi stanowisk gatunków górskich roślin, a także duże i dobrze zachowane powierzchnie łąk górskich oraz psiar. Szczelnie cenne są zachowane w stopniu doskonałym siedliska na kamieńcach rzek górskich.

Natura 2000 SOO Grodczyn i Homole koło Dusznik PLH020039

Powierzchnia obszaru wynosi 287,87 ha i obejmuje tereny w gminie Szczytna i Lewin Kłodzki.

Obszar obejmuje południowo-wschodnią część Lewińskich Wzgórz, w pobliżu przełęczy Polskie Wrota. Teren jest pokryty głównie przez bogate gatunkowo górskie łąki kośne, murawy kserotermiczne oraz ekstensywnie użytkowane pastwiska. Na wzgórzu Homole występują niewielkie, lecz dobrze zachowane płaty klonowo-lipowych lasów zboczowych *Aceri-Tilietum* oraz buczyn. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (10 typów) pokrywają blisko 60% obszaru. Najistotniejsze z nich to priorytetowe murawy kserotermiczne *Brometalia erecti*. Obszar ważny dla 6 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz dla dwóch gatunków modraszków.

Natura 2000 SOO Piekielna Dolina koło Polanicy PLH020010

Powierzchnia obszaru wynosi 142,52 ha i obejmuje tereny w gminie Szczytna i Polanica-Zdrój. Przełomowa dolina rzeki Bystrzycy Dusznickiej oddzielająca od siebie dwa obszary zbudowane z piaskowca ciosowego - Piekielną Górę na północy (Góry Stołowe) i masyw Wolarza (Góry Bystrzyckie) na południu. Rzeka płynie krętym, kamienistym korytem, a strome stoki doliny sięgają do wysokości ponad 200 m. Wiele stoków zaślanych jest piaskowcowymi głazami porośniętymi przez różne zbiorowiska leśne. Zalesione jest także w znacznej części dno doliny. Lasy zajmują zdecydowaną większość obszaru, natomiast około 1,5 % zajmuje sama rzeka wraz z roślinnością nadbrzeżną. Przez Piekielną Dolinę prowadzi także lokalna szosa z Polanicy-Zdroju do Szczytnej oraz malownicza linia kolejowa z wieloma mostami. Przełomowy odcinek Bystrzycy Dusznickiej i infrastruktura stworzona przez człowieka współtworzą interesujący krajobraz przyrodniczo-kulturowy.

W obszarze stwierdzono występowanie 8 rodzajów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 3 gatunków z Załącznika II. Za przedmioty ochrony uznano 6 typów siedlisk przyrodniczych i 3 gatunki zwierząt.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNIA
 OBSZARY CHRONIONE - plansza 3
 GMINA SZCZYTNA

Rysunek 32. Obszary chronione na terenie gminy Szczytna – plansza nr 3
 Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k oraz danych GDOŚ.

Stan i jakość powietrza

Analizę stanu i jakości powietrza oparto na wynikach pomiarów przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Warto przy tym podkreślić, że uwzględnienie w analizie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz ozonu odpowiada wytycznym PN-ISO 37120 „Zrównoważony rozwój społeczny. Wskaźniki usług miejskich i jakości życia”.

Gmina Szczytna zgodnie z kryterium przyjętym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu zaliczana jest do strefy dolnośląskiej. Jak wynika z raportu pn. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2021”, w gminie występowały problemy z przekroczeniami norm jakości powietrza, a mianowicie: BaP (PM10) śr. roczna, O₃ śr. 8-godz. oraz PM10 śr. 24-godz.

Również na podstawie danych z UMiG Szczytna można uznać, że gmina zmagą się z problemami związanymi z zanieczyszczeniem powietrza. Problem szczególnie dotyczy miasta Szczytna. Do przyczyn zanieczyszczenia powietrza zalicza się, dużą emisyjność związaną z aglomeracją miejską oraz procesy spalania paliw w sektorze komunalno-bytowym, związane z ogrzewaniem budynków (z wykorzystaniem paliw stałych). Największe zanieczyszczenia powietrza niesie za sobą niska emisja z budynków, gdzie istotny wpływ posiada jakość używanych paliw i instalacji grzewczych. Wielu mieszkańców budynków zarówno jednorodzinnych jak i wielorodzinnych ogrzewa swoje budynki starymi bezklasowymi kotłami. Dodatkowo kolejnym istotnym, emitorem jest ruch kołowy (transport publiczny), gdzie natężenie ruchu ma znaczące oddziaływanie na jakość powietrza – lokalizacja drogi krajowej nr 8.

Zagrożenie powodzią

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią obszary szczególnego zagrożenia uwzględnia się w strategii rozwoju gminy. Gmina Szczytna leży w obszarze gospodarowania wodami dorzecza Odry, a dokładniej w regionie wodnym środkowej Odry – zarządzanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) we Wrocławiu.

Jak wynika z opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna, na terenie gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią ze względu na położenie w górskiej dolinie Bystrzycy Dusznickiej. Rzekami stwarzającymi największe zagrożenie powodziowe na terenie gminy jest Bystrzyca Dusznicka i Kamienny Potok. Większość powodzi na terenie gminy ma charakter opadowo-rozlewny. Gmina Szczytna posiada system umocnień przeciwpowodziowych. Dynamika zjawisk powodziowych na obszarze gminy jest duża. Na terenie gminy konieczne jest precyzyjne monitorowanie zjawisk powodziowych, wielkości i intensywności opadów. Koncentracja fali powodziowej na ciekach gminy jest niezwykle szybka i wynosi 2-3 godziny. Jest to niezwykle krótki czas na reakcję władz odpowiedzialnych za ostonę przeciwpowodziową. Z reguły planowanie przeciwpowodziowe ma charakter ponad gminny i realizowane jest ze środków centralnych, gmina odpowiedzialna jest za bezpośrednią akcję powodziową¹⁷.

W celu ograniczenia potencjalnie negatywnych skutków powodzi dla życia, zdrowia i mienia mieszkańców należy stosować ustalenia wynikające z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Odry. Realizacja ustaleń niniejszego planu skutecznie zapobiega powstawaniu szkód wywołanych powodzią¹⁸.

Rekomendowany ww. Plan podlega aktualizacji co 6 lat, w myśl art. 173 ust. 19 ustawy Prawo wodne. Obowiązującym od dnia 23 marca 2023 r. dokumentem strategicznym w zakresie bezpieczeństwa powodziowego w Polsce jest aktualizacja dotychczasowego Planu – *aPZRP* (Dz.U. 2022 r. poz. 2714).

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna, 2016 r.

¹⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1938).

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne¹⁹. Zgodnie z tym przepisem obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują przepisy odrębne określone w ustawie Prawo wodne są:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ustawy Prawo wodne, stanowiące odrębne działki ewidencyjne.

W celu przedstawienia wyżej wymienionych obszarów posłużono się załącznikami graficznymi z mapami zagrożenia powodziowego dla gminy Szczytna z uwzględnieniem Q1% oraz Q10%.

Tabela 51. Mapy zagrożenia powodziowego dla gminy Szczytna z uwzględnieniem Q1% i Q10%

Źródło: Hydroportal Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie [dostęp: 27 stycznia 2023].

¹⁹ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.).

Zagrożenie suszą

Przeciwdziałanie skutkom suszy prowadzi się zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy. Plan ten zawiera:

- a) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- b) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- c) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- d) katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Gmina Szczytna została w nim zakwalifikowana do obszaru dorzecza Odry.

Ocenę łącznego zagrożenia suszą w powyższym dokumencie uzyskano poprzez zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych kolejno dla suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. W obszarze dorzecza Odry zasięg terenów ekstremalnego i silnego zagrożenia suszą stanowi 71,45%.

Skala zagrożenia zjawiska suszy zarówno w podziale na jej typy, jak i w ujęciu sumarycznym wskazuje na silną potrzebę realizacji działań zmierzających do obniżania potencjału jej ryzyka.

Poniższa mapa prezentuje ocenę zagrożenia suszą przez wszystkie analizowane typy suszy i pozwala na podjęcie optymalnych racjonalnych decyzji przez odpowiednie organy i ośrodki decyzyjne w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, w tym na podstawie zapisów katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy dla efektywnego wdrażania poszczególnych działań²⁰.

Rysunek 33. Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą

Źródło: Hydroportal Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. [dostęp: 16 stycznia 2023].

²⁰ Załącznik nr 4 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

Jak wynika z informacji dot. zidentyfikowanych problemów z suszą na terenie gminy Szczytna, w sezonie letnim odnotowuje się problemy związane z brakiem wody w Szczytnej na ulicach Batorów oraz Polne Domy, a także w miejscowościach: Niwa, Chocieszów, Wolany. Mieszkańcy są zaopatrywani w wodę poprzez dowóz wody beczkowitzem.

Przeciwdziałanie suszy wymaga m.in. budowy zbiorników retencyjnych. Na obszarze gminy Szczytna zlokalizowane są następujące zbiorniki:

- 5 stawów rybnych, dz. ew. nr 284, obręb 0005 Słoszów – powierzchnia 0,7577 ha,
- 1 staw rybny, dz. ew. nr 281/3, obręb 0005 Słoszów – powierzchnia 0,0869 ha,
- 2 stawy rybne, dz. ew. nr 3/2, obręb 0005 Słoszów – powierzchnia 0,0276 ha,
- 1 staw rybny, dz. ew. nr 104, obręb 0007 Wolany – powierzchnia 0,1459 ha,
- 2 stawy rybne, dz. ew. nr 518/4, obręb 0001 Chocieszów – powierzchnia 0,184 ha,
- 1 staw rybny, dz. ew. nr 110, obręb 0008 Złotno – powierzchnia 1,1801 ha,
- 1 staw rybny, dz. ew. nr 329/5, obręb 0004 Szczytnik – powierzchnia 1,0864 ha,
- 1 zbiornik sztuczny, dz. ew. nr 287/1, obręb 0001 Chocieszów – powierzchnia 0,4808 ha,
- 1 zbiornik sztuczny, dz. ew. nr 438/188, 0007 Wolany – powierzchnia 0,5282 ha,
- 1 zbiornik sztuczny, dz. ew. nr 434/149, 434/148, obręb 0001 Chocieszów – powierzchnia 0,1153 ha.

Obszary zdegradowane

Gmina posiada Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczytna na lata 2016-2023, który został przyjęty uchwałą nr XVIII/107/16 z dnia 29 września 2016 r. Rady Miejskiej w Szczytnej. W dokumencie został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Na podstawie analizy został wytyczony obszar zdegradowany, który obejmuje miejscowości: Niwa, Wolany, Złotno i Studzienno oraz fragment miasta Szczytna. W mieście Szczytna do zdegradowanych kwalifikują się ulice: Batorów, Bobrownicka, Bukowa, J. Korczaka, Kościelna, Krótka, Leśna, Nadrzeczna, Piekielna Góra, Poczтова, Polna, Słoneczna, Szklarska, H. Sienkiewicza, Wiejska i Złota.

Jak wynika także z ww. dokumentu obszar rewitalizacji gminy został ograniczony do fragmentu miasta, co zostało uzasadnione dużym znaczeniem miasta, będącego siedzibą gminy, dla rozwoju lokalnego i potencjałem do realizacji skutecznych i efektywnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji zamieszkiwało w 2162 osób, tj. 29,5% mieszkańców gminy (dane na koniec 2015 r.). Powierzchnia obszaru wyniosła 279,7 ha, tj. 2,12% powierzchni ogółem gminy.

Poniższy rysunek prezentuje wyznaczony Obszar Rewitalizacji w gminie Szczytna.

Rysunek 34. Szczytna – obszar rewitalizacji

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Szczytna na lata 2016-2023.

Na terenie gminy występują również obszary przemysłowe lub inne wymagające rekultywacji lub zagospodarowania. Na podstawie uzyskanych informacji wyszczególniono pięć takich obszarów o łącznej powierzchni 3,9363 ha.

- ul. Leśna, dz. ew. nr 118/11 – 0,8791 ha,
- ul. Wolności – boisko przy byłej SP – 0,3295 ha,
- Plac zabaw (przy budynku Niwa 24) – dz. ew. nr – 0,094 ha,
- Plac zabaw (przy budynku Słoszków 9A) – dz. ew. nr 6/4 – 0,3636 ha,
- Staw przy ul. Zacisze – dz. ew. nr 110, obręb 0008 Złotno – 2,2701 ha.

II. Wnioski z diagnozy

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy, w gminie Szczytna występują zarówno potencjały, jak i problemy rozwojowe. Ich identyfikacja jest niezbędna do prawidłowego sformułowania celów i kierunków działań w Strategii. Problemy i potencjały zidentyfikowano i przedstawiono odrębnie dla trzech sfer będących przedmiotem wcześniejszej diagnozy, tj.: sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Należy podkreślić, że we wnioskach przedstawiono **najważniejsze problemy i potencjały**, które w największym stopniu wpływają na aktualną sytuację gminy i mogą wpływać na jej dalszy rozwój. Analiza problemów i potencjałów rozwojowych jest równoważna metodzie analizy SWOT.

Strefa społeczna

Problemy rozwojowe

- utrzymujące się negatywne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, postępujący proces starzenia się społeczeństwa,
- relatywnie wysoki (na tle województwa, powiatu i gmin przyjętych do porównań) wskaźnik bezrobocia,
- niezadawalający poziom aktywności mieszkańców,
- widoczny problem wykluczenia społecznego,
- ograniczony dostęp do miejsc w placówkach zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3,
- niezadawalające wyniki uczniów szkół podstawowych z egzaminów z matematyki i z języka angielskiego,
- ograniczony dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej,
- niezadawalająca dostępność i stan infrastruktury społecznej,
- niezadawalający dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Potencjały rozwojowe

- dobrze rozwinięta infrastruktura oświatowa,
- rozwinięta baza sportowa,
- potencjał do rozwoju kultury i turystyki.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że gmina Szczytna zmagą się z problemami demograficznymi. Na terenie gminy utrzymuje się ujemny przyrost naturalny, jednocześnie w badanym okresie dominowało także ujemne saldo migracji. W rezultacie na obszarze gminy nasila się proces starzenia się społeczeństwa. Niekorzystne zmiany demograficzne zostały zaobserwowane również przez samych mieszkańców gminy. Na trudną sytuację demograficzną gminy wskazało ponad 71% respondentów. Warto również zaznaczyć, że ok. 76% ankietowanych dostrzega zagrożenie dla gminy związane ze starzeniem się społeczeństwa.

Negatywnie na sytuację demograficzną gminy Szczytna może rzutować zdiagnozowany problem z dostępnością do miejsc w placówkach zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3. Na braki w infrastrukturze żłobkowej uwagę zwróciło 36% respondentów.

Zarówno z danych statystycznych, jak i z opinii mieszkańców (64% badanych) wynika także, że na terenie gminy Szczytna występuje problem z bezrobociem. Problem ten wynika m.in. z niedopasowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku, co może być efektem braku szkolnictwa zawodowego (branżowego).

Należy także podkreślić, niezadawalające wyniki osiągnięte przez uczniów szkół podstawowych z matematyki i języka angielskiego.

Dodatkowo gmina zмага się z typowym dla całego kraju problemem z dostępem do wysokiej jakości usług medycznych. Na terenie gminy widoczny jest problem zarówno z dostępem do podstawowych, jak i specjalistycznych usług medycznych. Pogląd ten wyraziło 67% respondentów.

Negatywnie na jakość życia mieszkańców wpływają także problemy związane z dostępnością do infrastruktury społecznej oraz z jej niezadawalającym stanem technicznym. Problemem jest również ograniczony dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Chociaż na terenie gminy działają liczne organizacje pozarządowe to jednak poziom aktywności mieszkańców gminy nadal jest niezadawalający. Bierność ta może wynikać m.in. z podkreślanego w badaniu ankietowym problemu wykluczenia społecznego, którego źródeł mieszkańcy upatrywali w: uzależnieniach (69%), ubóstwie (64%), niepełnosprawności (60%) i wieku (56%).

Jednocześnie gmina Szczytna posiada potencjały, które mogą stanowić jej atut w dalszym rozwoju. Zaliczyć do nich należy dobrze rozwiniętą bazę oświatową i sportową oraz rozwijaną ofertę kulturalną i turystyczną.

Strefa gospodarcza

Problemy rozwojowe

- niezadawalający poziom innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw,
- niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców,
- niezadawalająca dostępność do infrastruktury gospodarczej i usług świadczonych przez IOB,
- problemy komunikacyjne, niezadawalająca dostępność komunikacyjna miejsc aktywności gospodarczej,
- problemy z funkcjonowaniem rolnictwa,
- braki w infrastrukturze turystycznej.

Potencjały rozwojowe

- potencjał do rozwoju turystyki,
- potencjał do rozwoju agroturystyki.

Analiza sfery gospodarczej prowadzi do wniosku, że życie gospodarcze w gminie Szczytna bazuje na jej potencjale endogennym, zwłaszcza turystycznym. Jednak, jak wynika z diagnozy potencjał turystyczny gminy nie jest w pełni wykorzystywany. Wpływ na to mają niezadawalający stan obiektów dziedzictwa materialnego oraz braki w infrastrukturze turystycznej.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy na terenie gminy niezadawalająca jest również dostępność do infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość i usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. Opinię powyższą potwierdziło 62% badanych. Sytuacja niniejsza rzutuje negatywnie na poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

Niestety zauważalnym problemem na terenie gminy Szczytna jest również niezadawalający udział w strukturze gospodarczej gminy firm z branż zaawansowanych technologicznie. Warto podkreślić, że to stwierdzenie znalazło odzwierciedlenie w badaniu ankietowym. Ok. 67% respondentów uznało niską innowacyjność za barierę rozwoju gminy.

Niezadawalający stan gospodarki na analizowanym obszarze może wynikać m.in. z problemów komunikacyjnych. Obszary aktywności gospodarczej nie są w należyтым stopniu skomunikowane, co negatywnie wpływa na ich atrakcyjność inwestycyjną oraz dostępność dla pracowników.

Na terenie gminy Szczytna zauważalne są również problemy z funkcjonowaniem rolnictwa, chociaż gmina posiada potencjał do produkcji żywności wysokiej jakości oraz rozwoju agroturystyki.

Strefa przestrzenna

Problemy rozwojowe

- problemy z planowaniem przestrzennym,
- ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych,
- niezadawalający stan techniczny budynków i budowli,
- niezadawalający stan transportu zbiorowego,
- niedostateczna liczba miejsc parkingowych,
- wymagająca modernizacji infrastruktura drogowa i towarzysząca,
- niezadawalające pokrycie gminy infrastrukturą sieciową,
- zbyt mały udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy.

Potencjały rozwojowe

- duże walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- dostępność terenów zielonych dobrej jakości,
- korzystne położenie gminy,
- zasoby wody i dobra jej jakość.

Potencjałem gminy Szczytna jest jej korzystne położenie oraz relatywnie dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna. Niestety aktualny stan infrastruktury drogowej i towarzyszącej nie jest zadawalający. Dla ok. 63% respondentów stan dróg stanowi barierę rozwoju gminy. Dodatkowo problemem są ograniczenia w funkcjonowaniu transportu zbiorowego. Problem ten jest zauważalny dla ok. 58% ankietowanych. Możliwość przemieszczania się mieszkańców ogranicza także utrudniony dostęp do miejsc parkingowych. Na problem ten zwróciło uwagę ponad 39% badanych.

Jak wynika z badań ankietowych, 55% respondentów uważa, że na terenie gminy występują problemy z dostępem do wysokiej jakości infrastruktury mieszkaniowej. Problemem jest również niezadawalający stan techniczny mieszkań i budynków.

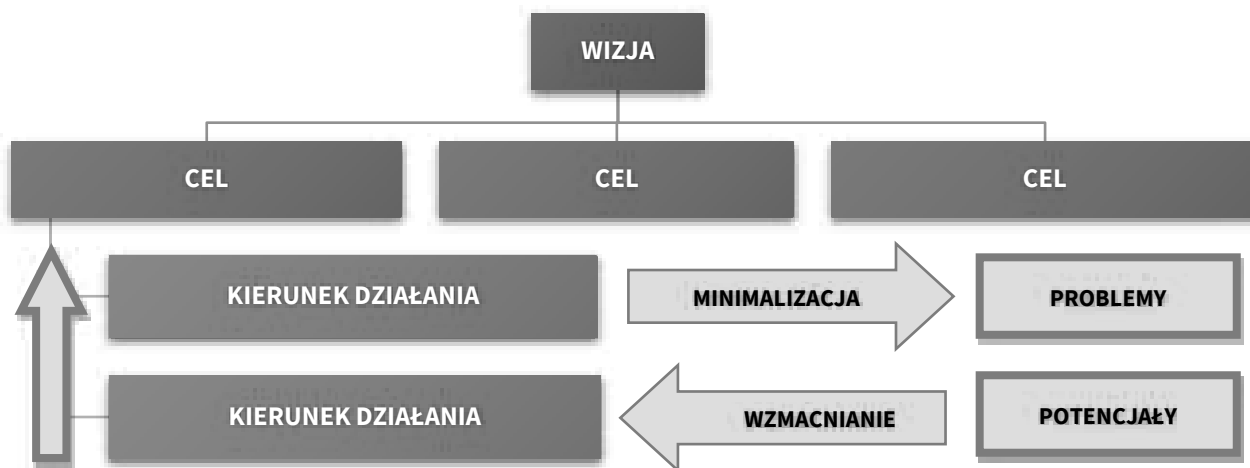
Problemem zdiagnozowanym na terenie gminy jest także niezadawalający dostęp do infrastruktury sieciowej, zwłaszcza gazowej. Stwierdziło tak 42% ankietowanych. Ważnym zadaniem przed jakim staje gmina będzie również konieczność modernizacji i rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Powyższe przekłada się na niesatysfakcjonujący stan środowiska naturalnego. Problemom środowiskowym sprzyja również zbyt ograniczone wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w połączeniu z nadal wysoką energochłonnością budynków i budowli oraz wykorzystywaniem tradycyjnych systemów grzewczych.

Niepodważalnym atutem gminy są jej wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Pogląd niniejszy podziela ponad 63% respondentów. Silną stroną gminy jest także dobra dostępność do terenów zielonych i rekreacyjnych (59% badanych). Gmina dysponuje także wysokiej jakości zasobami wodnymi.

III. Cele strategiczne oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Logika interwencji Strategii

Przedstawiony diagram prezentuje logikę interwencji oraz relacje pomiędzy problemami i potencjałami rozwojowymi zidentyfikowanymi w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej a planowaną strategią interwencji do 2030 roku.

Rysunek 35. Logika interwencji Strategii

Źródło: opracowanie własne.

Logika interwencji polega na tym, że poprzez wdrażanie kierunków działań zaproponowanych dla każdego celu strategicznego oraz poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów rozwojowych realizowane będą cele strategiczne w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W konsekwencji niwelowane będą problemy rozwojowe i zrealizowana zostanie wizja w perspektywie do 2030 r.

Zarówno cele, jak i kierunki działań zostały opisane w dalszej części niniejszego rozdziału. Wykazano również spójność poszczególnych celów strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Zasady

Przy wdrażaniu Strategii respektowane będą następujące zasady:

1. **Zasada subsydiarności** – oznacza, że w realizację strategii powinny włączyć się wszystkie organy władzy publicznej oraz przedsiębiorstwa i obywatele. Każdy szczebel władzy powinien realizować tylko te zadania, które nie mogą być skutecznie zrealizowane przez szczebel niższy lub same jednostki działające w ramach społeczeństwa²¹.
2. **Zasada zrównoważonego rozwoju** – oznacza rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie²².
3. **Zasada inteligentnego rozwoju** – oznacza wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury i jej komponentów składowych, a także do podniesienia świadomości mieszkańców²³.

²¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Zasada_pomocniczo%C5%9Bci#Zasada_subsydiarno%C5%9Bci_w_Polsce [dostęp: 3 kwietnia 2023].

²² „Nasza Wspólna Przyszłość” – Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju ONZ, kwiecień 1987 r.

²³ Committee of Digital and Knowledge-based Cities, 2012.

4. **Zasada dostępności** – oznacza zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami, będącej wynikiem uwzględnienia uniwersalnego projektowania albo zastosowania racjonalnego usprawnienia²⁴.
5. **Zasada koncentracji** – oznacza taką interwencję, która, aby przyniosła efekt, nie powinna być rozproszona, lecz skoncentrowana na niewielu precyzyjnie określonych celach i obszarach²⁵.

Scenariusze rozwoju

W trakcie prac nad Strategią analizowano trzy scenariusze rozwoju, które zostały opisane poniżej oraz przedstawione na diagramie. W scenariuszach analizowano najważniejsze problemy zidentyfikowane w każdej ze sfer.

Scenariusz „**Stagnacja**” – jest to scenariusz pasywny. Władze lokalne nie będą aktywnie angażować się w rozwój gminy. Potencjał gospodarczy gminy będzie rósł wolno, co osłabi jej pozycję konkurencyjną na tle innych obszarów. W rezultacie gmina popadnie w stagnację. Nasilą się negatywne trendy demograficzne.

Scenariusz „Stagnacja” został odrzucony, gdyż może on doprowadzić do trwałej marginalizacji gminy.

Scenariusz „**Przyspieszona industrializacja**” – jest to scenariusz zakładający zmianę dotychczasowej specjalizacji gospodarczej gminy. Nastąpi wzrost znaczenia przemysłu, a nowo lokowane przedsiębiorstwa nie będą powiązane z endogennym potencjałem gminy. Jednocześnie wzrośnie presja na środowisko naturalne. Doprowadzi to o ograniczenia turystycznej funkcji gminy co negatywnie wpłynie na jej dochody. W konsekwencji gmina stanie się miejscem mało atrakcyjnym do życia, a to nasili procesy migracyjne.

Scenariusz „Przyspieszona industrializacja” został odrzucony, ponieważ nie gwarantuje gminie trwałego rozwoju. Istnieje niebezpieczeństwo, że gmina nie osiągnie nowych przewag konkurencyjnych, a jednocześnie utraci dotychczasowe atuty.

Scenariusz „**Zielona gospodarka**” – jest to scenariusz wiążący rozwój gminy z jej endogennym potencjałem turystycznym i agroturystycznym. Wymaga on jednak większej przedsiębiorczości mieszkańców oraz wzrostu innowacyjności lokalnych firm (zwłaszcza w zakresie „zielonych” technologii) oraz współpracy sektora turystycznego z lokalnym sektorem rolno-spożywczym. Scenariusz zakłada stworzenie konkurencyjnego obszaru, generującego dochody umożliwiające gminie prowadzenie aktywnej polityki zmierzającej do transformacji energetycznej i likwidacji niskiej emisji. Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej połączony z rozszerzeniem oferty usług społecznych powinien uczynić gminę atrakcyjnym miejscem do życia.

Scenariusz „**Zielona gospodarka**” został zaakceptowany. Jego realizacja doprowadzi do stworzenia warunków do trwałego rozwoju gminy.

²⁴ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

²⁵ <https://power.cpe.gov.pl/strony/zasada-koncentracji> [dostęp: 3 kwietnia 2023].

Rysunek 36. Analizowane scenariusze rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

Wizja

GMINA SZCZYTNA SZCZYTNATURY

Realizacja przyjętych w Strategii celów i kierunków działań sprawi, że gmina Szczytna stanie się miejscem atrakcyjnym dla mieszkańców, przedsiębiorców i odwiedzających.

W sferze społecznej nastąpi rozwój obejmujący zarówno infrastrukturę, jak i świadczone usługi. Nowoczesna infrastruktura oraz wysokiej jakości usługi sprzyjać będą włączeniu społecznemu oraz integracji i aktywizacji lokalnej społeczności.

Trwały rozwój gminy wspierać będzie nowoczesna i proekologiczna gospodarka, czerpiąca z endogennych zasobów. Pozytywne zmiany w sferze społecznej i gospodarczej powinny korzystnie wpłynąć na sytuację demograficzną gminy.

Zielona transformacja sprawi, że w gminie redukcji ulegnie zjawisko niskiej emisji, co w połączeniu z rozwojem pozostałej infrastruktury uczyni gminę Szczytna dobrym miejscem do życia i odpoczynku. Dostępność komunikacyjną gminy zapewni nowoczesna infrastruktura drogowa i kolejowa. Równocześnie podjęte zostaną działania usprawniające funkcjonowanie transportu zbiorowego, co wzmocni wewnętrzną spójność komunikacyjną gminy. Na atrakcyjność obszaru korzystnie wpłynąć będą także działania zmierzające do sanacji i uatrakcyjnienia przestrzeni publicznej.

Reasumując wzrost dobrobytu mieszkańców połączony z nowoczesną infrastrukturą techniczną, społeczną i gospodarczą sprawi, że gmina Szczytna stanie się miejscem chętnie wybieranym przez ambitnych ludzi.

Cele i kierunki działań

W tabeli przedstawiono układ celów i kierunków działań, który został szerzej opisany w dalszej części niniejszego rozdziału.

Tabela 52. Zestawienie celów i kierunków działań Strategii

Cel 1. Włączający i nowoczesny rozwój społeczny w gminie Szczytna	Cel 2. Stabilny rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał gminy Szczytna	Cel 3. Zrównoważona przestrzeń tworząca warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego
Kierunek działania 1.1. Integracja i aktywizacja mieszkańców	Kierunek działania 2.1. Promocja przedsiębiorczości i innowacyjności	Kierunek działania 3.1. Wzrost dostępności do mieszkań dobrej jakości
Kierunek działania 1.2. Poprawa jakości i efektywności usług społecznych	Kierunek działania 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość	Kierunek działania 3.2. Poprawa bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych
Kierunek działania 1.3. Rozwój sektora edukacji	Kierunek działania 2.3. Dywersyfikacja rolnictwa	Kierunek działania 3.3. Rozwój zrównoważonego transportu oraz budowy/modernizacji infrastruktury drogowej
Kierunek działania 1.4 Wzrost dostępności infrastruktury społecznej oraz e-usług	Kierunek działania 2.4. Promocja i rozwój potencjału turystycznego gminy	Kierunek działania 3.4. Rozwój infrastruktury
		Kierunek działania 3.5. Ochrona środowiska

Źródło: opracowanie własne.

Cel 1. Włączający i nowoczesny rozwój społeczny w gminie Szczytna

Zachodzące w Polsce zmiany, w tym utrzymujące się negatywne trendy demograficzne, napływ imigrantów oraz rosnące oczekiwania społeczeństwa stawiają nowe wyzwania również dla władz lokalnych.

Gminy muszą podejmować skoordynowane działania w szeroko rozumianej sferze społecznej, gdyż w przeciwnym razie skazują się na marginalizację. Sytuacja niniejsza dotyczy również gminy Szczytna. Wprawdzie z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na przestrzeni analizowanych lat sytuacja w gminie (w sferze społecznej) uległa poprawie, to jednak nadal występują bariery, które zmniejszają atrakcyjność gminy jako miejsca do życia.

Dlatego też w przedmiotowej Strategii przyjęto kompleksowe rozwiązania, które powinny doprowadzić do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia kapitału społecznego i ludzkiego.

Realizacja przyjętego celu wymaga zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i rozwoju wysokiej jakości usług społecznych adresowanych do mieszkańców. Pamiętać przy tym należy, że działania te winny aktywizować i integrować mieszkańców oraz sprzyjać włączeniu społecznemu osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją.

Rozwój infrastruktury społecznej wymaga budowy/modernizacji obiektów pełniących funkcje opiekuńcze, wychowawcze, edukacyjne i kulturalne. Rozwijać należy także infrastrukturę związaną z opieką zdrowotną oraz z opieką nad osobami niesamodzielnymi.

Powyższym inwestycjom towarzyszyć powinny działania zmierzające do poprawy jakości i dostępności szeroko rozumianych usług społecznych. Sprzyjać temu powinna ich informatyzacja i cyfryzacja. Priorytetowo traktowane będą usługi związane z opieką nad dziećmi do lat 3, osobami niesamodzielnymi, edukacyjne, zdrowotne oraz kulturalne. W działania na rzecz rozwoju gminy powinni angażować się mieszkańcy, którzy w większym stopniu winni brać odpowiedzialność za jej przyszłość.

Kierunek działania 1.1. Integracja i aktywizacja mieszkańców

Wprawdzie w gminie Szczytna funkcjonują liczne organizacje pozarządowe, to jednak nadal zauważalna jest niezadawalająca aktywność mieszkańców. Przejawem tego jest m.in. nieadekwatna do potrzeb i możliwości aktywność Kół Gospodyń Wiejskich, a także małe zainteresowanie mieszkańców ofertą kulturalną gminy. Mieszkańcy gminy nie angażują się również w działania na rzecz integracji ludności napływowej oraz w projekty społeczne.

Mając powyższe na uwadze należy kontynuować działania aktywizujące i integrujące lokalną społeczność. Działania te powinny być skierowane zarówno bezpośrednio do mieszkańców, jak i do organizacji pozarządowych. Wskazane jest opracowanie systemu bodźców, w tym finansowych sprzyjających aktywizacji i integracji lokalnej społeczności. Równie ważne jest, aby na terenie gminy podejmować działania związane z kształceniem lokalnych liderów. Działania te winny być prowadzone we współpracy władz lokalnych, instytucji pozarządowych oraz środowiska naukowego.

Jednocześnie należy wspierać funkcjonowanie organizacji pozarządowych. Aktywnym organizacjom należałoby w szerszym zakresie powierzać zadania z zakresu usług społecznych. Priorytetowo powinny być traktowane organizacje działające na rzecz włączenia społecznego, w tym integracji seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz imigrantów. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji, które podejmują się we własnym zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy na terenie gminy występują braki w infrastrukturze sprzyjającej aktywizacji i integracji mieszkańców. W związku z tym wskazane są punktowe inwestycje związane z budową/modernizacją infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców. Priorytetowo

należy traktować inwestycje związane z budową/modernizacją świetlic wiejskich jako centrów życia społecznego obszarów wiejskich. Równolegle należy wspierać instytucje kultury, w działaniach na rzecz poszerzenia i uatrakcyjnienia oferty adresowanej do mieszkańców, w tym do młodzieży. Ważne jest, aby powyższym instytucjom zapewnić odpowiednie kadry, odpowiedzialne za animację życia kulturalnego gminy.

Działaniami aktywizacyjnymi powinny zostać objęte także osoby pozostające długotrwale poza rynkiem pracy. Należy podkreślić, że bezrobocie może prowadzić do ubóstwa i wykluczenia społecznego. W aktywizację powyższych osób winny być zaangażowane podmioty ekonomii społecznej. Wskazane jest również podjęcie działań w celu lepszego skomunikowania obszarów aktywności gospodarczej, tak aby umożliwić podjęcie zatrudnienia osobom nie dysponującym prywatnymi środkami transportu.

Kierunek działania 1.2. Poprawa jakości i efektywności usług społecznych

Realizacja niniejszego działania wymaga podjęcia inwestycji zmierzających do poprawy jakości i efektywności istniejących oraz rozwoju nowych usług społecznych. Rozwój tych usług ma kluczowe znaczenie dla zahamowania negatywnych trendów demograficznych oraz sprostania rosnącym oczekiwaniom mieszkańców.

Adresatem działań powinni być wszyscy mieszkańcy gminy, w tym również osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. W szczególności należy poprawić dostępność i standard usług: opiekuńczo-wychowawczych, zdrowotnych i związanych z opieką nad osobami niesamodzielnymi.

W ramach niniejszego działania należy rozwijać usługi związane z opieką nad dziećmi do lat 3. Działania te powinny skutkować tworzeniem nowych miejsc opieki w żłobkach. Jednocześnie, wspierać należy także oddolne inicjatywy w zakresie opieki nad dziećmi do 3 lat (np. kluby dziecięce).

Ważne miejsce w Strategii przypisano polityce zdrowotnej. Gmina działając w granicach posiadanych kompetencji oraz z uwzględnieniem sytuacji finansowej powinna dążyć do poprawy dostępności i jakości usług świadczonych przez placówki medyczne. Poprawie winna ulec dostępność i jakość zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej opieki medycznej.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy na terenie gminy występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. W rezultacie konieczne jest kontynuowanie podjętych/realizowanych działań (wspierających rodziny i jednostki), wdrażanie nowych pomysłów oraz rozwiązań przez władze lokalne i organizacje pozarządowe. Należy również kontynuować programy edukacyjno-informacyjne na temat uzależnień. Informacje o programach powinny być dostępne w szkołach, jednostkach służby zdrowia, OPS-ie oraz w mediach społecznościowych. Wskazane jest także ciągłe rozwijanie profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej skierowanej do różnych grup wiekowych. Dodatkowo wskazane jest motywowanie rodziców i rodzin do korzystania z poradnictwa i szkoleń w zakresie spraw wychowawczych, problemów związanych z uzależnieniami i przemocą domową.

Działania realizowane w ramach niniejszego celu winny także zmierzać do zapewnienia godnego życia grupom zagrożonym wykluczeniem, w tym osobom niesamodzielnym. Przyjęte rozwiązania powinny zmierzać do rozwoju systemu opieki dziennej i całodobowej nad osobami potrzebującymi wsparcia. W opiekę nad osobami niesamodzielnymi powinni być zaangażowani również wolontariusze. Gmina winna wspierać wolontariuszy oraz promować wolontariat zwłaszcza wśród młodzieży i osób biernych zawodowo.

Realizacja szeroko rozumianej polityki senioralnej wymaga również rozwoju usług adresowanych do aktywnych seniorów. Dlatego też należy opracować dopasowaną do ich potrzeb ofertę kulturalną, edukacyjną i sportową.

Przyszłość gminy w dużej mierze związana jest z jej walorami przyrodniczymi. Dlatego też należy wspierać i promować wiedzę ekologiczną wśród mieszkańców.

Kierunek działania 1.3. Rozwój sektora edukacji

Jak wynika z diagnozy, na obszarze gminy Szczytna nadal widoczna jest luka infrastrukturalna, która sprawia, że dostęp do wysokiej jakości infrastruktury wychowawczej i edukacyjnej jest nieadekwatny do potrzeb mieszkańców. Należy zaznaczyć, że sytuacja taka może negatywnie wpływać na aktywność zawodową mieszkańców. Jednocześnie zauważyć można, iż poziom nauczania w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie gminy nie jest zadowalający, dotyczy to zwłaszcza matematyki i języka angielskiego. Należy podkreślić, że problemy z dostępem do miejsc w przedszkolach oraz niezadawalający poziom nauczania mogą sprzyjać odpływowi mieszkańców. Dlatego też należy podjąć działania zmierzające do wzmocnienia edukacji na obszarze gminy. Realizacja niniejszego działania wymaga zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i wzmocnienia oferty zajęć edukacyjnych.

W pierwszej kolejności należy dążyć do zapewnienia mieszkańcom gminy dostępu do wysokiej jakości infrastruktury przedszkolnej i szkolnej. W tym celu należy prowadzić inwestycje zmierzające do adekwatnej do potrzeb rozbudowy i modernizacji infrastruktury przedszkolnej i szkolnej. W rezultacie liczba i lokalizacja miejsc w przedszkolach i szkołach powinna zostać dopasowana nie tylko do aktualnych, ale również przyszłych potrzeb mieszkańców.

Poza powyższymi inwestycjami należy również podejmować działania wzmacniające proces nauczania. W ramach niniejszego działania powinno się dążyć do realizacji nowoczesnych programów edukacyjnych, wspierających zainteresowania uczniów. Większy nacisk powinien zostać położony w szczególności na zwiększenie oferty zajęć dodatkowych, w tym z matematyki i języka angielskiego. Należy również wspierać dzieci i młodzieży z problemami edukacyjnymi, poprzez realizację zajęć wyrównawczych. Ważnym elementem edukacji, winno się stać wzmacnianie świadomości ekologicznej uczniów.

Jednocześnie należy wspierać proces kształcenia zawodowego tak aby było ono dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy. Niestety ogólnokrajowa polityka edukacyjna sprawiła, że szkolnictwo to przez długie lata przeżywało regres. Skutki tego zauważalne są na rynku pracy, w postaci braku wykwalifikowanych pracowników. Zmiana powyższej sytuacji wymaga przywrócenia właściwego statusu szkolnictwu zawodowemu. Szkolnictwo zawodowe powinno być przedmiotem wsparcia ze strony władz lokalnych. Władze lokalne winny uczestniczyć w działaniach informacyjnych i promocyjnych zmierzających do poprawy wizerunku szkolnictwa zawodowego.

Kierunek działania 1.4. Wzrost dostępności infrastruktury społecznej oraz e-usług

Realizacja niniejszego celu wymaga inwestycji w rozwój infrastruktury sprzyjającej integracji i aktywizacji mieszkańców, w tym budowy i modernizacji świetlic wiejskich. Na obszarach wiejskich świetlice pełnią funkcję centrów życia kulturalnego, odbywają się w nich również spotkania i zebrania lokalnej społeczności. Świetlice wykorzystywane są także na potrzeby funkcjonowania miejscowych organizacji pozarządowych.

Równocześnie z budową świetlic należy także podejmować działania zmierzające do modernizacji już istniejących obiektów oraz lepszego ich wyposażenia, tak aby mogły one prawidłowo pełnić swoje wszechstronne funkcje.

Jednocześnie zmiany cywilizacyjne wymagają ciągłego rozwoju e-usług i poszerzania obszarów życia objętych cyfryzacją. W związku z tym należy nadal poszerzać zakres usług świadczonych z wykorzystaniem nowych technologii. Wskazane jest podejmowanie działań zmierzających do dalszego rozwoju systemu e-usług oraz wyposażenia administracji samorządowej w sprzęt IT

oraz dostęp do Internetu dużych prędkości. Należy również zwiększać rolę Internetu w kształtowaniu relacji administracja samorządowa – mieszkańcy.

Ponadto trzeba dążyć do rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej, która umożliwi mieszkańcom gminy lepszy dostęp do Internetu wysokich prędkości. Najważniejsze działania w tym zakresie prowadzone będą przez operatorów telekomunikacyjnych, jednak jednostki samorządowe rozwijać będą sieć publicznych punktów dostępu do Internetu.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 1: Włączający i nowoczesny rozwój społeczny w gminie Szczytna ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 53. Spójność Celu 1 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel 1 Włączający i nowoczesny rozwój społeczny w gminie Szczytna	Cel strategiczny 2 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 3 Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Źródło: opracowanie własne.

Cel 2. Stabilny rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał gminy Szczytna

Trwałego rozwoju gminy Szczytna nie da się osiągnąć bez efektywnie działającej gospodarki wykorzystującej jej endogenne potencjały. Jednocześnie tylko silna i efektywna gospodarka może zapewnić środki finansowe niezbędne do realizacji celów społecznych i infrastrukturalnych.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy na terenie gminy widoczne są bariery spowalniające jej rozwój. Usunięcie tych barier jest więc niezbędne dla wyzwolenia wewnętrznego potencjału gminy.

Rozwój gospodarczy gminy Szczytna wymaga podjęcia wielu skoordynowanych działań, w tym rozbudowy infrastruktury gospodarczej, poprawy dostępności do usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu, wzrostu innowacyjności firm, wzmocnienia turystyki oraz poprawy konkurencyjności lokalnego rolnictwa. Szczególnie ważne będzie wzmocnienie kluczowych, z punktu widzenia przyszłości gminy powiązanych ze sobą działów gospodarki tj. branży turystycznej oraz sektora rolno-spożywczego.

Jednocześnie należy tworzyć warunki, w tym poprzez odpowiednią politykę podatkową sprzyjające rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, napływowi inwestycji zewnętrznych oraz podniesieniu innowacyjności firm.

Ważne znaczenie przypisano również skoordynowanym działaniom zmierzającym do promocji gospodarczej gminy, a zwłaszcza jej walorów turystycznych.

Kierunek działania 2.1. Promocja przedsiębiorczości i innowacyjności

W ramach niniejszego działania należy kreować warunki sprzyjające lokalnej przedsiębiorczości, tak aby z jednej strony pobudzać aktywność gospodarczą mieszkańców, a z drugiej strony wzmacniać

potencjał firm już istniejących. Szczególnie należy wspierać działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy dla osób z wyższym wykształceniem i o wysokich kwalifikacjach. Podejście takie powinno ograniczyć odpływ młodych wykształconych ludzi do innych gmin.

Ważne znaczenie w pobudzaniu przedsiębiorczości ma elastyczna polityka podatkowa związana z systemem preferencji podatkowych w podatku od nieruchomości dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz osób zamierzających rozwinąć działalność. Preferencje podatkowe należałoby uzależnić od charakteru nowo utworzonych miejsc pracy, wartości zaangażowanego kapitału oraz innowacyjności przedsięwzięcia.

Dalszy rozwój gospodarczy gminy zależy również od innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw. Innowacyjność wymaga niejednokrotnie współpracy z sektorem nauki. Gmina powinna więc wspierać kontakty przedsiębiorców z uczelniami. Jednocześnie władze lokalne winny także wspierać działalność firm w sferze B+R, m.in. poprzez pomoc w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania. Należy również promować działania zmierzające do zastosowania w przedsiębiorstwach technologii proekologicznych.

Jednocześnie powinno się także kreować warunki sprzyjające kooperacji przedsiębiorstw. W związku z tym, władze lokalne we współpracy z IOB powinny wspierać współpracę lokalnych firm w ramach sieci i klastrów.

Kierunek działania 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość

Trwały i zrównoważony rozwój gminy wymaga rozbudowy infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość. Zarówno działające przedsiębiorstwa, jak również nowe podmioty gospodarcze powinny mieć możliwość szerszego korzystania w swojej działalności ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu. W miarę możliwości należy wspierać IOB w ich działaniach na obszarze gminy oraz dążyć do poszerzenia ich oferty adresowanej do przedsiębiorców.

Jednocześnie, aby wzmocnić przedsiębiorczość wśród mieszkańców gminy należy rozważyć możliwość utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, w którym firmy będą mogły uzyskać wsparcie na etapie preinkubacji i inkubacji. Ułatwi to przedsiębiorcom start w biznesie.

Należy także w miarę posiadanych możliwości podejmować działania zmierzające do dostarczania przedsiębiorcom wysokiej jakości (uzbrojonych) terenów inwestycyjnych.

Wskazane byłoby także przeprowadzenie badań dotyczących popytu na powierzchnie usługowe/handlowe. Następnie, stosownie do potrzeb i możliwości finansowych należałoby rozważyć możliwość dostarczenia takich powierzchni mikro i małym przedsiębiorstwom.

Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy wymaga także poprawy dostępności komunikacyjnej terenów przeznaczonych pod inwestycje. W tym celu należy wspierać inwestycje drogowe i kolejowe, poprawiające skomunikowanie terenów inwestycyjnych z głównymi ciągami komunikacyjnymi. Należy również dążyć do rozbudowy sieci energetycznej i internetowej, a także wzmocnić funkcjonowanie transportu publicznego.

Kierunek działania 2.3. Dywersyfikacja rolnictwa

Biorąc pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze gminy oraz kształtujące się trendy gospodarcze i społeczne należy wspierać rozwój rolnictwa i małego przetwórstwa w zakresie produkcji żywności wysokiej jakości.

Wsparcie to powinno dążyć do rozwoju sieciowych form współpracy w rolnictwie oraz do skracania łańcuchów dostaw i łączeniu rolników z konsumentami. Działania mogłyby zostać skierowane na propagowanie idei Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność. Wykreowanie takiego modelu

umożliwi wzrost opłacalności produkcji rolnej i zwiększenie przychodów gospodarstw rolnych. Jednocześnie konsumenci otrzymają produkty o wysokiej jakości.

Jednocześnie tworzenie sieci ułatwiłoby wspólne inwestycje w rozwój małego przetwórstwa rolnego produkującego na potrzeby lokalnego i regionalnego rynku.

Kierunek działania 2.4. Promocja i rozwój potencjału turystycznego gminy

Jak wykazała diagnoza gmina Szczytna posiada duży potencjał do rozwoju turystyki. Wykorzystanie niniejszego potencjału wymaga jednak podjęcia inwestycji zarówno przez władze lokalne, jak i przez przedsiębiorców. Przy czym pamiętać należy, że efektywne funkcjonowanie powyższej branży wymaga rozwoju przedsiębiorstw oferujących komplementarne produkty i usługi, w tym produkty regionalne i lokalne.

Poprawa konkurencyjności branży turystycznej wymaga działań zmierzających do poszerzenia zakresu funkcjonalnego oraz dostępności i jakości już istniejącej infrastruktury oraz skoordynowanej budowy nowych urządzeń. Muszą powstać trasy łączące zabytki kultury materialnej i miejsca o szczególnych walorach przyrodniczych. Jednocześnie istniejące trasy winny być w miarę istniejących potrzeb modernizowane. Wzdłuż szlaków należy stawiać obiekty małej architektury dające możliwość wypoczynku i schronienia.

Realizacja niniejszego celu wymaga także restauracji zabytków, będących zarówno własnością publiczną jak i prywatną. Jednocześnie w miejscach newralgicznych powinny powstać parkingi oraz stojaki na rowery.

Dodatkowo wykorzystując endogenny potencjał gminy należy wspierać inicjatywy zmierzające do rozwoju agroturystyki.

Ważne znaczenie dla rozwoju gminy Szczytna ma promocja jej potencjału turystycznego. Działania promocyjne powinny być realizowane m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i we współpracy z podmiotami gospodarczymi i IOB. Szczególnie ważna winna stać się promocja produktów tradycyjnych, ekologicznych i lokalnych. Realizacji niniejszego priorytetu sprzyjałby udział gminy w programach promujących walory województwa.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 2: Stabilny rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał gminy Szczytna ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 54. Spójność Celu 2 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023–2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel 2 Stabilny rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał gminy Szczytna	Cel strategiczny 1 Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych

Źródło: opracowanie własne.

Cel 3. Zrównoważona przestrzeń tworząca warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego

Dalszy rozwój gminy Szczytna winien z jednej strony uwzględniać potrzeby społeczne i gospodarcze, a z drugiej strony szanować jej walory środowiskowe. W tym celu powinny zostać podjęte inwestycje związane z budową/modernizacją infrastruktury oraz poprawą funkcjonalności i jakości przestrzeni publicznej.

W ramach niniejszego celu strategicznego podjęte zostaną działania związane z modernizacją infrastruktury drogowej i kolejowej oraz wzmocnieniem funkcjonowania transportu zbiorowego. Docelowo usługi te będą świadczone przez ekologiczny i przystosowany do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi transport.

Modernizacji dróg, towarzyszyć powinna budowa/modernizacja chodników i dróg dla rowerów. Rozwój powyższej infrastruktury poprawi bezpieczeństwo mieszkańców, a także zwiększy dostępność gminy dla odwiedzających.

Istotne znaczenia przypisano także działaniom zmierzającym do likwidacji niskiej emisji. W tym celu realizowane będą inwestycje związane z rozwojem infrastruktury sieciowej oraz poprawą efektywności energetycznej budynków. Jednocześnie wspierane będą inicjatywy zmierzające do wymiany tradycyjnych instalacji grzewczych oraz szeroko rozumianego rozwoju OZE.

Poprawie jakości życia mieszkańców sprzyjać będą również działania związane z rewitalizacją przestrzeni publicznej oraz rozwojem budownictwa mieszkaniowego. Inwestycjom tym towarzyszyć powinny przedsięwzięcia zmierzające do rewitalizacji obszarów przemysłowych i zdegradowanych.

Jednocześnie podejmowane będą działania zmierzające do przystosowania gminy do zmian klimatu, a zwłaszcza usprawniające gospodarkę wodną.

Kierunek działania 3.1. Wzrost dostępności do mieszkań dobrej jakości

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy na terenie gminy istnieją problemy z dostępem do wysokiej jakości lokali mieszkalnych. Wynika to zarówno z braku mieszkań, jak i z ich niezadawalającego stanu technicznego. Problem ten jest szczególnie widoczny w przypadku mieszkań na wynajem, których podaż jest mniejsza od popytu na lokalnym rynku. Dlatego też należy dążyć do poprawy istniejącej sytuacji.

Podstawową podaż mieszkań (w tym na wynajem) powinna zapewnić działalność developerska. W tym przypadku gmina winna prowadzić działania wspierające przedsiębiorców w dostępie

do terenów inwestycyjnych. Wskazane są również inwestycje w infrastrukturę techniczną, gdyż braki w tym zakresie ograniczają rozwój budownictwa mieszkaniowego.

Jednocześnie gmina powinna rozbudowywać i modernizować własny zasób komunalny. W zależności od potrzeb i możliwości finansowych wskazane są zarówno nowe inwestycje budowlane zmierzające do powiększenia nowoczesnego zasobu komunalnego, jak i inwestycje związane z modernizacją istniejących budynków.

W przypadku budynków nie należących do gminy wskazane są działania pośrednie zmierzające do ich modernizacji i poprawy efektywności energetycznej oraz podniesienia standardu mieszkań.

Kierunek działania 3.2. Poprawa bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych

Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Szczytna wymaga inwestycji związanych z poprawą jakości przestrzeni publicznej. Działania te powinny równocześnie sprzyjać poprawie bezpieczeństwa mieszkańców.

W ramach niniejszego działania podejmowane będą przedsięwzięcia zmierzające do uporządkowania i uatrakcyjnienia przestrzeni publicznej. Jednocześnie poprawie winna ulec jej funkcjonalność i bezpieczeństwo. Służyć temu będą m.in. inwestycje związane z budową/modernizacją chodników, obiektów małej architektury oraz oświetlenia. Wysokiej jakości chodniki umożliwią mieszkańcom bezpieczne poruszanie się, a także ułatwią dostęp do infrastruktury społecznej oraz miejsc o wysokich walorach przyrodniczych i rekreacyjnych.

Bezpieczeństwu mieszkańców służyć będzie również rozwój oświetlenia, wykorzystującego energooszczędne technologie.

Ważnym zadaniem realizowanym w ramach niniejszego działania będzie modernizacja budynków i budowli znajdujących się zarówno w zasobach gminy, jak i będących własnością prywatną. Modernizacji istniejących obiektów towarzyszyć powinna rewitalizacja otoczenia.

Jak wynika z diagnozy na obszarze gminy występują również obszary przemysłowe oraz inne (boisko, place zabaw, staw) wymagające rekultywacji i zagospodarowania. Podejmowane w niniejszym zakresie działania winny w miarę zdiagnozowanych potrzeb i możliwości przywrócić obszarom ich dawne funkcje lub nadać nowe poprawiające spójność, atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznej.

Istotne będą także prace dostosowujące przestrzeń publiczną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

Kierunek działania 3.3. Rozwój zrównoważonego transportu oraz budowy/modernizacji infrastruktury drogowej

Wzmocnienie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności stanowi warunek konieczny długofalowego rozwoju gminy Szczytna. Niestety, jak wykazała diagnoza aktualna sytuacja komunikacyjna gminy jest niezadawalająca. Problemem jest niska jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej, nadmierne natężenie ruchu, brak spójnej sieci dróg rowerowych, niedostosowanie transportu zbiorowego do potrzeb mieszkańców (np. brak dworca), niewykorzystany potencjał infrastruktury kolejowej.

Sytuacja powyższa wymaga sanacji. W pierwszej kolejności poprawie powinny ulec parametry oraz stan techniczny istniejących dróg. Władze lokalne powinny zarówno same prowadzić stosowne inwestycje, jak i działać na rzecz rozwoju infrastruktury drogowej znajdującej się poza jej bezpośrednim władztwem.

Rozwojowi infrastruktury transportowej towarzyszyć musi poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga budowy i modernizacji chodników, dróg dla rowerów oraz oświetlenia ulicznego. Wysokiej jakości i dobrze oświetlone chodniki winny być

standardem we wszystkich miejscowościach, podobnie jak drogi rowerowe łączące poszczególne miejscowości oraz miejsca o szczególnych walorach historycznych lub przyrodniczych. Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy wymaga również rozbudowy sieci parkingów.

Kluczowe znaczenie dla przyszłości gminy Szczytna ma rozwój transportu zbiorowego. Z diagnozy wynika, że aktualnie oferowane usługi transportu zbiorowego nie zaspokajają potrzeb mieszkańców, co może skutkować wykluczeniem komunikacyjnym. Sytuacja powyższa powinna ulec zmianie. Należy rozważyć możliwość budowy (np. w porozumieniu z innymi JST) systemu gminnego transportu zbiorowego, świadczonego z wykorzystaniem nowoczesnego i proekologicznego taboru. Należy także rozważyć budowę dobrze skomunikowanego dworca/węzła przesiadkowego.

Z uwagi na posiadany potencjał gminy, ważne będą również działania (w granicach prawa i posiadanych możliwości) zmierzające do modernizacji infrastruktury kolejowej i zagospodarowania terenów przyległych, w tym poprzez budowę parkingów typu „Park&Ride” oraz „Bike&Ride”.

Kierunek działania 3.4. Rozwój infrastruktury

Punktem wyjścia do realizacji niniejszego działania winno stać się urealnienie planowania przestrzennego (aktualnie zbyt duży obszar gminy przeznaczony jest pod budownictwo). Planowanie to powinno uwzględniać zarówno potrzeby gminy, jak i jej możliwości w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej (możliwość uzbrojenia działek w podstawowe media). Poza tym planowanie przestrzenne powinno być zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju tak aby została zachowana równowaga pomiędzy terenami przeznaczonymi pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze oraz terenami przeznaczonymi na rekreację i wypoczynek. Jednocześnie planowanie powinno sprzyjać poprawie spójności przestrzennej gminy, przy jednoczesnym zachowaniu jej dziedzictwa materialnego i środowiskowego.

W dalszej kolejności należy dążyć do rozbudowy i modernizacji infrastruktury sieciowej. Jak wykazała diagnoza w gminie Szczytna nadal występują obszary, na których brak jest dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej. Należy więc podjąć działania zmierzające do zmiany tej sytuacji. Realizacja niniejszego działania wymaga inwestycji związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej. W miejscach, w których z przyczyn ekonomicznych rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona konieczne jest wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Jednocześnie należy również rozbudowywać sieć wodociągową i gazowniczą oraz dążyć do przyłączenia do niej nowych gospodarstw domowych.

Infrastruktura sieciowa to także Internet. Dlatego też winno się dążyć do rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej, która powinna umożliwić mieszkańcom gminy (w tym z mniejszych miejscowości) dostęp do Internetu wysokich prędkości. Działania w tym zakresie prowadzone będą przez operatorów telekomunikacyjnych, jednak jednostki samorządowe powinny rozwijać sieć publicznych punktów dostępu do Internetu.

Kierunek działania 3.5. Ochrona środowiska

Wysoka jakość środowiska naturalnego gwarantuje wzrost poziomu życia mieszkańców, a jednocześnie jest atutem w rozwoju turystyki. W ramach niniejszego działania podejmowane, wspierane i promowane będą przedsięwzięcia zmierzające do redukcji niskiej emisji, poprawy retencji wód oraz usprawnienia gospodarki odpadami. Podejmowane będą również działania zmierzające do eliminacji inwazyjnego gatunku jakim jest barszcz Sosnowskiego.

W pierwszej kolejności promowane i wspierane będą działania zmierzające do zastosowania przez mieszkańców proekologicznych systemów grzewczych. Jednocześnie wspierane będą działania

zmierzające do zmniejszenia energochłonności budynków i budowli prywatnych i publicznych np. termomodernizacja.

W celu zapewnienia dalszego rozwoju gminy należy także dążyć do szeroko rozumianego rozwoju odnawialnych źródeł energii i wspierać inicjatywy zmierzające do transformacji energetycznej gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

W związku z powyższym w ramach niniejszego działania, wspierane będzie wytwarzanie energii elektrycznej pochodzącej z OZE oraz promowane będą inwestycje w magazyny energii działające na potrzeby OZE. Dzięki temu poprawi się wydajność sieci, zwłaszcza w przypadku wzmożonej produkcji energii z OZE.

Promowane będzie także wytwarzanie energetyki rozproszonej (prosumenckiej) opartej o instalacje o stosunkowo niewielkich mocach, nadającej transformacji energetycznej partycypacyjny charakter. Priorytetowo traktowane będą inwestycje związane z montażem instalacji fotowoltaicznych.

Mając na uwadze zmiany klimatyczne wskazane jest również podjęcie działań zmierzających do rozbudowy/modernizacji istniejącej infrastruktury wodnej. Jest to szczególnie ważne w związku z zachodzącymi zmianami klimatu. Dlatego też priorytetowo należy traktować inicjatywy zmierzające do zwiększenia retencji wody na terenie gminy, np. poprzez przechwytywanie i zatrzymanie deszczówki, zmniejszanie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz wdrażanie systemów zagospodarowania wód opadowych. Równocześnie należy podejmować działania zmierzające do utrzymywania w dobrym stanie infrastruktury wodnej, w tym rowów melioracyjnych.

Dbłość o środowisko naturalne wiąże się także z usprawnieniem systemu gospodarki odpadami. Musi on wykorzystywać efektywny recykling (np. montaż automatów na odpady). Konsekwentnie prowadzona polityka promowania segregacji odpadów powinna doprowadzić do zminimalizowania udziału odpadów zmieszanych w łącznej masie odpadów. Jednocześnie należy podejmować działania edukacyjno-informacyjne, dotyczące zasad i sposobu sortowania i wykorzystania odpadów.

Zgodność celu strategii z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano ustalenia spójności przyjętego Celu 3: Zrównoważona przestrzeń tworząca warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.

Tabela 55. Spójność Celu 3 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023–2030	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel 3 Zrównoważona przestrzeń tworząca warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego	Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Źródło: opracowanie własne.

IV. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030 prowadzić powinna do osiągnięcia rezultatów, które wynikają z przyjętych celów strategicznych oraz kierunków działań.

Poniżej zaprezentowano listę najważniejszych rezultatów dla każdego z celów wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia.

Proces weryfikacji realizacji zaplanowanych rezultatów został opisany w rozdziale *System realizacji strategii* w częściach dotyczących monitoringu oraz ewaluacji.

Tabela 56. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Sfera (wymiar)/cel	Rezultat	Wskaźnik osiągnięcia rezultatu	Wartość bazowa	Oczekiwany kierunek zmian
Sfera społeczna cel 1	Poprawa dostępności do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (2021)	11,6	↑
Sfera społeczna cel 1	Wzrost aktywności mieszkańców	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (2021)	42	↑
Sfera społeczna cel 1	Podniesienie poziomu edukacji	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki (2021)	39,0	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców (2021)	1108	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzrost innowacyjności	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (2021)	5,7	↑
Sfera gospodarcza cel 2	Wzmocnienie otoczenia instytucjonalnego biznesu	Liczba inkubatorów przedsiębiorczości (2021)	0	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Wzrost jakości życia mieszkańców	Zasoby mieszkaniowe – mieszkania (2021)	2714	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji kanalizacyjnej (2021)	50,2	↑
Sfera przestrzenna cel 3	Usprawnienie gospodarki odpadami	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na mieszkańca (w kg) (2021)	167,1	↓

Źródło: opracowanie własne.

V. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju

Zgodnie z postanowieniami art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r., poz. 1057 z późn. zm.) podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Ocena przewidywanej trafności, skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju została przeprowadzona z zastosowaniem narzędzia matrycy celów i kierunków działań oraz zidentyfikowanych w części diagnostycznej problemów i potencjałów gminy Szczytna.

Matryca wykazała, że wszystkie zaproponowane w Strategii cele i kierunki działań przyczyniają się do minimalizacji zidentyfikowanych problemów lub wzmocnienia potencjałów, co zostało przedstawione poniżej w tabeli (oznaczone cyfrą 1). Dodatkowo potwierdzono, że każdy problem i potencjał znajdzie swoją odpowiedź strategiczną. Oznacza to, że cele i kierunki działań zostały dobrane trafnie. Jednocześnie kolorem żółtym zaznaczono te kierunki działań, które są kluczowe dla skuteczności i efektywności realizacji Strategii.

Tabela 57. Matryca ewaluacyjna trafności, skuteczności i efektywności realizacji Strategii

Cel		Cel 1				Cel 2				Cel 3					
Kierunki działań		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.	
Sfera społeczna															
Problemy	Utrzymujące się negatywne trendy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, postępujący proces starzenia się społeczeństwa		1	1		1									
	Relatywnie wysoki (na tle województwa, powiatu i gmin przyjętych do porównań) wskaźnik bezrobocia	1		1											
	Niezadawalający poziom aktywności mieszkańców	1	1		1	1									
	Widoczny problem wykluczenia społecznego		1								1				
	Ograniczony dostęp do miejsc w placówkach zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3		1												
	Niezadawalające wyniki uczniów szkół podstawowych z egzaminów z matematyki i z języka angielskiego			1											
	Ograniczony dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej		1												
	Niezadawalająca dostępność i stan infrastruktury społecznej			1	1				1					1	
	Niezadawalający dostęp do szerokopasmowego Internetu			1	1									1	
Potencjały	Dobrze rozwinięta infrastruktura oświatowa		1	1									1		
	Rozwinięta baza sportowa	1	1								1		1		
	Potencjał do rozwoju kultury i turystyki	1	1		1				1				1	1	

Cel		Cel 1				Cel 2				Cel 3				
Kierunki działań		1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.	3.5.
Sfera gospodarcza														
Problemy	Niezadawalający poziom innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw					1		1	1					
	Niski wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców					1			1					
	Niezadawalająca dostępność do infrastruktury gospodarczej i usług świadczonych przez IOB					1	1		1				1	
	Problemy komunikacyjne, niezadawalająca dostępność komunikacyjna miejsc aktywności gospodarczej	1					1		1			1		
	Problemy z funkcjonowaniem rolnictwa							1						
	Braki w infrastrukturze turystycznej	1							1		1		1	
Potencjały	Potencjał do rozwoju turystyki								1				1	1
	Potencjał do rozwoju agroturystyki					1		1	1				1	1
Sfera przestrzenna														
Problemy	Problemy z planowaniem przestrzennym										1		1	
	Ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych									1			1	
	Niezadawalający stan techniczny budynków i budowli				1					1	1		1	1
	Niezadawalający stan transportu zbiorowego	1					1					1		
	Niedostateczna liczba miejsc parkingowych						1		1			1		
	Wymagająca modernizacji infrastruktura drogowa i towarzysząca						1		1		1	1		
	Niezadawalające pokrycie gminy infrastrukturą sieciową								1				1	
	Zbyt mały udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy									1				1
Potencjały	Duże walory przyrodnicze i krajobrazowe		1	1				1	1		1			1
	Dostępność terenów zielonych dobrej jakości								1					1
	Korzystne położenie gminy								1			1	1	
	Zasoby wody i dobra jej jakość												1	

Źródło: opracowanie własne.

VI. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Szczytna

Docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Szczytna stanowić powinny nakładające się na siebie podsystemy przestrzenne – obszarowe i liniowe. W zakresie podsystemu obszarowego wyróżniono:

- 1) obszary zamieszkania: zabudowa wielorodzinna, zabudowa jednorodzinna,
- 2) obszary aktywności gospodarczej,
- 3) obszary zieleni,
- 4) obszary wód powierzchniowych,
- 5) obszary potencjalnych konfliktów,
- 6) obszary rozwojowe wyznaczone w studium: mieszkaniowe, aktywności gospodarczej, turystyka,
- 7) lądowe korytarze ekologiczne,
- 8) Obszary Natura 2000.

W podsystemie obszarowym pominięto otwarte obszary rolne. Natomiast nałożono na siebie obszary rozwojowe planowane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna (dalej Studium Gminy Szczytna) z obszarami zieleni. W wyniku tego nałożenia wygenerowano obszary potencjalnych konfliktów, w przypadku których należy uważnie przeanalizować i rozważyć ich przyszły sposób zagospodarowania.

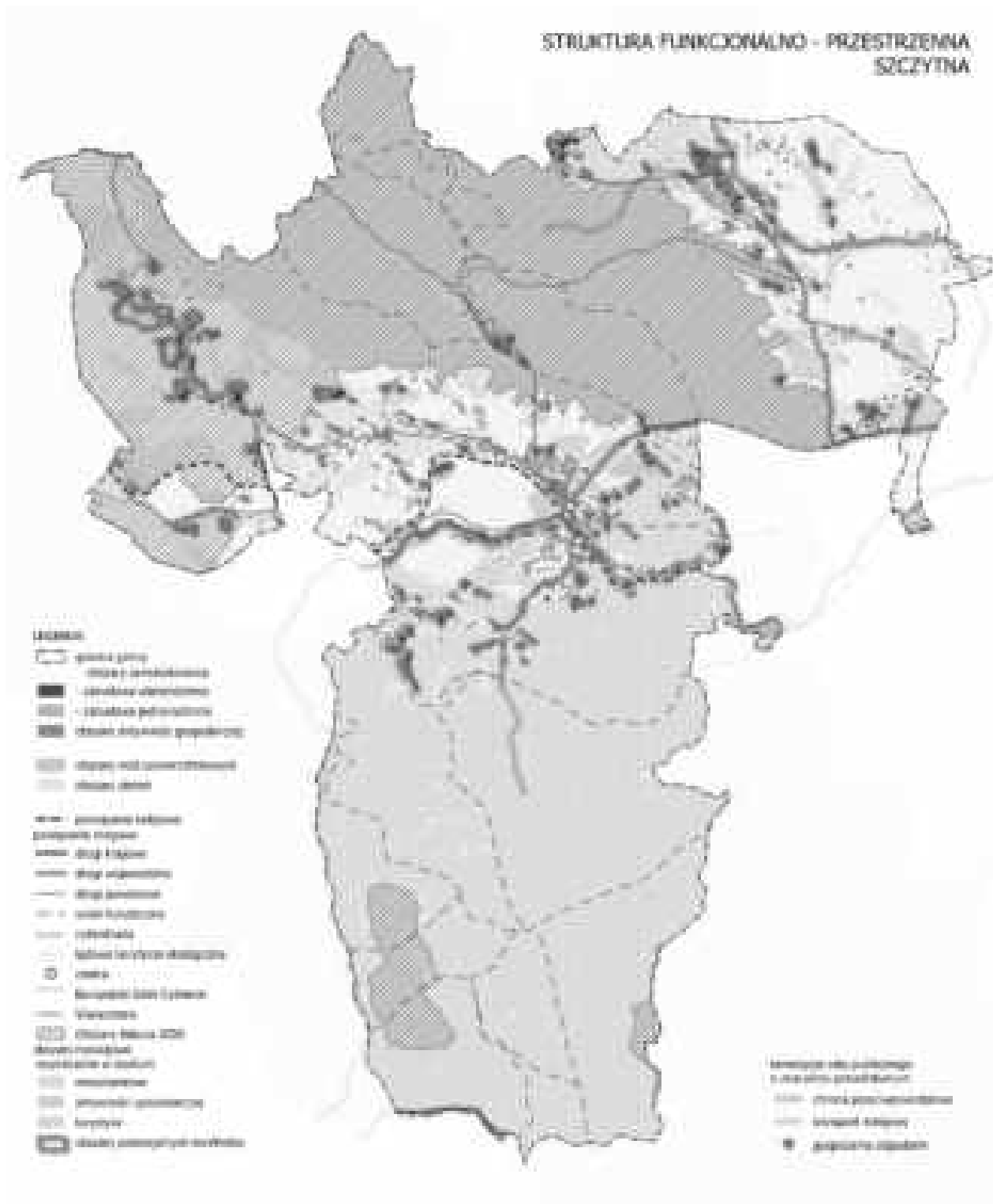
Podsystem liniowy docelowo składać się będzie przede wszystkim z powiązań komunikacyjnych w zakresie dróg, kolei oraz ciągów rowerowych, które mają za zadanie zapewnienie sprawnej wymiany osób i towarów w przestrzeni gminy, pomiędzy jej poszczególnymi częściami oraz otoczeniem.

Obsługa mieszkańców winna być zapewniona poprzez centra usługowe. Najwyższy poziom obsługi stanowi centrum podstawowe zlokalizowane w centralnej części miejscowości Szczytna, które swoim zasięgiem oddziaływania przekracza granice miejscowości i pozwala na zaspokojenie większości podstawowych potrzeb mieszkańców gminy. Centralna lokalizacja centrum umożliwi minimalizowanie konieczności przemieszczania się mieszkańców na większe odległości wewnątrz gminy lub poza jej granice.

Podsystemy powinny być ze sobą zharmonizowane, a w miejscach przecięć tworzyć przestrzenie wielofunkcyjne, aby poprawić jakość życia mieszkańców oraz zapewnić optymalne funkcjonowanie podmiotów gospodarczych.

Sposób rozmieszczenia i funkcjonowania poszczególnych podsystemów przedstawionych w Modelu ma służyć zapewnieniu jak najlepszej efektywności funkcjonalno-przestrzennej gminy. Obszary rozwojowe wyznaczone w Studium Gminy Szczytna, a wskazane w Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, nie zostały zróżnicowane funkcjonalnie, ani parametrycznie, tak aby nie determinować w przyszłości kierunków ich przeznaczenia i pełnienia określonych funkcji. Ogólne zasady rozwoju funkcjonalno-przestrzennego zostały przedstawione w Ustaleniach i rekomendacjach w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Natomiast szczegółowe zasady zagospodarowania, uzupełnienia i rozwój struktury przestrzennej gminy powinny być ustalane w Studium Gminy Szczytna, a tym samym dynamicznie dostosowywane do zmieniających się trendów i uwarunkowań lokalnych.

STRUKTURA FUNKCYJNALNO - PRZESTRZENNA
SZCZYTNA

Rysunek 37. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Szczytna

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy BDOT 10k.

VII. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

W Studium Gminy Szczytna wyznaczono znaczne tereny pod rozwój nowej zabudowy. Gmina Szczytna posiada 100% pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Z uwagi na potrzebę zachowania wymogów ładu przestrzennego, którego utrzymanie realnie wpływa na podwyższenie jakości życia oraz wartości przestrzeni, pozwolenie na niekontrolowane zwiększanie intensywności zabudowy oraz brak kontroli nad możliwością rozplanowania funkcji i zabezpieczenia obszarów wolnych od zabudowy może negatywnie wpłynąć na środowisko. Należy zatem dążyć do etapowania rozwoju gminy Szczytna i podzielić go na co najmniej dwa podstawowe etapy. Rozwój powinien postępować od strony centralnych części miejscowości, w tym przede wszystkim Szczytnej oraz miejscowości zlokalizowanych wzdłuż dróg powiatowych nr 3240D, 3242D, 3241D, w kierunku ich peryferii. Pierwszy etap powinien koncentrować się na dopełnieniu i intensyfikacji istniejącej tkanki zurbanizowanej w:

- Szczytnej, na południe od centrum miejscowości pomiędzy linią kolejową a drogą krajową nr 8,
- Łęczycach wzdłuż drogi powiatowej nr 3241D oraz Chocieszowie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 388, oraz Wolanach wzdłuż drogi powiatowej nr 3304 D oraz Niwie wzdłuż drogi powiatowej nr 3305D.

Dopiero po zrealizowaniu I etapu, należy umożliwić rozwój Szczytnej w ramach II etap, na terenach położonych w sąsiedztwie terenów obecnie zainwestowanych.

Na pozostałym obszarze gminy rozwój nowoprojektowanych terenów należy również prowadzić poprzez dopełnienie i intensyfikację istniejącej tkanki, przy czym przyrost zabudowy powinien mieć charakter sukcesywny, oparty na dostępności do istniejącej sieci drogowej i sieci infrastruktury technicznej.

W obszarze centrum podstawowego w Szczytnej należy podjąć działania zmierzające do wzmocnienia funkcji cenotwórczej poprzez wzbogacenie oferty usługowej, w tym poszerzenie usług gastronomicznych, handlowych, kulturalnych oraz infrastruktury wspierającej działalność gospodarczą.

Wysokość zabudowy nie powinna przekraczać:

- 4 kondygnacji nadziemnych w centralnej części Szczytnej,
- 3 kondygnacji nadziemnych w pozostałych terenach zurbanizowanych.

W Studium Gminy Szczytna w miejscowościach Łężyce, Chocieszów oraz wzdłuż ulicy Bobrowniki Stare w Szczytnej, w obszarze lądowego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym oraz na terenach lasów, wyznaczono znaczne obszary rozwojowe związane z mieszkalnictwem. Z uwagi na możliwość pełnienia funkcji sportowo-rekreacyjnych i wypoczynkowych, turystycznych, a także na ochronę wyżej wymienionych obszarów cennych przyrodniczo, w Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszary „nakładające się”, oznaczono jako obszary potencjalnych konfliktów, których przyszłe funkcje należałoby ponownie rozważyć przy najbliższej aktualizacji Studium Gminy Szczytna.

Istotne zagadnienie stanowi rozgraniczanie terenów związanych z eksploatacją złóż od terenów zabudowy mieszkaniowej, które należy traktować w sposób szczególny. Należy tworzyć między nimi różnego rodzaju strefy przejściowe - najlepiej w formie terenów zieleni, terenów sportowo-rekreacyjnych, jak również terenów usługowych, obsługujących zarówno aktywności gospodarcze, jak i przyszłych mieszkańców.

Strukturę zabudowy należy kształtować w sposób zapewniający uzyskanie jak najlepszej efektywności energetycznej i środowiskowej, w tym stosowanie rozwiązań sprzyjających wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii oraz gospodarczemu wykorzystaniu wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.

Ważna dla zrównoważonego rozwoju gminy Szczytna jest zielono-niebieska infrastruktura, która powinna zapewnić nie tylko wypoczynkowo-rekreacyjną bazę dla mieszkańców, ale wspierać bioróżnorodność, korytarze ekologiczne, nawodnienie i odwodnienie oraz przewietrzanie terenów zurbanizowanych, a tym samym zapewnić odpowiedni klimat wilgotnościowy i odporność struktury na zmiany klimatu. Do infrastruktury tej zaliczają się, lądowy korytarz ekologiczny, lasy, wszystkie tereny zielone oraz przede wszystkim dolinki cieków wodnych. Istotne jest, aby we wskazanych obszarach unikać wprowadzania nowej zabudowy, utrzymywać i nasycać różnego rodzaju zieleń oraz tworzyć małą retencję wodną. Zielono-niebieską infrastrukturę należy rozwijać w szczególności poprzez uzupełnianie ciągów zieleni wzdłuż cieków wodnych i ochronę ich bezpośredniego sąsiedztwa przed degradacją lub zabudowaniem.

Układ komunikacyjny gminy Szczytna wymaga uzupełnienia o ścieżki rowerowe, pozwalające na swobodne przemieszczanie się rowerzystom oraz osobom poruszającym się przy pomocy środków transportu indywidualnego. W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazano szkielet układu drogowego i kolejowego, wyznaczony w oparciu o powiązania drogowe i kolejowe, który powinien być lokalnie modernizowany w zależności od potrzeb funkcjonalno-przestrzennych.

Wzdłuż cieków wodnych oraz dróg należy realizować ciągi zieleni. W tym celu powinno się rezerwować w planach miejscowych odpowiedniej szerokości pasy terenów, które zapewnią docelowe wprowadzenie zieleni wysokiej w postaci alei lub szpalerów drzew.

Działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na poprawę potencjału rozwojowego oraz poprawę warunków zamieszkiwania i zostać skierowane przede wszystkim na zdekapitalizowane zasoby mieszkaniowe tj. domy mieszkalne w zabudowie zagrodowej i zabudowie wielorodzinnej oraz infrastrukturę jej towarzyszącą.

W sposób efektywny należy wykorzystać tereny zielone, a zwłaszcza duże kompleksy leśne oraz urozmaicony krajobraz w terenach cennych przyrodniczo, w tym w Parku Narodowym Gór Stołowych.

Zasady zagospodarowania dla gminy Szczytna wynikające z ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, który został przyjęty Uchwałą nr XIX/482/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020, gmina Szczytna zlokalizowana jest w trzech obszarach funkcjonalnych:

- Przygranicznym Obszarze Funkcjonalnym,
- Obszarze Funkcjonalnym Cennym Przyrodniczo,
- Sudeckim Obszarze Funkcjonalnym.

Zgodnie z planem województwa dla gminy obowiązują następujące ustalenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej, umożliwiającej realizację następujących zadań:

- w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:
 - Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Bystrzycy Dusznickiej i rzeki Kamienny Potok. Zadanie obejmuje odcinek Bystrzycy Dusznickiej od m. Duszniki-Zdrój do ujścia rzeki Nisy Kłodzkiej, rzeki Kamienny Potok od km 9+900 do km 0+000 a także strefy cofkowe ich dopływów. Poza korytem cieków głównego planowane jest wykonanie szeregu prac w obrębie doliny rzeki (między innymi obwałowań, przebudowa mostów, przesiedlenia itp.) oraz podobny zakres robót na dopływach wyżej wymienionych cieków w obrębie odcinka objętego zadaniem (zlewnia cieków). Planowane prace związane są z przebudową i remontem ubezpieczeń brzegowych oraz zwiększeniem przepustowości koryta, budowa i przebudową obwałowań i murów ochronnych, zwiększeniem przepustowości budowli mostowych i kładek pieszych, zwiększenie przepustowości jazów i progów regulacyjnych oraz przeniesienia zabudowań mieszkalnych i gospodarczych poza granice zalewów powodziowych – K103,
 - Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej - Potok Cicha (regulacja koryta cieków na długości ok 8 km) – K120,
 - Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich – K142,
 - Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów – K143,
 - Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej - potok Laska (regulacja koryta cieków na długości ok 3 km) – K78,
 - Składowisko w Słoszowie – rekultywacja – W108,
- w zakresie ochrony lądowych korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym:
 - Góry Stołowe,
 - Góry Bystrzyckie,– wskazanych w Modelu jako lądowe korytarze ekologiczne międzynarodowe,
- w zakresie głównych tras rowerowych:
 - Trasa Kłodzka (Kłodzko – Kudowa-Zdrój) – wskazana w Modelu jako powiązanie rowerowe,
 - Szlak cysterski rowerowy – ER 8 – wskazany w Modelu jako powiązanie rowerowe,
 - Szlak Liczyrzepy ER-2 – wskazany w Modelu jako powiązanie rowerowe,
- w zakresie inwestycji ponadlokalnych zaplanowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne:
 - Inwestycje liniowe towarzyszące zagospodarowaniu złóż gazu ziemnego (GAZ49)
 - Modernizacja lub przebudowa linii 110 kV: S264 w kier. R-Duszniki, (EE63).

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu

Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

- Uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny - szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych.

- Zwiększanie lesistości lądowych korytarzy ekologicznych w celu odzyskania ich drożności (docelowa odległość między płatami lasów, zadrzewień lub zakrzaczeń nie powinna przekraczać kilkuset metrów do 1 km i nie powinna być przecięta innymi barierami dla zwierząt); nie należy zalesiać cennych przyrodniczo obszarów otwartych, takich jak turzycowiska, bogate zespoły łąkowe, obszary podmokłe oraz osi i ciągów widokowych.

Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

Uwzględnianie istniejących analiz krajobrazowych i wytycznych zawartych w planach ochrony dla parków krajobrazowych.

Wprowadzenie zakazu lokalizacji wysokościowych urządzeń infrastruktury technicznej, takich jak maszty telewizyjne i wieże telefonii komórkowej w strefach ekspozycji widokowej wyznaczonych w studiach gmin.

Wskazanie w studiach gmin obiektów regionalnej architektury drewnianej wraz z otoczeniem do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w gminnej ewidencji zabytków). Wprowadzenie do studium gminy zapisów w zakresie zasad ochrony obiektów regionalnej architektury drewnianej.

Wskazanie w studiach gmin obszarów planowanych do rozwoju turystyki i rekreacji, które należy wyznaczyć na podstawie szczegółowych analiz przyrodniczych, krajobrazowych, fizjograficznych i kulturowych przyjmując następujące zasady ich turystycznego udostępniania:

- 1) w obszarach chronionych realizacja infrastruktury turystycznej zgodnie z zasadami prawnej ochrony tworzących je zasobów,
- 2) w terenach zurbanizowanych realizacja zagospodarowania turystycznego przez uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie, jej kontynuację, adaptację lub proturystyczną rewitalizację zdegradowanych obszarów,
- 3) w obszarach otwartych pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych terenu oraz zapewnienia indywidualnych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej na terenach położonych poza zasięgiem istniejących mediów.

Wskazanie w studiach gmin obszarów, które wymagają opracowania, we współpracy z sąsiednimi gminami, planów rozwoju ponadlokalnej infrastruktury turystycznej, udostępniającej wskazane obszary jako całość.

Wskazanie w studiach gmin przebiegu regionalnych szlaków turystycznych, w tym planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie

z „Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego” przyjętą Uchwałą nr 5425/V/18 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 maja 2018 roku.

Wskazanie w studiach gmin węzłów przesiadkowych komunikacji zbiorowej zintegrowanych ze szlakami turystycznymi prowadzającymi w obszarze gminy.

Zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej i niemieckiej.

Wskazanie w studiach gmin przebiegu planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka

Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji. Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów:

Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wskazanych w aneksie nr 1 w pozycji W-108 i na rysunku Planu nr 9, ustalonych w następujących dokumentach:

- 1) Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2022, (do czasu aktualizacji dokumentu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 lipca 2019 r. poz. 1403),
- 2) Planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym, (do czasu aktualizacji dokumentu zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 lipca 2019 r. poz. 1403),
- 3) Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017.

Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

Stosowanie w studiach gmin zasad ochrony środowiska i jego zasobów uwzględniających ograniczenie odpływu wód opadowych i roztopowych (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencyjne).

Uwzględnienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w dokumentach krajowych, wskazanych w pozycjach od K31 do K143 w aneksie nr 1 i na rysunku Planu nr 9.

Ustalanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów oraz wytycznych umożliwiających:

- 1) lokalizowanie w bezpośrednim sąsiedztwie cieków, w lokalnych obniżeniach, zbiorników małej retencji,
- 2) stosowanie rozwiązań renaturalizacyjnych koryt cieków i ich brzegów oraz spowalniających spływ wody w cieku (zakola, meandry),
- 3) utrzymanie w użytkowaniu rolniczym terenów podmokłych,
- 4) odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych,
- 5) ograniczanie i kontrolowanie spływu powierzchniowego (retencja skokowa) poprzez przeznaczanie terenów o spadkach powyżej 15% na zalesianie.

Plan województwa określa także postulaty dla gminy Szczytna w następujących zakresach:

Cel 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz dostępu do usług i rynku pracy dzięki hierarchicznej strukturze sieci osadniczej

Kierunek 1.2. Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją:

Uwzględnienie w dokumentach gminnych polityki rozwoju zawartej w *Strategii Rozwoju Sudety 2030*.

Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami:

Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:

- 1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- 2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;

Uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.

Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich:

Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.

Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.

Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, groźeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.

Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).

Wyłączenie obszarów chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikro-instalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2018 r. poz. 2389 z późn. zm.).

Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu:

Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:

- 1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,
- 2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.

Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.

Ustalenie minimalnego wskaźnika powierzchni terenów biologicznie czynnych na poziomie 75,0% na terenach o nachyleniu powyżej 5,0% dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, letniskowej, zamieszkania zbiorowego, usług zdrowia (lecznictwa uzdrowiskowego), usług sportu i rekreacji oraz usług turystycznych.

Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.

Weryfikacja przebiegu i modernizacja Drogi Śródsudeckiej (Via Montana) poprawiająca bezpieczeństwo trasy i jej atrakcyjność turystyczną oraz skuteczność ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych w obszarze oddziaływania trasy.

Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).

Wyeliminowanie lokalizacji zwartych kompleksów zabudowy produkcyjnej o powierzchni większej niż 1,0 ha oraz usługowej o powierzchni większej niż 2,0 ha na terenach o nachyleniu powyżej 5,0%.

Wyłączenie z zabudowy, w tym z zabudowy turystycznej i rekreacyjnej:

- 1) terenów otwartych o największych walorach widokowych predysponowane do rozwoju szlaków turystycznych,
- 2) obszarów o ekspozycji północnej, obszarów osuwiskowych, zalewowych, inwersyjnych.

W obszarach stykowych wyznaczonych w Planie obszarów funkcjonalnych zapewnienie ciągłości planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach wskazanych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.

Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska:

Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.

Uwzględnienie obszarów i wymogów ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) i Lokalnych Zbiorników Wód Podziemnych (LZWP), które zostały wskazane na rysunku Planu nr 4.

Zasoby środowiska, jako obszary ochrony Zbiorników Wód Podziemnych, zgodnie z warunkami określonymi w planach gospodarowania wodami.

Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją.

Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.

Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu:

Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:

- 1) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,
- 2) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych

Umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących.

Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 i na rysunku Planu nr 6.

Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych – „*Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim*”.

Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:

- 1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,
- 2) niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,
- 3) wysokim nasłonecznieniu,
- 4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.

Wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych.

Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.

Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.

Wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin.

Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku:

- 1) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego,
- 2) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym.

Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.

Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów:

Rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych.

W lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

W zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe.

Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
- b) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych.

Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:

- 1) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
- 2) poza aglomeracjami ściekowymi:
 - a. powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b. powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej.

Kierunek 3.3. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej:

Budowa miejskich sieci szerokopasmowych.

Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.

Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiowo-telewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.

Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.

Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy:

Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią oraz wdrażanie (po opracowaniu) wytycznych Planu Zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry w zakresie „Lokalizacyjnych i technicznych aspektów zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią”.

Ograniczanie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia, z uwzględnieniem cyklicznych zalewów.

Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.

Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów.

Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego.

Wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy.

Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców:

Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:

- 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych;
- 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową;

z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.

Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.

Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem - ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.

Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.

Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, które zostały zamieszczone w Aneksie nr 2 a ich rozmieszczenie zostało pokazane na rysunku Planu nr 8. Bezpieczeństwo.

Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.

Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa:

Korytarz (poznańsko-hradecki) – przebieg: S5 Rawicz – Trzebnica – Wrocław Północ – dalej jako DK5 Wrocław Południe – dalej jako S8 Magnice – dalej jako DK8 Łagiewniki – Ząbkowice Śląskie, Kłodzko – Kudowa-Zdrój granica państwa.

W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze *Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego*.

Zasady zagospodarowania dla gminy Szczytna wynikające z ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna²⁶

W przypadku gminy Szczytna czynnikami decydującymi w głównej mierze o potrzebie wyznaczenia i rezerwowania terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej, pomimo prognozowanej malejącej liczby ludności, będącej konsekwencją dotychczasowych procesów demograficznych są:

- przewidywane dążenie do modelu gospodarstw rodzinnych mieszkających samodzielnie – szacowany deficyt wynosi minimum kilkaset mieszkań;
- konieczność wymiany zużytej technicznie zabudowy na nową – szacowany deficyt kolejne kilkaset mieszkań;
- prognozowany spadek liczby ludności, będący konsekwencją dotychczasowych procesów demograficznych, a zwłaszcza ruchów migracyjnych może zaś doprowadzić do konieczności utrzymywania niezamieszkanego substancji.
- Rozwój osadnictwa w gminie powinien sprowadzać się do:
- uzupełniania istniejących luk w zabudowie;
- podnoszenia wartości użytkowych istniejącej substancji mieszkaniowej poprzez wykonywanie remontów, modernizacji oraz rozbudowy;
- wymianę zużytej zabudowy w obrębie dotychczasowego siedliska;
- realizację zabudowy na nowych działkach budowlanych.

Za jednostki rozwojowe w gminie Szczytna uznać należy, poza miastem Szczytna, miejscowości największe i zarazem koncentrujące już wykształcone funkcje usługowe. Dla terenów preferowanego rozwoju funkcji mieszkaniowych należy przyjmować zasadę wyposażania ich w niezbędne obiekty i urządzenia infrastruktury społecznej, dopuszczając realizację usług podstawowych w formie urządzeń wbudowanych lub wolnostojących.

²⁶ Opracowano na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna.

Przyjęto następujący system obsługi ludności Miasta i Gminy:

- **Ośrodek gminny 2 poziomu obsługi**, o zasięgu lokalnym obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej gminy – miasto Szczytna. Pełni ono funkcję administracyjną (gminną), stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa. miasto Szczytna pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nimi miejscowości.
- **Ośrodki 1 poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym**, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wsie: Chocieszów, Wolany, Łężyce. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: usług w tym usług turystyki oraz mieszkalnictwa i rolnictwa.
- **Wsie elementarne**, o funkcjach typowo mieszkaniowych i rolniczych: Żłotno, Słoszów, Niwa, Dolina, Studzienno. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: mieszkalnictwa, turystyki i wypoczynku a także rolnictwa.

Funkcja rolnicza

Pod względem jakości gleb, według klas bonitacyjnych, gmina Szczytna nie posiada korzystnych warunków do produkcji rolniczej. Grunty orne o najwyższym wskaźniku bonitacji (III klasa) występują w obrębie Wolany. Tereny rolne zajmują zaledwie 31 % powierzchni gminy. Istniejące gospodarstwa wymagają wsparcia metod produkcji rolniczej zgodnych z zasadami ochrony środowiska i ochrony przyrody, ponieważ na terenie gminy użytki zielone zajmują ponad 50 % powierzchni użytków rolnych, a wśród zbiorowisk łąkowych jest wiele chronionych siedlisk. Jako alternatywę dla gospodarstw indywidualnych proponuje się rozwój agroturystyki i rolnictwo ekologiczne.

Dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych klas bonitacyjnych IV-VI oraz nieużytków.

Dopuszcza się ustalanie w planach miejscowych zakazu zabudowy na gruntach rolnych.

Funkcja gospodarki leśnej

Ze względu na znaczną lesistość gminy funkcja gospodarki leśnej należy do ważniejszych w gminie, w związku z charakterem ochronnym kompleksów leśnych gminy, o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną przyrodniczą lasy stanowią ważną bazę do rozwoju funkcji turystycznej. Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej. Gospodarka leśna na omawianym terenie prowadzona jest w oparciu o plany urzędzenia lasu, sporządzane przez ich administratorów. Dopuszcza się funkcjonowanie i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń zlokalizowanych na terenach leśnych na podstawie przepisów odrębnych. Zalesienie gruntów będzie miało wpływ na kształtowanie krajobrazu przyrodniczego i ochronę środowiska w poszczególnych miejscowościach, a także zmniejszy zagrożenie występowania erozji, oraz poprawi retencjonowanie wód i warunki mikroklimatyczne. Tereny zalesione mogą być również wykorzystywane w celach turystycznych i wypoczynkowych.

Funkcja mieszkaniowa

W zakresie osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego ustala się następujące kierunki rozwoju:

- adaptację, uzupełnienia i modernizację istniejącej zabudowy;
- dopuszczenie przekształceń funkcji pierwotnych (zabudowy zagrodowej) do funkcji usług lokalnych i zabudowy mieszkaniowej;

- kształtowanie nowej zabudowy poprzez – tworzenie zabudowy zwartej (wypełnianie luk, enklaw, realizacja zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zainwestowanych, wzdłuż istniejących dróg);
- uzupełnienie niezbędnego zakresu usług podstawowych.

Rekomenduje się:

- preferowanie regionalnych cech architektonicznych w budownictwie;
- realizację zabudowy usługowej i gospodarczej z dostosowaniem formy architektonicznej do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

W obrębie terenów mieszkaniowych dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych, usług rzemiosła i usług publicznych, niewielkich zespołów garaży i parkingów. Zakłada się utrzymanie istniejącej zieleni towarzyszącej oraz wprowadzanie zieleni parkowej, osiedlowej i izolacyjnej.

Funkcja usługowa

Funkcja usługowa na terenie Miasta i Gminy Szczytna powinna się rozwijać w celu poprawy jakości życia mieszkańców. W każdej miejscowości powinien być zapewniony dostęp do usług handlu. Oprócz wydzielonych terenów pod usługi dopuszcza się lokalizowanie usług nieuciążliwych wśród zabudowy mieszkaniowej. Funkcja usługowa na terenie Miasta i Gminy Szczytna jest ściśle związana z funkcją turystyczną i produkcyjną. Podstawowym ośrodkiem usługowym jest miasto Szczytna, skupiające funkcje usług publicznych, w tym administracji, a także stanowiące centrum usługowe. W pozostałych miejscowościach funkcje usługowe realizowane powinny być w zakresie niezbędnym zarówno dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, jak i rozwoju terenów zainwestowanych. Należy dążyć do wyodrębnienia lokalnych ośrodków usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy. Przewiduje się poszerzenie zakresu usług w obszarze miasta i poszczególnych jednostkach wiejskich. Dla rozwoju terenów usługowych zakłada się:

- Koncentrację terenów usług w centralnej części Miasta Szczytna,
- Lokalizację obiektów usług publicznych i komercyjnych nieuciążliwych w obrębie istniejących i projektowanych terenów mieszkaniowych.

Charakter zabudowy usługowej powinien nawiązywać do charakteru sąsiadującej zabudowy mieszkaniowej, z wyjątkiem sytuacji, gdy zespół zabudowy usługowej tworzy wyodrębniony układ, możliwy do rozbudowy, wyróżniający się spośród pozostałej zabudowy układu urbanistycznego lub ruralistycznego. W celu wzbogacenia układów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie dominant przestrzennych, decydujących o charakterze wnętrza urbanistycznych i całych obszarów.

Funkcja produkcyjna i górnicza

Rozwój funkcji produkcyjnej opiera się na kontynuacji tej funkcji, dotyczy to wykorzystania terenów istniejących oraz nowo wyznaczonych terenów stanowiących rezerwy pod rozwój szeroko rozumianych aktywności gospodarczych. Działalność związana z produkcją i przemysłem jest istotna z punktu widzenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W zakresie funkcji górnicznej, studium dopuszcza eksploatację jednego z 5 złóż: złoża Szczytna Śląska II. Pozostałe złoża z uwagi na położenie na obszarach o bardzo wysokich walorach przyrodniczych i środowiskowych nie są wskazane do eksploatacji.

Funkcja infrastruktury technicznej

Tereny wydzielone pod funkcje infrastruktury technicznej stanowią miejsca lokalizacji obiektów i urządzeń różnego typu z zakresu energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, transportu, teletechniki itp., niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania innych obiektów czy terenów. Poza wydzielonymi terenami, mieszczącymi obiekty i urządzenia z zakresu infrastruktury

technicznej na pozostałych terenach o funkcji mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej, rolniczej itd. dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej na warunkach określonych w przepisach odrębnych. Dla terenów o funkcji infrastruktury technicznej obowiązuje:

- dopuszcza się modernizację, przebudowę i rozbudowę obiektów istniejących pod warunkiem, że działania te nie spowodują uciążliwości obiektu dla otoczenia, nie będą sprzeczne z przepisami odrębnymi oraz zasadami i warunkami zagospodarowania terenu określonymi w niniejszym studium;
- dopuszcza się przeznaczanie w części lub całości terenów pod inne cele związane z infrastrukturą techniczną, niż wynikające z ustalenia podstawowego i istniejącego przeznaczenia oraz wprowadzanie usług publicznych pod warunkiem zgodności z przepisami odrębnymi;
- ustala się warunek zachowania właściwych zabezpieczeń, w przypadku uciążliwości terenu dla zabudowy sąsiedniej, w szczególności dla zabudowy mieszkaniowej.
- poza wyznaczonymi lokalizacjami na rysunku studium dopuszcza się na całym terenie wprowadzenie ujęć wód, urządzeń hydrotechnicznych, przepompowi ścieków, lokalnych oczyszczalni ścieków, stacji transformatorowych i innych urządzeń i obiektów służących obsłudze infrastruktury technicznej;
- dopuszcza się jako uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie:
 - zabudowa administracyjna i socjalna, związana z funkcją podstawową, budynki gospodarcze,
 - zieleń urządzona i izolacyjna nie kolidująca z urządzeniami infrastruktury technicznej,
 - drogi publiczne, wewnętrzne i technologiczne, parkingi i garaże, inne sieci infrastruktury technicznej oraz urządzenia i obiekty towarzyszące tym sieciom,
- w sposób nie kolidujący z przeważającym przeznaczeniem terenu i pozostałymi zasadami zagospodarowania terenu.
- dopuszcza się tereny do produkcji energii odnawialnej, w tym elektrownie wodne oraz farmy fotowoltaiczne o mocy powyżej 100kW;
- dopuszcza się lokalizowanie urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW.

Funkcja turystyczna i rekreacyjna

Turystyka i szeroko pojęta rekreacja, wykorzystująca wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe terenu jest jedną z najważniejszych rozwojowych dziedzin Gminy Szczytna. Obszar gminy wskazany jest do intensywnego ruchu turystycznego, który może wspomagać rozwój ekonomiczny poszczególnych miejscowości i gospodarstw rolnych. Gmina Szczytna jest doskonałą bazą wypadową Gór Stołowych oraz Gór Bystrzyckich, ale również do pobliskich miejscowości uzdrowiskowych.

Rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej opiera się na szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych gminy, z których najważniejsze to: górski charakter krajobrazu, lesistość, liczne atrakcje przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe. Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje sportowe i turystyczne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisanego w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Tereny gminy Szczytna predysponowane są do rozwoju dwóch rodzajów aktywizacji ekoturystycznej:

- agroturystyka – tworzona w oparciu o bazę noclegową i żywieniową indywidualnych gospodarstw rolnych. Predysponowane do rozwoju agroturystyki są wszystkie miejscowości w gminie;
- różnorodna baza noclegowa i żywieniowa w specjalnie przygotowanych punktach. Mogą to być: nowo budowane niewielkie ośrodki, istniejące zabudowania folwarczne, pola biwakowe, campingi. Predysponowane do rozwoju turystyki wiejskiej są wszystkie miejscowości w gminie.

Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo-krajobrazowe regionu oczekuje się rozwoju następujących form ekoturystyki:

- krajoznawcza – polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i obiektów. Ta forma dotyczy zarówno turystów wypoczywających kilka godzin, jak i kilku dni;
- rekreacyjna weekendowa – przyjazdy w wolne dni od pracy z możliwością zakwaterowania, połączona z różnymi formami turystyki specjalistycznej;
- turystyka specjalistyczna: turystyka piesza, rowerowa, narciarska; obserwacje przyrody; fotografika; hippika.

Aby osiągnąć wyżej wymieniony cel należy przede wszystkim:

- zainwestować w budowę nowych funkcjonalnych obiektów sportowo – rekreacyjnych;
- rozszerzać bazę noclegową i gastronomiczną;
- przygotować zabytki kultury i przyrody na przyjęcie turystów poprzez: urządzenie parkingów, ogrodzenia oraz inne działania zależne od specyfiki miejsca;
- zorganizować tereny do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej na przyjęcie wypoczywających: pola biwakowe, wiaty, punkty widokowe,
- zmodernizować oznakowanie sieci szlaków dla turystyki pieszej i rowerowej, a także oznakować trasy dla turystyki konnej oraz utworzyć sieć ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych.

Tereny zieleni urządzonej i wód powierzchniowych śródlądowych

W ramach niniejszej zmiany studium na obszarze gminy funkcjonują tereny zieleni różnych typów, mniej lub bardziej zbliżone do siedlisk naturalnych, wymagające wysokiej dbałości o stan ich zachowania jak i stałego powiększania ich powierzchni. Część z nich w ramach kompleksów leśnych i dolesień opisano w poprzednich rozdziałach. Poniżej mowa jest o zieleni towarzyszącej terenom osadniczym, o charakterze ozdobnym lub ostonowym. Drugim składnikiem są wszelkiego rodzaju ciek i zbiorniki wodne, występujące jako naturalne lub półnaturalne składniki przyrody ożywionej.

Tereny wyłączone spod zabudowy

Poniżej określa się następujące tereny wyłączone spod nowej zabudowy:

- terenów w granicach Parku Narodowego Gór Stołowych z wyjątkiem obiektów i urządzeń związanych z działalnością Parku,
- tereny rolnicze w odległości 200 m od granicy Parku Narodowego Gór Stołowych,
- tereny lasów i dolesienia,
- tereny o dominującej funkcji zieleni naturalnej, ekologicznej
- tereny udokumentowanych złóż kopalin: Bobrowniki (złoże piaskowca), Szczytna Śląska (złoże piaskowca), Szczytna Śląska II (złoże margli), Wolany (złoże piaskowca) Złotno (złoże piaskowca), z wyjątkiem zabudowy i budowli związanych z eksploatacją złóż.

Infrastruktura komunikacyjna

Rozwój przestrzenny gminy wiąże się z koniecznością adaptacji istniejącego układu komunikacyjnego do przyszłych potrzeb, a więc wymagane będą prace związane z modernizacją i przebudową dróg i ulic, realizowane w celu zapewnienia sprawnych powiązań komunikacyjnych na terenie gminy. Dopuszcza się budowę nowych dróg i ulic i modernizację z przystosowaniem do parametrów technicznych dla danej kategorii i klasy dróg, w miarę potrzeb i możliwości realizacyjnych.

Nowo powstające inwestycje lokalizowane wzdłuż istniejących dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych mogą powodować uniemożliwienie utrzymania odpowiednich warunków technicznych i dalszego funkcjonowania tych dróg. W związku z tym wszelkie obiekty budowlane należy lokalizować w odległościach określonych zgodnie ze stosownymi przepisami odrębnymi. Należy również zachować

odpowiednie odległości pomiędzy włączeniami dróg klas niższych do dróg klas wyższych. Niezbędna jest budowa dróg i ulic niższych klas tj. dojazdowych, wewnętrznych, których przebieg nie został wskazany na rysunku Zmiany studium, a zostanie ustalony na etapie sporządzania miejscowych planów.

Rozwiązania komunikacyjne do obsługi planowanych terenów należy wykonywać w miarę możliwości realizacyjnych wyprzedzająco w stosunku do inwestycji kubaturowych. Szczegółowy przebieg i zasady zagospodarowania będą ustalane na etapie miejscowych planów.

Postuluje się stosowanie ekranów akustycznych, pasów zieleni wzdłuż dróg (przy użyciu roślin z gatunków nieinwazyjnych), które będą spełniać rolę bariery dźwiękoizolacyjnej. Stosowane przegrody z zieleni izolacyjnej należy realizować jako profesjonalnie kształtowane bariery z zieleni o działaniach dźwiękoizolacyjnych – w formie żywopłotów, pasów zieleni posiadających odpowiednią gęstość biomasy i wysokość, z użyciem drzew liściastych i iglastych, zimozielonych i odpornych na niszczące skażenia drogowe i przemysłowe.

Układ komunikacyjny miasta i gminy Szczytna tworzą droga krajowa, drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne, drogi wewnętrzne, transportu rolnego, drogi leśne oraz linia kolejowa.

Zakłada się wytyczenie i budowę szlaków i ścieżek rowerowych które docelowo powinny stanowić ważny element uzupełniający drogowy układ komunikacyjny i system tras turystycznych. Do ich prowadzenia wykorzystuje się przede wszystkim układ dróg gminnych, rolniczych i leśnych i drogi wojewódzkie o małym natężeniu ruchu, przystosowanych poprzez wykonanie remontów bieżących, powierzchniowych utrwaleń uzupełnionych o nowo wybudowane odcinki.

Ze względu na szczególne uwarunkowania na terenie Gminy Szczytna (teren górski) dopuszcza się realizację dróg o obniżonych parametrach, szczególnie w zakresie minimalnej szerokości dróg w liniach rozgraniczających, a także zmianę klasy dróg w uzgodnieniu z zarządcą drogi.

W celu zapewnienia prawidłowej obsługi ruchu samochodowego należy zapewnić rozwój systemu parkingów i miejsc obsługi. Niniejsze studium dopuszcza lokalizację parkingów w terenach zabudowy, zarówno w postaci wydzielonych terenów, jak i towarzyszących miejsc parkingowych. W tym celu ustala się minimalne ilości miejsc parkingowych dla poszczególnych funkcji terenu:

- 1 miejsce parkingowe na 1 lokal mieszkalny w zabudowie mieszkaniowej,
- 2 miejsca parkingowe na każde 100m² powierzchni użytkowej w zabudowie usługowej.

Infrastruktura techniczna

Ustala się ogólne zasady uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną:

- należy dążyć do sytuacji, w której wszystkie nowe liniowe elementy infrastruktury technicznej, poza przyłączami do poszczególnych obiektów, powinny być usytuowane pod ziemią (linie elektroenergetyczne niskiego i średniego napięcia oraz telefoniczne wyłącznie kablowe) oraz mają przebiegać w liniach rozgraniczających dróg i ulic, lub innych przestrzeniach publicznych, w uzgodnieniu z zarządcami dróg;
- w sytuacjach uzasadnionych względami technicznymi bądź bezpieczeństwa dopuszcza się przeprowadzenie sieci poza układem ulic pod warunkiem zachowania ustaleń przepisów odrębnych obowiązujących przy projektowaniu sieci; wszelkie inwestycje oraz zmiany w zakresie zaopatrzenia w ciepło, wodę, gaz, energię elektryczną, sieć
- telekomunikacyjną, odprowadzania ścieków oraz lokalizacji urządzeń technicznych wymagają uzyskania warunków technicznych od właściwych administratorów sieci.

Zaopatrzenie w wodę

Ustala się ogólne zasady zaopatrzenia w wodę: zaopatrzenie w wodę dla celów bytowo-gospodarczych, przeciwpożarowych i grzewczych z ujęć wody z zachowaniem istniejących systemów wodociągowych z dalszą ich rozbudową i utrzymaniem; zaopatrzenie w wodę rozdzielczą siecią wodociągową prowadzoną, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, ze szczególnym uwzględnieniem warunków dostępności do wody dla celów przeciwpożarowych, pod warunkiem uzgodnienia prowadzenia sieci z odpowiednim zarządzającym drogą, w sytuacjach uzasadnionych dopuszcza się korzystanie z indywidualnych źródeł zaopatrzenia w wodę, dopuszcza się prowadzenie sieci poza liniami rozgraniczającymi dróg w uzgodnieniu z właścicielami nieruchomości, wymagane jest formalne ustalenie zasad dostępności sieci w sytuacjach awaryjnych lub w celu jej modernizacji, rozbudowę sieci na terenach nowego zainwestowania według warunków technicznych uzgodnionych z administratorem, ustala się obowiązek zabezpieczenia i ochrony istniejących i projektowanych ujęć wody (studni głębinowych) na terenach rolnych i leśnych na całym obszarze Gminy i Miasta.

Odprowadzanie ścieków

Ustala się ogólne zasady odprowadzania i oczyszczenia ścieków bytowych i komunalnych: zakaz odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do gruntu, cieków powierzchniowych oraz wód podziemnych, docelową realizację sieci kanalizacyjnej z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków na terenach przewidywanych do zbiorowego rozwiązania gospodarki ściekowej, na pozostałych terenach, w tym terenach zlokalizowanych poza zwartymi układami miejscowości, ustala się lokalne lub indywidualne rozwiązania gospodarki ściekowej, w tym lokalizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla poszczególnych budynków lub zespołów budynków, dla nieruchomości nie podłączonych do kanalizacji sanitarnej ustala się budowę szczelnych bezodpływowych zbiorników lub oczyszczalni przydomowych, dopuszcza się prowadzenie kanalizacji sanitarnej poza liniami rozgraniczającymi ulic w uzgodnieniu z właścicielami nieruchomości, wymagane jest formalne ustalenie zasad dostępności sieci w sytuacjach awaryjnych lub w celu jej modernizacji, rozbudowę zewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej w terenach istniejącej i planowanej zabudowy z zachowaniem normatywnych odległości od innych sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację zbiorczych kolektorów kanalizacyjnych w odległości 5m od budynku. Ustala się ogólne zasady odprowadzania wód deszczowych: odprowadzanie wód opadowych z terenu do istniejącej i projektowanej sieci kanalizacji deszczowej, prowadzonej w liniach rozgraniczających dróg, rozprowadzenie wód opadowych po terenie zgodnie z przepisami odrębnymi, dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych do cieków wód powierzchniowych, lokalną siecią kanalizacyjną, na warunkach określonych przez zarządcę cieku.

Zaopatrzenie w gaz

Ewentualna przyszła budowa sieci gazowej powinna być realizowana z uwzględnieniem obowiązującego prawa energetycznego oraz rozporządzeń wykonawczych, w szczególności w oparciu o:

- wnioski podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci gazowej posiadających tytuł prawny do korzystania z przyłączanego obiektu;
- sporządzony przez przedsiębiorstwo energetyczne plan rozwoju w zakresie sieci gazowej, uwzględniający wytyczne miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ograniczony do zadań, dla których istnieją warunki techniczne oraz ekonomiczne dostarczania paliwa gazowego.

Opłacalność przedsięwzięcia uzależniona jest między innymi od zawarcia odpowiedniej ilości umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz długości projektowanych gazociągów i przyłączy odpowiednich dla umożliwienia zaistnienia warunków technicznych przyłączenia. Stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają

środowisku naturalnemu. Wprowadzenie gazyfikacji sprzyja ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Istniejąca sieć elektroenergetyczna, w świetle przewidywanego rozwoju przestrzennego Miasta i Gminy Szczytna, może wymagać rozbudowy w celu zapewnienia odpowiednich poziomów zaopatrzenia w energię elektryczną.

Ustala się ogólne zasady zaopatrzenia w energię elektryczną:

- zaopatrzenie z istniejącej sieci elektroenergetycznej lub niekonwencjonalnych źródeł energii,
- rozbudowę sieci elektrycznej wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi według technicznych warunków przyłączenia, uzgodnionych z administratorem sieci,
- w przypadku kolizji planowanego zagospodarowania terenu z istniejącymi liniami elektroenergetycznymi dopuszcza się ich przebudowę,
- dopuszcza się budowę stacji transformatorowych,
- dopuszcza się ustalanie strefy technicznej ograniczonego użytkowania umożliwiającą eksploatację sieci z uwzględnieniem dojazdu, wzdłuż przebiegu napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego i średniego napięcia.

Zaopatrzenie w energię ciepłą

Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takim nośnikiem energii może stać się np.: gaz przewodowy.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło ustala się docelowo zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne i grupowe instalacje zasilane gazem, energią elektryczną, innymi paliwami niskoemisyjnymi oraz poprzez niekonwencjonalne źródła energii, w tym panele fotowoltaiczne.

Niekonwencjonalne źródła energii

Studium dopuszcza lokalizowanie urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW:

- na całym obszarze gminy i miasta - terenów i urządzeń związanych z energetyką wodną, obiekty i tereny hydroenergetyczne, elektrownie wodne oraz urządzeń związanych z energetyką solarną (m.in. panele fotowoltaiczne) i geotermalną, z uwzględnieniem ograniczeń ochrony przyrodniczej i środowiskowej.
- na terenach poza granicami Parku Narodowego Gór Stołowych, Natury 2000 i Obszaru Chronionego Krajobrazu urządzeń związanych z energetyką wiatrową o wysokości nie przekraczającej 50 m, z uwzględnieniem ograniczeń ochrony przyrodniczej i środowiskowej.

Szczególnymi obiektami w zakresie infrastruktury technicznej są tereny wskazane do produkcji energii odnawialnej. W ramach niniejszego studium terenami szczególnie predysponowanymi do pełnienia funkcji obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy przekraczającej 100 kW są tereny oznaczone na rysunku studium symbolem:

- Eh – tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – elektrownia wodna, o mocy powyżej 100 kW,
- Ef – tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW – farma fotowoltaiczna,

- AG/Eh - tereny o dominującej funkcji aktywności gospodarczej oraz tereny rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – elektrownia wodna, o mocy powyżej 100 kW.

Telekomunikacja

W zakresie zaopatrzenia w sieć telekomunikacyjną ustala się rozbudowę istniejących sieci i budowę nowych, w zależności od zapotrzebowania, na warunkach określonych przez administratora sieci.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami na terenie gminy powinna być prowadzona w oparciu o ustalenia aktualnie obowiązujące przepisów odrębnych i regulaminów.

W granicach szczególnego zagrożenia powodzią, oznaczonego na rysunku studium, należy zachować obowiązujące ograniczenia przepisów szczególnych w zakresie gospodarki odpadami.

VIII. Obszary Strategicznej Interwencji

Teren gminy Szczytna znajduje się poza Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) wyznaczonymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, a zatem nie stanowi miasta średniego tracącego funkcje społeczno-gospodarcze i obszaru zagrożonego trwałą marginalizacją. Konsekwencją tego jest to, iż w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 – Szczytna nie znalazła się w zestawieniu gmin objętych OSI.

Z punktu widzenia lokalnego wymiaru przestrzennego również nie występują obszary wymagające strategicznej interwencji.

IX System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

System wdrażania Strategii

Skuteczna realizacja wyznaczonych celów i kierunków działań dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030” zależy będzie od prawidłowego ustanowienia systemu zarządzania procesami rozwojowymi i włączeniem w te działania szerokiego grona interesariuszy wszystkich szczebli administracji publicznej oraz sektora pozarządowego i gospodarczego. Poza określeniem systemu instytucjonalnego równie ważne będzie zarysowanie warunków organizacyjnych dla wdrażania, monitorowania, aktualizacji i ewaluacji Strategii.

Ze względu na długoterminową perspektywę wdrażania Strategii opisano główne założenia systemu, a szczegółowe rozwiązania będą ustalane według potrzeb wraz z postępem prac.

Podmioty odpowiedzialne za wdrażanie strategii

Wdrażanie celów i kierunków działań Strategii polegać będzie przede wszystkim na koordynacji współpracy pomiędzy zaangażowanymi w ten proces podmiotami, tj.:

Radą Miejską Szczytnej, która odpowiada za:

- zatwierdzenie Strategii,
- zatwierdzenie zmian Strategii,
- nadzór nad postępami i efektami wdrażania poprzez zatwierdzanie rocznego raportu o stanie gminy, który zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym obejmuje podsumowanie działalności w zakresie realizacji Strategii.

Burmistrzem Szczytnej, który odpowiada za:

- nadzór nad realizacją celów i kierunków działań przyjętych w Strategii,
- zapewnienie środków finansowych na realizację celów i kierunków działań przyjętych w Strategii poprzez uwzględnienie ich w budżecie gminy i Wieloletniej Prognozie Finansowej, jak również poprzez pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring, ocenę realizacji oraz opracowanie zmian Strategii,
- inicjowanie procedury zmiany Strategii.

Koordynatorem wdrażania Strategii (jednostka/osoba w strukturach Urzędu Miasta i Gminy Szczytna), który odpowiada za:

- obsługę Burmistrza Szczytnej w zakresie jego zadań związanych z realizacją Strategii,
- przepływ informacji na temat działań związanych z wdrażaniem Strategii,
- promocję efektów realizacji Strategii,
- współpracę z interesariuszami Strategii w procesie jej wdrażania.

Interesariuszami wdrażania Strategii, którzy odpowiadają za:

- realizację zadań wynikających ze Strategii,
- wnioskowanie o zmiany w Strategii,
- dostarczanie danych do monitorowania oraz oceny wdrażania Strategii.

Rysunek 38. Podmioty zaangażowane w zarządzanie Strategią

Źródło: opracowanie własne.

Monitoring Strategii

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych wskaźników, w szczególności opisanych w rozdziale *Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia*,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji Strategii w ramach raportu o stanie gminy, zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów kierunków działań Strategii i dostarczy danych do działań ewaluacyjnych.

Ewaluacja

W związku z postanowieniami art. 10 f. 5. ustawy o samorządzie gminnym – Strategia podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Badanie ewaluacyjne powinien przeprowadzić podmiot zewnętrzny niezależny od podmiotów wdrażających Strategię. Realizowane będą następujące rodzaje ewaluacji:

1. Ewaluacja mid-term

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2030 r. zasadne jest przeprowadzenie ewaluacji „połówkowej” tzw. mid-term, tj. w 2026 r. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników realizacji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji mid-term podejmie Burmistrz Szczytnej na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

2. Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu realizacji Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacji ex-post. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja ex-post powinna obejmować również pozytywne

i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji ex-post służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu interwencji publicznych w kolejnych latach. Decyzję o przeprowadzeniu ewaluacji ex-post podejmie Burmistrz Szczytnej na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

3. Ewaluacja on-going (według potrzeb)

Ocena realizacji Strategii typu on-going może zostać przeprowadzona w każdym momencie jej wdrażania, w sytuacji, gdy nastąpi konieczność potwierdzenia występowania przesłanek, o których mowa art. 10f. ust. 5. ustawy o samorządzie gminnym. O potrzebie przygotowania ewaluacji on-going zdecyduje Burmistrz Szczytnej na wniosek koordynatora wdrażania Strategii.

Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Za dokumenty wykonawcze uznaje się Plany, Programy, dla których kompetencje do zatwierdzenia z tytułu przepisów prawa posiada Rada Miejska w Szczytnej lub Burmistrz Szczytnej. Poniżej prezentowane wytyczne mają zastosowanie dla dokumentów wykonawczych opracowywanych lub aktualizowanych po dacie przyjęcia niniejszej Strategii:

1. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej monitoringu (jeżeli dotyczy) zaleca się uwzględnienie odpowiednich wskaźników, które zostały wskazane w rozdziale pn. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.
2. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich zarządzania (jeżeli dotyczy) zaleca się włączenie koordynatora wdrażania Strategii w procesy przepływu informacji w zakresie opracowania i wdrażania przedmiotowych planów i programów.
3. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych w części dotyczącej ich realizacji zaleca się wskazanie spójności tych dokumentów z niniejszą Strategią.
4. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze społecznej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 1. *Włączający i nowoczesny rozwój społeczny w gminie Szczytna.*
5. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze gospodarczej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 2. *Stabilny rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał gminy Szczytna.*
6. Dla wszystkich dokumentów wykonawczych realizowanych w sferze przestrzennej zaleca się uwzględnienie działań/projektów wynikających z adekwatnych kierunków działań wskazanych w Celu 3. *Zrównoważona przestrzeń tworząca warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego.*

Dodatkowo ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zawarte w niniejszej strategii powinny być w pierwszej kolejności przeniesione do Studium Gminy Szczytna, a następnie powinna nastąpić ich szczegółowa implementacja do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z przepisami art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy należy wykonać analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz wynikający z niej wieloletni program sporządzania aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ww. dokument powinien zawierać między innymi analizę spójności ustaleń Studium Gminy Szczytna z zapisami niniejszej strategii rozwoju. W przypadku znacznych rozbieżności tych dokumentów należy jak najszybciej przystąpić do sporządzenia aktualizacji Studium Gminy Szczytna.

Poza tym dla zapewnienia wysokich walorów przestrzeni, kształtowania ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju na wysokim poziomie, co najmniej raz na 10 lat należy ujednoczyć i dostosować do aktualnych potrzeb formalno-prawnych oraz trendów rozwojowych Studium Gminy Szczytna oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zmiany planów miejscowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, należy sporządzać według kolejności określonej w analizie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Szczytna oraz wynikającego z niej wieloletniego programu ich sporządzania.

W pierwszej kolejności sporządzaniem zmian planów miejscowych trzeba objąć tereny, dla których stwierdzono największą rozbieżność między nimi, a ustaleniami zawartymi w aktualnym Studium Gminy Szczytna.

Drugi etap sporządzania zmiany planów miejscowych powinien być związany z korektą dokumentów, które weszły w życie przed uchwaleniem aktualnego Studium Gminy Szczytna. Ich kolejność powinna być warunkowana datą powstania poszczególnych opracowań.

X Ramy finansowe i źródła finansowania

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w niniejszej Strategii jest pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych kierunków działań i projektów.

Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w Strategii będą:

- budżet gminy,
- budżet wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- fundusz pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków budżetu państwa,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Unii Europejskiej,
- środki pomocowe pozyskiwane przez interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- inne środki zewnętrzne (np. Polski Ład).

Skuteczność wyznaczonych działań zależy zarówno od środków finansowych posiadanych przez gminę, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie.

Jako uzupełnienie środków gminnych należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Ramy finansowe realizacji Strategii określać będzie budżet gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta i Gminy Szczytna. Ze względów formalnych i praktycznych nie ma możliwości określenia pozabudżetowych ram finansowania Strategii, w szczególności w zakresie podmiotów spoza sektora finansów publicznych.

XI. Opis przebiegu opiniowania oraz konsultacji społecznych strategii

Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rozwoju gminy, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rozwojowych zarówno na etapie przygotowania jak i wdrażania Strategii.

W związku z realizacją tej zasady zostały wprowadzone mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie opracowywania Strategii oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączanie mieszkańców gminy. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania Strategii ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dotyczące celów i kierunków działań oraz uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmian zwiększa się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną.

W celu przeprowadzenia dogłębnej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Szczytna, pełnej identyfikacji potrzeb mieszkańców oraz wyznaczenia celów i kierunków działań rozwojowych 1 i 9 lutego 2023 r. zostały zorganizowane warsztaty konsultacyjne z mieszkańcami i przedstawicielami poszczególnych instytucji z terenu gminy.

Na podstawie danych zebranych w trakcie spotkań konsultacyjno-warsztatowych zostały zdefiniowane problemy oraz potencjały, a także opracowane cele strategiczne i kierunki rozwoju gminy Szczytna na lata 2023-2030.

Zgodnie z zapisami z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.), Burmistrz Szczytnej dnia 8 maja 2023 r. wystąpił do Zarządu Województwa Dolnośląskiego z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030” ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (dalej jako SRWD 2030).

Zarząd Województwa Dolnośląskiego (dalej jako ZWD) w opinii z dnia 29 maja 2023 r. (Załącznik do uchwały nr 6977/VI/23) wskazał, że SRWD 2030 została uchwalona w dniu 20 września 2018 r. i nie zawiera ustaleń oraz rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, gdyż obowiązek ich uwzględnienia został ustanowiony na mocy art. 5 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378), który wszedł w życie z dniem 13 listopada 2020 r. Dodatkowo, na podstawie art. 31 ust. 1 wskazanej regulacji, dotychczasowe strategie rozwoju województw zachowują swoją moc do dnia 31 grudnia 2025 r.

Jednocześnie ZWD zaopiniował *pozytywnie bez uwag* projekt „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030” pod względem spójności z zapisami zawartymi w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”, przyjętym Uchwałą nr XIX/482/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.

Ponadto w związku z Uchwałą NR LIII/320/23 Rady Miejskiej w Szczytnej z dnia 24 stycznia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Burmistrz Szczytnej, dnia 8 maja 2023 r. wystąpił również do Dyrektora Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z prośbą o zgłoszenie ewentualnych uwag i opinii do przedłożonego projektu dokumentu. Pismem z dnia 1 czerwca 2023 r. (znak WR.RPP.610.517.2023.pp) zostały przekazane uwagi odnośnie zapisów części diagnostycznej oraz sugestie dotyczące części strategicznej. Szczegółowe uwagi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zostały zawarte w sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji.

W dniach od 9 maja do 13 czerwca 2023 r., na podstawie Uchwały NR LIII/320/23 Rady Miejskiej w Szczytnej z dnia 24 stycznia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, został przeprowadzony proces zgłaszania uwag i opinii do upublicznionego projektu „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”.

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030” dostępny był w wersji elektronicznej na stronie: <https://szczytna.pl/> oraz w wersji papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy w Szczytnej do wglądu dla zainteresowanych interesariuszy.

Uwagi i opinie można było zgłaszać za pośrednictwem internetowego formularza, który dostępny był pod adresem: <https://konsultacjeszczytna.webankieta.pl/>. Do dnia 13 czerwca 2023 r. w ramach konsultacji wpłynęło 1 zgłoszenie zawierające uwagi i opinie do projektu Strategii.

Z przebiegu i wyników konsultacji projektu „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030” zostało sporządzone sprawozdanie, które zawierało szczegółowe odniesienie do propozycji, uwag i opinii zgłoszonych zarówno przez mieszkańców jak i instytucje.

Uwagi uznane za zasadne uwzględniono w treści ostatecznej wersji dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”.

XII. Opis procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Dnia 8 maja 2023 r. Burmistrz Szczytnej wystąpił do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (DPWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ), z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”.

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu pismem z dnia 16 maja 2023 r., (znak ZNS.9022.4.39.2023.MB), wskazał, iż przedmiotowy dokument należy do grupy projektów innych niż wymienione w art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), gdyż „nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. W związku z powyższym uzgodnienia, co do ewentualnej potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przekazanego projektu dokumentu należy dokonać z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu (RDOŚ) pismem z dnia 7 czerwca 2023 r., (znak WSL.410.2.34.2023.KM) uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”.

W opinii RDOŚ stwierdził, że jak wynika z analizy przedłożonej dokumentacji: „Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”, przedstawia cele strategiczne rozwoju gminy, w ramach których przewidziano do realizacji określone kierunki działań. Cele strategiczne rozwoju gminy to:

1. Włączający i nowoczesny rozwój społeczny w gminie Szczytna.
2. Stabilny rozwój gospodarczy wykorzystujący potencjał gminy Szczytna.
3. Zrównoważona przestrzeń tworząca warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego.

Strategia zakłada realizację tych celów poprzez wyznaczone kierunki działań, tj. m.in.: integrację i aktywizację mieszkańców, poprawę jakości i efektywności usług społecznych, rozwój sektora edukacji, promocję przedsiębiorczości i innowacyjności, rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość, dywersyfikację rolnictwa, promocję i rozwój potencjału turystycznego gminy, wzrost dostępności do mieszkań dobrej jakości, poprawę bezpieczeństwa i jakości przestrzeni publicznych, rozwój zrównoważonego transportu oraz budowę/modernizację infrastruktury drogowej, ochronę środowiska.

Mając na uwadze charakter wskazanych działań, ich duży stopień ogólności i skalę możliwego oddziaływania tut. organ uznał, „że realizacja planowanych w przedmiotowym dokumencie kierunków, przy wyborze właściwej lokalizacji i technologii oraz zachowaniu wymogów ochrony środowiska wynikających z przepisów odrębnych, nie powinna znacząco negatywnie wpłynąć na poszczególne komponenty środowiska, w tym na ww. obszary chronione”.

Jednocześnie RDOŚ wyraził opinię, że przedmiotowy projekt winien być analizowany w świetle art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.), zatem dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030” nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Stwierdzając, po uzgodnieniu z ww. organami, iż realizacja postanowień projektu dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, w trybie art. 48 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Szczytna na lata 2023-2030”.

Spis rysunków

Rysunek 1. Struktura wiekowa gminy Szczytna – stan na 31 grudnia.....	7
Rysunek 2. Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym	7
Rysunek 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców gminy.....	12
Rysunek 4. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.....	14
Rysunek 5. Organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	18
Rysunek 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r.	20
Rysunek 7. Wydatki ogółem z budżetu JST na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia	22
Rysunek 8. Wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę i dziedzictwo narodowe na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia	26
Rysunek 9. Wydatki ogółem z budżetu JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację na 1 mieszkańca	27
Rysunek 10. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – średnia trzyletnia	32
Rysunek 11. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców	33
Rysunek 12. Struktura dochodów ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. (w mln zł).....	37
Rysunek 13. Dochody ogółem przypadające na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia	38
Rysunek 14. Struktura wydatków ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. w latach 2014-2021 (w mln zł).....	39
Rysunek 15. Wydatki majątkowe na projekty z UE w przeliczeniu na mieszkańca – średnia trzyletnia	39
Rysunek 16. Położenie gminy Szczytna na tle województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego.....	40
Rysunek 17. Zasięg Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego i strefy górskiej oraz przygranicznego obszaru funkcjonalnego.....	41
Rysunek 18. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Szczytna.....	43
Rysunek 19. Struktura osadnicza gminy Szczytna.....	45
Rysunek 20. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia	46
Rysunek 21. Tereny usługowe, w tym sportowo-rekreacyjne gminy Szczytna	48
Rysunek 22. Tereny przemysłowe gminy Szczytna.....	51
Rysunek 23. Tereny rolne gminy Szczytna	52
Rysunek 24. Układ komunikacyjny gminy Szczytna.....	55
Rysunek 25. Procentowy udział mieszkańców gminy zamieszkałych w zasięgu dojścia pieszo 10 minut oraz dojazdu 10 minutowego rowerem do stacji kolejowej	56
Rysunek 26. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca	58
Rysunek 27. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych w 2021 r.	59
Rysunek 28. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.....	60
Rysunek 29. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy (%).....	62
Rysunek 30. Obszary chronione na terenie gminy Szczytna – plansza nr 1	64
Rysunek 31. Obszary chronione na terenie gminy Szczytna – plansza nr 2.....	65
Rysunek 32. Obszary chronione na terenie gminy Szczytna – plansza nr 3.....	68
Rysunek 33. Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą	71
Rysunek 34. Szczytna – obszar rewitalizacji.....	73
Rysunek 35. Logika interwencji Strategii.....	77
Rysunek 36. Analizowane scenariusze rozwoju	79
Rysunek 37. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Szczytna	95
Rysunek 38. Podmioty zaangażowane w zarządzanie Strategią	117

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności ogółem – stan na 31 grudnia	6
Tabela 2. Struktura wiekowa gminy Szczytna – stan na 31 grudnia.....	6
Tabela 3. Prognoza demograficzna ludności gminy Szczytna do 2040 r.	7
Tabela 4. Ruch naturalny na 1000 osób w gminie Szczytna w latach 2014-2021	8
Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 osób	8
Tabela 6. Ruch migracyjny na 1000 osób w gminie Szczytna w latach 2014–2021	9
Tabela 7. Saldo migracji ogółem na 1000 osób.....	9
Tabela 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Szczytna	9
Tabela 9. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	10
Tabela 10. Pracujący ogółem.....	10
Tabela 11. Pracujący na 1000 ludności	11
Tabela 12. Bezrobotni ogółem	11
Tabela 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem...12	
Tabela 14. Pomoc społeczna w gminie Szczytna.....	13
Tabela 15. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	13
Tabela 16. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)	14
Tabela 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	18
Tabela 18. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 w gminie Szczytna	18
Tabela 19. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	19
Tabela 20. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat.....	19
Tabela 21. Przychodnie na 10 tys. ludności.....	21
Tabela 22. Porady lekarskie ogółem	21
Tabela 23. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 mieszkańców	23
Tabela 24. Wykroczenia i przestępstwa zaistniałe na terenie gminy Szczytna.....	23
Tabela 25. Biblioteki publiczne w gminie Szczytna	24
Tabela 26. Najważniejsze i najpopularniejsze imprezy kulturalne jakie odbywają się w gminie Szczytna25	
Tabela 27. Najistotniejsze zabytki zlokalizowane na terenie gminy Szczytna	25
Tabela 28. Kluby sportowe i ich członkowie w gminie Szczytna	26
Tabela 29. Infrastruktura telekomunikacyjna – stan na 31 grudnia 2020 r.....	28
Tabela 30. E-usługi publiczne świadczone przez Urząd i jednostki budżetowe w gminie Szczytna.....	28
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Szczytna	30
Tabela 32. Podmioty wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD w gminie Szczytna	30
Tabela 33. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem.....	31
Tabela 34. Wskaźniki podmiotów gospodarczych w gminie Szczytna.....	32
Tabela 35. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.....	33
Tabela 36. Gospodarstwa rolne w gminie Szczytna	34
Tabela 37. Atrakcje turystyczne występujące na terenie gminy Szczytna	34
Tabela 38. Szlaki turystyczne w gminie Szczytna	36
Tabela 39. Turyści zagraniczni (nierezydenci).....	36
Tabela 40. Wykonanie dochodów i wydatków w budżecie gminy Szczytna na koniec IV kw. (w zł).....	37
Tabela 41. Struktura dochodów ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. (w mln zł)	37
Tabela 42. Struktura dochodów własnych budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. (w zł)	38
Tabela 43. Struktura wydatków ogółem budżetu gminy Szczytna na koniec IV kw. w latach 2014-2021 (w mln zł)	38
Tabela 44. Wydatki budżetowe gminy Szczytna według działów na koniec IV kw. (w zł).....	39
Tabela 45. Zasoby mieszkaniowe – mieszkania.....	46

Tabela 46. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na mieszkańca (w kg).....	57
Tabela 47. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów 2021 r.	58
Tabela 48. Wskaźnik efektywności kosztowej ogółem usług odebranych odpadów komunalnych	59
Tabela 49. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych w miastach	60
Tabela 50. Obszary prawnie chronione (w ha)	61
Tabela 51. Mapy zagrożenia powodziowego dla gminy Szczytna z uwzględnieniem Q1% i Q10%.....	70
Tabela 52. Zestawienie celów i kierunków działań Strategii	80
Tabela 53. Spójność Celu 1 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030	84
Tabela 54. Spójność Celu 2 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030	87
Tabela 55. Spójność Celu 3 Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030	90
Tabela 56. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	91
Tabela 57. Matryca ewaluacyjna trafności, skuteczności i efektywności realizacji Strategii	92